ابوهريره

رضی الله عنه

ليکوال: محمدعلي الدوله
ژباړن: عبدالمتين "متين"

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

ځانګړ تياوي:

نوم :ابوهريره رضى الله عنه

ليکوال :محمدعلي الدوله

فارسي ژباړن: محمد ګل ګمشادزهي

پښتو ژباړن:عبدالمتين "متين"

کمپوز: ريان علمی مرکز

(c) ketabton.com: The Digital Library

لړلیک

صفحه	سرلیک
	دوسي ځوان
	مسلمان ځوان
	مهاجر مؤمن
	د رسول اکرم صلی الله علیه وسلم سره
	د بحرین امیر
	ښوونکی صحابي
	دمدینې امیر
	پرهېزګار عابد
	د ابوهریره رضی الله عنه د ژوند وروستۍ ورځ
	د ابوهریره یاد ژوندی پاتي شو

(c) ketabton.com: The Digital Library

هيله او منښه

درنو لوستونکو! مخ ته پروت کتاب مو چي د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د نژدې ملګري او ستر صحابي حضرت ابوهريره رضی الله عنه ژوند، سيرت ، کړه وړه او ... پکي ځېړل شوي دي يوه ورځ راته يوه ملګري چي له نيټ نه يې رااخستی وو، راکړ. تر لږ لوستلو وروسته مي هوډ وکړ چي پښتو ته يې واړوم، خو داچي نه مي تر اوسه ژباړه کړې وه اونه مي ځان دهغې وړ باله خو ميني يې دې ته وهڅولم چي دا کار وکړم.

کتاب د کمپيوټر په يوه پروګرام کي او ماېې په بل هغه کي ژباړه شروع کړه، د ژباړي وخت اوږد نشواو نژدې په دوو اونيو کي له نورو کارونو سره يو ځای خلاص شو.

درنو لوستونکو! څنګه چي مي مخکي وويل، تر اوسه مي ژباړه نه وه کړې، نو ممکن ډېري تېروتني ولري، هيله ده غذر مو ومنئ.

په پای کي د خپل مشر تره له کشر زوی بشير احمد ريان نه مننه کوم چي د کتاب په کتلو، ډيزاين او چاپ کي يې تر ماډېري منډي کړي دي، کور يې ودان او له الله تعالی نه ور ته اجر ونه غواړم.

ستاسو د کاميابي په هيله.

عبدالمتين متين

۲۰۰۹مارچ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډالی

✶ هغه چا ته چي د انسانيت د ستر لار ښود صلی الله عليه وسلم او د هغه د ملګرو د ژوند او کړنو په رڼا کې خپلې چارې پر مخ بيايې.

✶ خپل پلار او ترونو ته مي چي تر اوسه يې زما غوښتنو ته په نه ځواب نه دی راکړی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دو سي ځوان

عبدالشمس بن صخر، له سلګونو عرب دوسي ځوانانو څخه يو وو چې ديمن په يوه څنډه کې اوسېده. چا ورته پام نه کاوو، ځکه يتيم او فقير وو. په دوولس کلنۍ کې د پلار له نعمت څخه محروم او مور يې د هغه سرپرستي په غاړه واخسته. ډېری کسانو په ابوهريره باله، لږ شمېر هغو په عبد شمس پېژانده. ابوهريره د هغه مستعار نوم وو چې کوراو خپلوانو ورته پرې غږ کاوو او په دې نوم مشهور شوی وو. هغه په خپله دا نوم خوښاوو، ځکه دې نوم يې د پلار ياد او خاطره په زړه کې ژوندی کوله چې په وړوکوالي کې د هغه له نعمت څخه محروم شوی وو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کیسه داسي وه چي عبد شمس په ماشومتوب کي د يوې کوچنۍ او صحرايي پشي سره زياته مينه درلوده. د ورځي به يې په غېږ کي نيوه او چي د مال په پوونه به بوخت وو، له هغې سره به يې لوبې کولې او د شپې له خوا به يې د ونې په ډډه کي پرېښوده. بله ورځ چي به بيا صحرا ته تو هغه به يې پيدا کوله او په غېږ کي به يې نيوله.

دا کار يې تکراراوو، پلار يې له دې امله دا کنيه (ابوهريره) په هغه کېښوده. ابوهريره سره له دې چي له خپل پلار سره کم وخت تېر کړی وو، ولي شوخ طبعي، د ښکلو نکتو بيانونه او ګپ شپ يې له هغه ځخه په ميراث وړی وو، نو ځکه يې ملګرو ژر ورسره مينه کوله او هغه يې ملګری کاوو، خو فقيري او يتيم والي هغه د خلکو په وړاندي کم اهميته ځلاوو. د هغه مقام کمېده، ارزوګاني او لوړ پروازونه يې له مينځه ورووړل.

کلونه تېر شول، هغه همداسي شپني کوله، د عمر شپې يې په دښتو، غرونو او درو کي په ګرځېدا تېرېدې. کله يې په ژورو درو، کله به د لوړو غرونو په څوکو او کله به په پلنو دښتو کي چي له هر لوري به غرونو چاپېر کړې وې، ليدل کېده.

له يوائي والي سره يې مينه وه، ډېر وخت به له خپلو شپنو ملګرو ليري ګرځېده، يوازي کښېناست او د خپل نفس تزکيه يې کوله. فکر ته يې تازه والی او ښکلا وربښله. شاوخوا يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په غور تر نظر لاندي نیوه. د شپې یې د اسمان له لیدنې خوند اخیست. د سپوږمۍ ښکلې منظرې د هغه زړه لـه خوښـۍ ډکاوو. په میاشت پېښو شپو کي د ځلاندو ستورو ننداري د هغه حیرانتیا راپاروله او هغه یې له ځانه ناخبراوو، تر ټولو ستورو یې د سهیل ستوری ډېر خوښاوو، ځکه سهیل هغه ستوری وو چې یمنیانو یې تل په خپلو شعرونو کي ښکلا بیانوله او د هغه ژېړ بخون نارنجي ځلېدونکی رنګ یې د خوښۍ وړ وو.

لکه یو شاعر چي وایي:

وسهیل کوجنة فی اللون وقلب المحب فی الخفقان

(سهیل د معشوق په زلفو او سترګک وهل یې د عاشق د زړه په نارامۍ کي پاته کیږي.)

د ورځو ګرځېدلو، دمیاشتو، فصلونو او کلونو تېرېدلو د ابوهریره په فکر او زړه کې بل ډول تاثیر واچاوو، ځکه هغوی ټولو فکر کولو او تدبر ته هڅاوو او هغه بتان چي قریشو لمانځل او دهغوی په وړاندي یې احترام کاوو، ده ته خوار او کم ارزښته ول. هغه داسي وده کوله چي د ځمکي او اسمان له خدایه جل جلاله پرته چي ډېری عربانو پرې ایمان درلود، دبل څه احترام ونه کړي. عربانو ایمان درلود چي خدای جل جلاله هر څه پیدا او موجود کړي دي. ولي خپل ایمان یې بتانو ته په غاړه ایښود نه چي د خدای جل جلاله شریکان یې بلل، فاسد کړی وو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابوهريره وده وکړه او ځوان شو، البته پوه او د توجه وړ.
خدای جل جلاله هغه ته عقل، لوی بصيرت او پوه زړه ورکړی
وو. هغه ددې ځانګړتياوو په درلودلو د نورو دوسي ځوانانو
څخه غوره وو. په هغوی يې برتري درلوده او احساسوله يې
چې دا وړتياوی ورته خدای جل جلاله د نېستي، تنګ لاسي،
بې پلاري او په قوم کي د هغه د ټيټې رتبې په بدل کي ورکړې
دي، خو قوم د هغه امتيازاتو ته پاملرنه نه کوله، ځکه ناپوهي
د هغوي په ټول ژوند پرده غوړولې وه. د يادو شويو
ځانګړتياوو په درلودلو سره بيا هم ابوهريره و نتوانېد چې
خپل مقام د قوم په وړاندي لوړ کړي او همداسي نوم ورکی
يې ژوند کاوو.

لکه څنګه چې وويل شول، ابوهريره وړوکوالی د دوس د
قبيلې په منځ کي تېر کړ، لمړی د پلار د مهرباني او محبت تر
سيوري لاندي شپون وو، بيا نا توانه يتيم او وروسته پوه،
قوي او شريف ځوان شو. سره له دې چې نېستمن وو، خو
قناعت يې درلود. لوی او له هر ډول ناوړه رويې پاک شخص
وو. لومړی يې د قوم نظريو او اعتقاداتو ته وکتل خو د
هغوی کړه او کړنلاره يې خوښه نه شوه. په داسي څه پوري
ګرځېد چې مات زړه او تږيو شونډو ته يې ارامتيا او لمدوالی
وبښي او سرګردانه عقل يې رهبري کړي. هغه د سالمي
عقيدې او ټينګ دين په لټه کي وو. ايا د هغه لپاره لاره وه؟
هغه منتظر پاتي شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسلمان ځوان

د دوس قبيله د خپل بت (ذى الخلصه) په لمانځنه لار ورکې شوې وه لکه څنګه چې نور عربي قبائل د خپلو بتانو په فتنه او فساد کې راګير شوي وو. د دوس قبيلې ياد شوي بت ته احترام درلود او عبادت يې کاوه، باور يې درلود چې بت کولای شي دوی ته ګټه او تاوان ورسوي، هغوی ته څه وبښي او يا ورڅخه کوم خطر لري کړي او د هغوی د ژوند په تېرېدونکو ښو او بدو پېښو کې تاثير واچوي. له دې امله يې خپل بت ته ښکلی ځای جوړ کړی وو او يو کس يې ورته د ساتونکي او خدمتګار په نوم ټاکلی و، چې د بت پالنې تر څنګ يې سيلانيانو ته ښه راغلاست هم وايه. د دوس د قبيلې ټول وګړي له زاړه تر واړه د هغه ليدلو ته تلل، هغه ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

یې ډالۍ وړاندي کولې، د هغه د خوښي لپاره یې له نذر کړیو حیواناتو سرونه پرې کول. د کال په ځانګړیو ورځو کې د ذی الخلصه په وړاندي درېدل، هغه ته یې د احترام او تکریم مراتب وړاندي کول، د هغه په چاپېر یې طواف کاوو او ځانونه یې په هغه پوري مونښل. کله چي ابو هریره لیدل چي قوم یې داسي کارونه کوي، هغوی یې ناپوه، بې علمه او له حقیقت څخه لري بلل، له ځان نه به یې پوښتل: ولي هغوی د ډبرې په چاپېر ګرځي راګرځي؟

سره له دې چي له خپل قوم سره د هغوی بت ته تو، اما مینه او اړیکي یې چي نسبت هغوی بت ته درلودې او هغه یې خپل خدای باله، ده له ځان څخه نه ښودې او د هغوی په ادابو او رسومو کي یې ګډون نه کاوو.

یوازې د تفریح او ساعت تیرې لپاره هلته ورتو. څه چي به یې لیدل یا اورېدل پام یې نه ورته کاوو. هغه ملګری نه درلود چي د قوم په اخترونو او جشنونو کي ګډون ونکړي، خو مور یې هڅاوو، د ذی الخلصه له قهر څخه یې بېراوو او ټینګار یې پرې کاوو چي خاماخا په مراسمو کي ګډون وکړي.

نو ځکه یې د مور د ډېر ټینګار له امله پکي ګډون کاوو، خو د قوم په اندونو یې باور نه درلود، له بل لوري یې جرآئت نه کاوه چي د هغوی له کړنلارې منکر او د هغوی کارونه جاهلانه وبولي، که یې د هغوی کارونه ټوکې بللای څه یې نه درلودل چي د هغوی ځای ونیسي او قوم د هغه په لور وبولي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذی الخلصه یوازینی بت نه وو چي دوی یې احترام او تعظیم کاوو (ولي ډېره پاملرنه یې هغه ته کوله)، بلکې د ذی الکفین او ذوشریٰ په نومو نو دوه نور بتان هم همداسي ول.

د دوس قبیلې د هغوی هر یوه لپاره ودانۍ جوړه کړې او خدمتګاران یې ورته نیولي وو، د هغوی لپاره یې هم ورځي معلومې کړې وې، چي په هغو ورځو کي ورتلل، د هغوی په وړاندي یې عبادتونه او اطاعتونه کول او هغوی ته یې احترام کاوو.

ذولکفین عمرو بن حممۀ الدوسی جوړ کړی وو او د هغه له مړیني وروسته یې زوی حبیب بن عمرو ساتنه کوله او د بت اړوند کارونه یې سرته رسول.

د ذوالشری بت لپاره یې په ښه ځای کي ودانۍ جوړه کړې او ډېره ځمکه یې د هغه اړوند ګرځولې وه، چي ښکلی لیدځای یې درلود، په دې ترتیب چي اوبه له یوې چینې چي د غره په ملا کې یې ځای درلود، روانې وې او د ذوالشری له څنګ څخه تېرېدې، خلکو به لومړی د چینې په اوبو ځان مینځه او بیا به ذوالشری ته حاضرېدل. ابو هریره چي څنګه لوی بت، ذی الخلصه سپک او بې ارزښته ګاڼه همدارنګه یې همدغو دوو ته هم کومه پاملرنه نه کوله.

کله چي به یې لیدل د قبیلې رئیس او د هغوی مشر (حبیب بن عمرو بن حممه) یې قوم ذی الکفین ته بیایي، د هغه لپاره د دغو دوو بتانو سپکوالی او ناڅیزتیا نوره هم زیاتېدله. ځکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

په کراتو يې له هغه نه اورېدلي وو چي ويل به يې: زه پوهېږم چي نرۍ پيدا کوونکی لري خو نه پوهېږم چې څوک دی؟

ابوهريره له ځان سره ويل: موږ نه پوهېږو چي د نړۍ پيدا کوونکی څوک دی، نو بيا ولي د مخلوق او پيدا شوي څيز عبادت وکړو؟

په دې کش مکش کې د دوس د قبيلې له مشر، پوه او هوښيار شاعر طفيل بن عمرو څخه د خلکو په مېنځ کي حيرانوونکی داستان خپور شو. په داسي حال کي چي هغه يې يوه عجيبه او غريبه پېښه بلله، په پوره ادب او زور يې يوه او بل ته بيانوله. د پېښي تفصيل د طفيل بن عمرو په وينا داسي وو:

(د عمرې د ادا کولو لپاره مکې ته لاړم، هلته مي د بني هاشمو د يوه کس سره وليدل چي ويل يې "زه د خدای جل جلاله استازی يم، خلک توحيد او يووالی ته رابولم." ما په هغه ايمان راووړ او له هغه مي وغوښتل چي ما ته اجازه راکړي تر څو خپل قوم ته لاړ شم او هغوی اسلام ته راوبولم.

همدا رنګه له هغه مي وغوښتل چي ما ته دعا وکړي چي خدای جل جلاله زما مرسته په يوه ښکاره دليل سره وکړي څو زما د خبري د رېښتينتوب دليل وي. پيغمبر صلی الله عليه وسلم ما ته دعا وکړه او زه راغلم، کله چي خپلي سيمې ته ورسېدم او له هغې غونډۍ نه چي زما د قوم کورونو ته نژدې وه راکښته کيدم، روښانه نور مي د امسا له سر څخه وځلېد،

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خپل قوم څو کسه چي په هغه ځای وو دا نور يې وليد، تر څو چي هغوی ته ورسېدم ورته مي خپله کيسه وکړه او هغوی مي اسلام ته وبلل، متاسفانه هيڅ يوه ريښتنی ونه ګڼلم، له پلار او ښځي پرته مي هيچا زما دعوت ونه مانه.)

ابوهريره ددې خبر له اورېدلو سره ټکان وخوړ او دومره خوشحاله شو چي تر هغه وخت پوري په کومه خبره دومره نه وو خوشحاله شوی. که له موره نه ډارېدای، د هغې ورځي له غرمې مخکي کورته ګرځېده په کومه چي يې يوه چوپان ملګري ورته دا کيسه اورولې وه، طفيل ته ورتلی تر څو د هغه داستان د هغه له خولې واوري، خو غوره يې وبلله چي نيمه ورځ نوره هم تېره، د خپل همېشني عادت سره سم په ټاکلي وخت کورته لاړ شي او له هغه وروسته طفيل ته ورشي، د شپې ورسره ووينې او کيسه يې واوري.

د هغې ورځي له لمر لوېدا وروسته يوه شېبه له مور سره کښېناست او ترې يې اجازه وغوښته څو طفيل ته لاړ شي او د داستان څرنګوالی د هغه له خپلې خولې واوري.

مور يې وويل: "لاړ شه، خو پام کوه د هغه په څير بې دينه نشې، خپل دين بدل نکړې او د هغه چا کار چي ټولو خلکو عاقل او هوښيار باله تکرار نه کړې."

ابوهريره لاړ او د طفيل کورته ورسېد. د داخلېدو اجازه يې وغوښته. طفيل ښه راغلاست ورته ووايه او په ورين

(c) ketabton.com: The Digital Library

تندي يې هر کلی وکړ، هغه ته يې په نرمه بستره د کېناستلو اشاره وکړه.

ابوهريره وويل: "کاکاجانه! راغلم، تر څو هغه هاشمی کس چې ته ورسره په مکه کي مخ شوی يې او ادعا کوي چې د خدای استازی دی را وپېژنې."

طفيل وويل: "ګرانه وراره! په خدای قسم چې هغه په رښتيا پيغمبر دی. ما په هغه ايمان راوړی او د هغه پيروي کوم. ځکه انسان حق او حقيقت ته بولي، ته پوه او هوښيار سړی يې او زه خبر شوی چې په ذی الخلصه کي څه نه وينې. نو د خدای جل جلاله په دين چې د خپرولو لپاره يې وروستنی پيغمبر موږ ته را لېږلی دی، ايمان راوړه."

ابوهريره وويل: "هيله کوم لومړی راته د خپل ايمان راوړلو کيسه وکړې، ځکه د اورېدلو يې ډېره مينه لرم."

طفيل وويل: "زما د ايمان راوړلو کيسه داسي وه چې د عمرې د ادا کولو لپاره مکې ته لاړم. هلته د قريشو د ډلې څو وګړي راته راغلل او ويې ويل: <اې طفيله! ته زموږ خاوري ته راغلی يې، دلته يو کس د پيغمبري دعوه کوي او موږ يې ستړي کړي يو. نه پوهېږو له هغه سره څه ډول رويه وکړو، زموږ يو والی يې له منځه وړی، زموږ د دستورونو مانع ګرځېدلی، خبري يې سحر دي، د پلار او زوی، مېړه، ښځې او ورور تر منځ جدا والی راولي. ورور له وروره او ښځه له مېړه جدا کوي، ډارېږو هسي نه هغه څه چې موږ ته مخ کي

(c) ketabton.com: The Digital Library

راغلي تا او ستا قوم ته درنشي. هڅه وکړه هیڅکله له هغه سره خبري ونکړې، خبرو ته يې غوږ کښېنږدې.>

په خدای قسم دومره يې راته وويل چې هوډ مي وکړ د پيغمبر صلی الله عليه وسلم هيڅ خبره به نه اورم او نه به ورسره خبري کوم، ان تر دې چې غوږونه مي له پنبې ډک کړل، څو مي د هغه خبري غوږ ته و نه رسيږي.

د هغې ورځې په سهار چې مسجد ته لاړم، د خدای رسول صلی الله عليه وسلم مي وليد چې د کعبې تر څنګ ولاړ او لمونځ يې کاوو. هغه ته نږدې شوم او څه خبري مي يې واورېدې، ډېر ښکلی او اورېدونکی کلام وو. له ځان سره مي وويل: مور مي عزا ته کښېني، په خدای قسم چې پوه سړی او هوښيار شاعريم، ښه او بد يو له بله پېژندلای شم او څه را نه پټ نه دي، نو څه کولای شي چې ما د هغه د خبرو له اورېدلو را وګرځوي!؟ هغه څه چې وايي که ښه وو منم يې او که بد وو ردوم يې.

ځکه تم شوم، څو د خدای رسول صلی الله عليه وسلم کور ته وګرځېد، زه يې هم له شا روان شوم، کور ته يې ورسېدم، هغه صلی الله عليه وسلم کور ته ننووت، زه هم په هغه پوري داخل شوم او ومي ويل: اې محمده صلی الله عليه وسلم! قوم دې ما ته داسي او هاسي وويل او دومره يې درڅخه وډارولم چې غوږونه مي له پنبې ډک کړل څو ستا خبري وانه ورم، خو د خدای خوښه دا وه چې ستا څه خبري واورم، وينم

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي ښې خبري دي، نو هغه څه چي له اسلامه په خپل واک کې لرې راته ویې وایه.

رسول الله صلی الله علیه وسلم اسلام راته وړاندي کړ او د خدای جل جلاله د کلام څو ایاتونه یې راته تلاوت کړل. په خدای قسم چي تر هغه مهاله مې داسي ښکلی کلام نه وو اوریدلی اوتر هغه مي عادلانه دستور نه وو لیدلی. هغه وخت مسلمان شوم، د حق شاهدي مي ورکړه او ومي ویل: اې دخدای پیغمبره! زه په خپل قوم کي ځای لرم او خبره مي مني، اوس چي هغوی ته روان یم، غواړم اسلام ته یې دعوت کړم، ماته دعا وکړه او له خدایه راته وغواړه چي یوه ښکاره نښه راکړي. تر څو زما د دعوت ملاتړ شي. رسول صلی الله علیه وسلم داسي دعا راته وکړه: "خدایه!! هغه ته نښه او څرګندونه ورکړې."

له انحضرت صلی الله علیه وسلم نه مي اجازه واخیسته او د خپل قوم په لور لاړم. کله چي زموږ کورونو ته څېرمه غونډۍ ته ورسېدم دخدای په امر مي تندي کي د دوو سترګو ترمنځ رڼا پیدا شوه، ومي ویل: خدایه دا نښه چي دي پر ما پېرزو کړه په بل ځای کي یې راکړه، ځکه قوم به مي ګمان وکړي چي د دین د پرېښودلو له امله مسخه شوی یم. هغه وخت رڼا امسا ته نقل شوه. هغه خلک چي د اوبو په چاپېر سره یو ځای شوي وو، دا نور چي پر لکړه مي د څیراغ په څېر راځېده ولید، یوه او بل ته یې وروښود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه ورو ورو له غونډۍ کښته راغلم، څو هغوی ته ورسیدم، له لیدني او ښه راغلاست وروسته مي هغوی ته خپل داستان وواېه او هغوی مي سلام ته راوبلل ولي هغوی زما خبري ونه منلې او ایمان یې نه راوړ، له هغوی جدا او د کور په لوري روان شوم. کله چي کور ته ورسېدم پلار مي د ښه راغلاست لپاره راغی، ورته مي وویل: پلار جانه له ما څخه لیري شه! زه له تا څخه نه یم او ته له ما څخه. پلار مي وویل: ولي زویه؟ ومي ویل: زه مسلمان او د محمد صلی الله علیه وسلم دین مي منلی دی. پلار ځواب راکړ: زویه! زما دین هم ستا دین دی.

ومي ویل: لاړ شه، ځان ومینځه او پاکي جامې واغونده. بیا راشه څه چي مي زده کړي تاته یې در وښیم.

بیا مي ښځه راغله هغې ته مي هم د پلار په څېر ځواب ورکړ، هغه هم مسلمانه شوه.

وروسته مي د قبیلې خلک اسلام ته راوبلل، خو هغوی زما دعوت ونه مانه.")

طفیل خبري کولې او ابوهریره ورته غوږ نیولی وو. د هغه خبري یې په زړه او غوږونو اورېدې، کله چي د طفیل کیسه پای ته ورسېده د ابوهریره څېره له زیاتې خوشحالي د برېښنا په څېر وځلېده او ویې ویل: ای ابو عمرو! مهرباني وکړه هغه خبري چي په دې پیغمبر صلی الله علیه وسلم نازلي شوي او تاته یې ویلي، راته وواېه چي وایې ورم او خوند تري واخلم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

طفيل ومنله او يو څو اياتونه يې ورته تلاوت کړل. ابوهريره ونشو ای کولا ی چي خپل ځان کنترول کړي، چيغه يې کړه او ويې ويل : څومره ښکلې او با عظمته کلمې دي.

طفيل همداسي ادامه ورکړه .

ابوهريره بيا چيغه کړه او ويې ويل: "ابوعمرو ! بس دی.

په خدای قسم تر اوسه مې دداي کلام په څېر کوم کلام نه دی اورېدلی او له هيڅ عرب نه دا اميد نه لرم چي دداي په څېر کلام يې ويلی وي، دا خبري د انسان کلام نه دی. زه شاهدي ورکوم چي له خدای جل جلاله پرته معبود نشته او محمد د هغه استازی دی. اوس زه هم ستا په دين شوم او په هغه څه مي ايمان راوړی چي تا پرې راوړی دی."

طفيل د ابوهريره له ايمان راوړلو څخه خورا خوښ شو او ويې ويل د خدای شکر دی چي ته يې په اسلام مشرف او د دوژخ له اوره يې نجات درکړ."

ابوهريره، طفيل ته وکتل او ويې ويل: " اوس راته د رسول الله صلی الله عليه وسلم د سيرت او دعوت په اړه ووايه چي د خپل قوم په منځ کې څنګه وو؟ "

طفيل وويل :" خدای تعالی جل جلاله لس کاله وړاندي هغه په پيغمبری مبعوث کړ او لومړني اياتونه چي يې وربانديٍ نازل کړل ، دا دی :

بسم الله الرحمن الرحيم

(c) ketabton.com: The Digital Library

اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ 1 خَلَقَ الْإِنسَانَ مِنْ عَلَقٍ 2 اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ 3 الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ 4 عَلَّمَ الْإِنسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ 5

ژباړه : "ولوله دخپل رب په نوم سره چي د ټولو جوړونکی دی. جوړ يې کړ انسان د چکه وينې څخه. لوله او ستا رب لوی کريم دی چا چي علم وښود په قلم سره .ويې ښودل انسان ته هغه څه چي دی نه پرې پوهېده."

خدای تعالی جل جلاله خپل پيغمبر صلی الله عليه وسلم د قريشو د غوره خلکو يعنی بني هاشمو څخه غوره کړ. هغه د مور په ګېډه کي وو چي پلار يې وفات شو. د پلار له مړيني وروسته د هغه سرپرستي خدای جل جلاله د هغه په نيکه عبدالمطلب واچوله. له عبدالمطلب وروسته ابوطالب د هغه ساتنه او پالنه په غاړه واخسته، تر څو چي لوی او ترې جدا شو. د وحی له نزول وروسته يې خلک په پټه اسلام ته دعوت کړل، په دې وخت کي څلوېښت شا وخوا نرانو، ښځو او ماشومانو پرې ايمان راووړ.

بيا يې د خدای جل جلاله په امر دعوت ښکاره کړ. قريشو په هغه باندي ملنډي وهلې او ملګري يې ورځورول، تر څو دوی مجبور شول د خپل دين د ساتني په خاطر حبشې ته هجرت وکړي.

هو محمد صلی الله عليه وسلم خلک توحيد يو والي ته بلل او د ډبرو او بتانو له عبادت څخه راګرزول. همدارنګه هغوی يې رېښتيا ويلو، امانتداری، صله رحمي، ښه ګاونډيتوب،

(c) ketabton.com: The Digital Library

له محارمو ځان ساتلو او دوينو د تويولود مخنيوي خلکو ته امر کوي او د دراوغو د شاهدي ، ديتيم د مال د خوړلو ، په پاک لمنو ښځو پوري د تهمت ويلو او نورو بديو خلک را منع کوي. ويل يې چي صرف د خدای عبادت وکړئ او څوک مه ورسره شريکوئ. لمونځ وکړئ، خپل مالونه په نېکو لارو کې ورکړئ. اې ابوهريره! دخدای جل جلاله د رسول صلی الله عليه وسلم په اړه بايد ووايم چي تر اوسه مي د هغه په څېر څوک پوره او ښکلی نه دی ليدلی.

څېره يې ښکلې او ټول خويونه يې نېک دي. بدني نيمګړتيا نه لري، ښکلی، ريښتينی، امانتدار ، نرم خويه او همېشه موسکی دی. هر څوک چي يې ووينې ملګری کېږي يې او باور ورباندي کوي، که څه هم دين يې نه وي منلی. ما ترې غوښتنه وکړه چي له ما سره لاړ شي او زما قوم اسلام ته دعوت کړي.خو هغه ونه منله او ماته يې وويل چي خپل قوم ته لاړ شي، هغوی اسلام ته راوبولي او په قوم (قريشو) باندي د هغه له کاميابي وروسته ورسره يو ځای شي.

ابوهريره يو ځل بيا طفيل ته وکتل او ويې ويل: شاهدي ورکوم چي له الله جل جلاله پرته بل معبود وجود نه لري او محمدصلی الله عليه وسلم د هغه استازی دی. زه به مي قوم دې شاهدي ته دعوت کړم، څو خدای جل جلاله هغوی ته له ناپوهي، شرک او بت پرستي څخه خلاصون ورپه برخه کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خدای شکر ادا کوم چې زما سترګې، غوږونه او زړه يې اسلام ته هدايت کړل. اې ابو عمرو! تا ته دې هم الله تعالی د خير بدله درکړي چې زما د هدايت زمينه دې اسانه کړه.

ابوهريره ډير ژر هغه څه ياد کړل چې له طفيل نه يې زده کړي وو. لمونځ کول يې له هغه زده کړل او په ډېر ښه ډول يې ادا کاوو. ابوهريره له دې وروسته خپل قوم ته د اسلام او توحيد بلنه ورکړه، له شرک او بت پرستي څخه يې منع کړل.

بل پلو کله چې يې د قبيلې وګړي پوه شول چې ابوهريره مسلمان شوی او د دوی له دين څخه اوښتی نو يې د هغه په ځورولو شروع وکړه او په هغه څه چې ده کړي وو ملامتاوو يې. دټولو په سر کې يې مور ځای درلود چې تر ټولو سخت دريځه بلل کيده، مور يې ټينګار کاوو چې ابوهريره خپل نوی دين پرېږدي او د پلرونو او نيکونو دين ته بېرته وګرزي.

ابوهريره د مور په ځواب وويل: "مور جانې! کوم دين چې مې منلی مکمل او په حق دی. خدای جل جلاله له دې دين پرته بل دين نه مني."

مور يې نه منله او همېشه يې ځوراوو. اخر ابوهريره وروستنی ځواب ورکړ او پوه يې کړه چې هيڅکله به خپل نوی دين بدل نه کړي او په دنيا کې به يې په هيڅ څيز ور نه کړي.

ابوهريره او طفيل، اسلام ته د دوی د قوم په دعوت کې ډېر کوښښ وکړ، خو هيچا يې دعوت ونه مانه. ځکه بت پرستي د هغوی په مېنځ کې زور موندلی وو، بدی او ناوړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کارونه هغوی کي دي ځای ته رسېدلی وو چي له اخلاقي ښېګڼو نه يې منع کول.

طفيل له دې بې ګټو هڅو په تنګ شو. ځکه هغه شريف او مخور کس وو او هيله يې درلوده چي قوم به يې دعوت ومني، خو دا هيله يې پوره نشوه. د يوه کال په جريان کې يې له پلار، ښځي او ابوهريره پرته بل چا دعوت ونه مانه.

نو ځکه مات او اريان پاتي شو، نه پوهېده چي کوم کار ته لاس واچوي او څه وکړي؟

يوه ورځ ناڅاپه طفيل ابوهريره ته وويل غواړم رسول الله صلی الله عليه وسلم ته لاړ شم او د خپل قوم شکايت ورته وکړم.

د ابوهريره زړه د دې خبري د اورېدلو څخه ټکان وخوړ او طفيل ته يې وويل: ما له ځان سره نه بيايې چي د خدای رسول ووينم او بيعت ورسره وکړم؟

طفيل وويل: قريش په ډېره تېزي له رسول الله صلی الله عليه وسلم او له هغه چا سره چي د هغه مبارک ملګری شي دښمني کوي. ډارېږم که مکې ته راسره لاړ شې، په تکليف دي نه کړي. قريش زما احترام د مخکنيو اړيکو چي له هغوی سره يې لرم او د هغه حيثيت له کبله چي په خپل قوم کې يې لرم، ساتي. خو ستا په اړه نشم ويلای چي ازار دي نه در ورسوي. نو ځکه ابوهريره پاتي شو او طفيل له مجبوری تنها مکې ته لاړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حضرت محمد صلی الله علیه وسلم ته ورغی او ویې ویل: د دوس قبیله زما په وړاندي ودرېده، نافرماني یې وکړه او له اسلام نه یې مخ واړاوو.

حضرت محمد صلی الله علیه وسلم لاسونه د اسمان په لور پورته کړل. طفیل وایي: فکر مي وکړ ان حضرت صلی الله علیه وسلم مي قوم ته ښېرا کوي نو ځکه ډېر خوښ شوم، خو ومی لیدل چي رسول الله صلی الله علیه وسلم داسي دعا ورته وکړه: "خدایه! د دوس قبیلې ته هدایت وکړې او هغوی د اسلام په لور راولې."

بیا یې ماته وویل چي خپل قوم ته لاړ شم او اسلام ته یې په نرمي سره را وبولم.

طفیل لاړ او په ابوهریره یې زېری وکړ چي رسول الله یې د قوم د هدایت لپاره د خیر دعا وکړه. دواړه د قوم په لور ولاړل او بیا یې د سلام په لور وبلل. د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د دعا تر سیوري لاندي د هغوی سرکشیوي له منځه تللې وې، زړونه یې نرم شوي او د اسلام منلو ته تیار وو. د دوس د قبیلې وګړي ورو ورو د خدای په دین کي شامل شول.

ابوهریره په ۲۳ کلنۍ کي مسلمان شو. د اسلام له راوړلو یې څو کاله نه تېرېدل چي یو پوه ځوان شو. خدای جل جلاله یې روزی پراخه کړه. یو غلام یې واخیست څو یې مور او ده ته خدمت وکړي. صرف یو څیز وو چي دده خوب یې وړی وو او دي یې نا کراره کړی وو هغه هم د خدای جل جلاله د رسول

(c) ketabton.com: The Digital Library

صلی الله علیه وسلم څخه لري والی، ځکه زړه یې د هغه مبارک له میني ډک وو او غوښتل یې څومره چې ژر وي د هغه د پښوخاوري د سترګو رانجي کړي او په څنګ کې یې ژوند وکړي. کله چې به یې د طفیل څخه د رسول اکرم صلی الله علیه وسلم په اړه خوشحالوونکې خبري اوریدې، د هغه مبارک په لور به یې د هجرت ولولې نوري هم تازه کیدې. یوه ورځ طفیل ابوهریره خبر کړ چې رسول الله صلی الله علیه وسلم د مدینې په لور هجرت کړی دی او د مدینې وګړیو په بې ساري ډول د هغه ښه راغلاست ویلی، وربانديې یې ایمان راوړی او مسلمانان شوي دي. مهاجرینو او انصارو د یو او بل په مرسته لښکر منځ ته راوړی، په توره او نېزه د اسلام څخه دفاع کوي.

پرله پسې هغه ته له یوه او بله خوشحالوونکې خبرې رسېدې، په قریشو باندې د مسلمانانو کامیابي په بدر او ...

د رسول الله صلی الله علیه وسلم سره د ابوهریره مینه ورځ په ورځ زیاتېدله. په وروستیو کې د احزاب په جګړه کې د مسلمانانو کامیابي د هغه خوشحالي دوه چنده کړه. په ځانګړي ډول دا چې په هغې جګړه کې د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم او ملګرو یې لویه کامیابي په برخه شوه، ځواک یې نور هم قوي شو، باور یې د غرونو په څېر ټینګ شوی وو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پورته دلایلو د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم په لور هجرت د ابوهریره مینه وروستي حد ته ورسوله.خو دوو لاملونو دده په وړاندي وجود درلود.یو یې مور او بل طفیل؛ چي ویل یې له قوم سره به نور هم پاته شو څو د مسلمانانو شمېره زیاته شي، هغه مهال به ټول یو ځای د خدای د رسول صلی الله علیه وسلم په لور لاړ شو.

ابوهریره له ډیري هڅي وروسته وتوانېد چي خپله مور قانع کړي څو مدینې ته هجرت وکړي. بیا طفیل ته ورغی او هغه یې تشویق کړ چي څومره ژر کیدای شي مدینې ته هجرت وکړي او ورته ویې ویل: اوس چي د خدای په مرسته د دوس د قبیلې په لسګونو وګړي مسلمان شوي، د دې وخت رارسېدلی چي د رسول الله صلی الله علیه وسلم په لور هجرت وکړو، څو د هغه دلیدلو په ترڅ کي ورسره یو ځای ژوند غوره کړو. اخر طفیل د ابوهریره له خبرو سره موافقه وکړه او ناڅاپه یې د هغو خبرو زېری ورکړ چي ابوهریره یې له اورېدلو په جامو کې نه ځایېده او ویې ویل: تیار اوسه اوس د هجرت وخت رارسېدلی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مهاجر مؤمن

يو سهار دوسي سپرو مهاجرينو د مدينې په لور حرکت وکړ چې په مخ کې يې طفيل بن عمرو رضي الله عنه دهغوی مشر وو. ابوهريره (رضی الله عنه) يې په څنګ کې روان ووا و لـه دې هجرته ډېر خوشحاله وو.

د يون په اوږدو کې يې د حدی ترانې ويلو (هغه ترانه ده چې شپانه يې وايي څو اوښان تېز لاړ شي) يـون تـه زوږ او ځـانګړی حالـت وربښـلی وو. څـو تنـو اواز وايـه او نـورو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورسره زمزمه کاوو. دا نغمې غرونو، دښتو او درو ته تلې، غبرګون يې بېرته دوی ته راګرځېده، د اوښانو غوږو ته رسېدې او د هغوی چټکتيا يې زياتوله.

د دوس د قبيلې نور وګړي خورا نا ارامه وو چې ولې د دوی د قبيلې وګړي ورڅخه جدا کيږي او داسې ځای ته ځي چې هيڅ معلومات ورڅخه نه لري. دوی هغه مهال نور هم ناخوښ شول چې ويې ليدل داسې کور نشته چې يو غړی يې له لاسه نه وي ورکړی. مهاجر نژدې له اتيا کورنيو څخه ووچې د کورنۍ له غړو څخه جلا کېدل. دقبيلې يوه غړي وويل: عجيبه ده، دې دين په دوی کې دومره کار وکړ چې د خپل کور کهول پرېښودلو ته تيار دي!

دې خبرې په نورو هم ډېر هېښنده اغېز وکړ او د دې دين په سوچ کې شول چې ولې يې د دوی په ورونو دومره ژور اغېز ودرلود؟ او د دوی د عقل دريڅه يې د ژور فکر لپاره خلاصه کړه؟

ابوهريره (رضی الله عنه) د سپرومهاجرو په منځ کې خپل يون ته ادامه ورکړه او هغه ستومانتيا يې نه احساسوله چې د يون په ترڅ کې ورته پيدا شوې وه. سره له دې چې مور يې نيوکه پرې کوله او په کراتو يې ځوراوو. ابوهريره (رضی الله عنه) د نېکبختي احساس کاوه، ورځ له بلې يې خوښي زياتېدله او په ډېره بيړه له رسول الله

(c) ketabton.com: The Digital Library

(صلی الله علیه وسلم)صلی الله علیه وسلم سره د لیدلو د شېبې په تمه وو تر دې چې له ډېر لیري نه هم وربانديې ګران وو. هغه ددې حساسي شېبې لپاره څو کاله انتظار کړی وو او اوس هغه مهال را رسېده. دابوهریره (رضی الله عنه) زړه له ډېري خوشحالي لړزېده او د خدای د رسول صلی الله علیه وسلم د مینې څخه ډک وو. په مهاجرینو له لسو ورځو زیاتي تېرې شوې، هغوی همداسي لاري پرې کولې او خپل یون ته یې ادامه ورکوله تر دې چې د حجاز خاورې ته واوښتل.

اوس هغوی له مدینې سره نژدې وو او د احد غر یې له لري څخه لید. خو د لمر لوېدلو وخت راورسېد، روښنایي له منځه لاړه، ښکلی او دنګ غر چي افق یې پټاوو له نظره ووت. هغوی نور هغه تر څنګ نه لید.

سره له دې چې د سپوږمۍ تتې رڼا ټوله فضا په خپله غېږ کي واخسته،بیا هم د هغوی په اوسپنیز هوډ کي کوم تغیر رانه غی، نور هم هوډمن شول، د رسول اللهصلی الله علیه وسلم مینه او محبت یې په زړونو کي وروستي پړاو ته ورسېد. هغوی اوس د مدینې خاوري ته ورسېدل، غږ یې لوړ شو، د خدای شکر وکړئ دا چي دهغه په مرسته خپلې موخې او د خدای د رسول صلی الله علیه وسلم ښار ته ورسېدل. ډېر شکر یې اداکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مدينې د مهاجرينو د نوې ډلې ښه راغلاست وايه، خو هيڅوک يې په ورتګ خبر نه شول .ځکه په مدينه کې څوک نه ول، هغوی خيبر ته تللي وو څو يې کلاوې ونړوې او هغه يهوديان چې په مدينه يې د حملې نقشه کښلې وه او غوښتل يې او سېدونکي يې وځپي، په لار راولي.

مهاجرينو واړول، له اوښانو يې بارونه راکوز کړل، په ځمکه يې خواره کړل، د زياتي ستومانتيا له امله په ژور خوب لاړل، هغه څه چې دوی يې را ويښ کړل د مؤذن غږ وو چې خلک يې د سهار لمانځه ته بلل.

د اذان داواز اورېدل هغوی ته څومره په زړه پوري وو! ځکه لومړی وار يې د خدای د رسول د مؤذن له خولې الله اکبر اورېده. له خوبه پاڅېدل، اودسونه يې وکړل او دنبوی مسجد په لور روان شول.

هريو هيله درلوده چې د خدای د رسول د ليدلو نيکبختي يې په برخه شي، سلام ورته واچوي او بيعت ورسره وکړي .

ابوهريره (رضی الله عنه) تر ټولو وړاندي نبوی مسجد ته ننوت، ځکه مينه يې تر ټولو له رسول الله (صلی الله عليه وسلم) سره زياته وه.خو په حيرانوونکي ډول يې وليدل چې د لمونځ کوونکو شمېر کم او ډېری زاړه او ناروغ دي. له يوه يې وپوښتل: دخدای پيغمبرصلی الله

(c) ketabton.com: The Digital Library

علیه وسلم چېرته دی؟ ځواب یې ورکړ: ان حضرت صلی الله علیه وسلم خیبر ته تللی دی، چې فتح یې کړي. ابوهریره (رضی الله عنه) د دې خبرې له اوریدلو غمګین شو، ځکه د رسول الله (صلی الله علیه وسلم) سره یې لیدل په برخه نشول کوم چې ډېر وخت یې ورته امیدونه درلودل. نور مهاجرین هم مسجد ته داخل او هلته کښېناستل، ابوهریره (رضی الله عنه) هغوی ته د پیغمبرصلی الله علیه وسلم د حضور د نشتوالي خبر ورکړ. د غم او پرېشانۍ وریځې یې مخونه وپوښل، ځکه هغوی په زړونو کې ډېرې هیلې درلودې، غوښتل یې له حضرت محمد صلی الله علیه وسلم سره ووینې، له ملکوتې څېرې څخه یې برکت تر لاسه کړي او له هغه سره په همدې ورځ بیعت وکړي.

لمونځ پیل شو، د مسلمانانو نه یو کس مخکې شو چې امامت وکړي. ابوهریره (رضی الله عنه) له څنګلوري نه وپوښتل دا سړی څوک دی؟ ورته ویې ویل: دا شخص سباع بن عرفطه غفاري دی. پیغمبر علیه سلام، دا کس تر څو چې هغه مبارک په مدینه کې نه وي خپل ځای ناستی غوره کړی، چې د مسلمانانو امامت وکړي. امام تکبیر ووایه، لمونځ کوونکو هم ورپورې تکبیر ووایه او په لمانځه ودرېدل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سورت فاتحې له لوستلو وروسته امام د سورة مریم ځو ایاتونه تلاوت کړل. ابوهریره (رضی الله عنه) دلمړي ځل لپاره دا ایات اورېده ،په ډیر غور يې ورته غوږ نیولی و. په دوهم رکعت کي امام له فاتحې وروسته د سورة المطففین ځو ایاتونه ولوستل. چي داسي شروع کیږي:

﴿ وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِينَ 1 الَّذِينَ إِذَا اكْتَالُواْ عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ 2 وَإِذَا كَالُوهُمْ أَو وَّزَنُوهُمْ يُخْسِرُونَ 3 أَلاَ يَظُنُّ أُولَئِكَ أَنَّهُم مَّبْعُوثُونَ 4 لِيَوْمٍ عَظِيمٍ 5 يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴾

(خرابي ده کموونکو لره ، هغه خلک چي کله په پېمانه اخلي نو پوره ډکوي،او کله چي يې په پېمانه ورکوي هغوی ته يا په تول يې ورکوي نو کمی پکښي کوي،ایا خیال نه لري هغه خلک چي دوی لره پورته کېدل دي، ددې لويي ورځي لپاره، په کومه ورځ چي به ودرېږي خلک لار کتونکي دجهان د مالک)

امام سورت تر پایه ولوست. ولي ابوهریره (رضی الله عنه) وایي زه همدارنګه د سورت په لومړۍ برخه کي پاته وم او هغه ایاتونه مي تکرارول.

له ځان سره مي وویل: اې دپلاني زویه ، هلاکت دي وي دربانديي. زما مطلب د دوس دقبیلې يو کس وو چي د تللو لپاره يې دوه پیمانې درلودې، هغه چي درنه وه د ځان لپاره

(c) ketabton.com: The Digital Library

به یې کارولـه او هغـه چي سپکه وه دنورو دخطا ایستلو لپاره به یې استعمالوله. ابوهریره رضی الله عنه د اوربدلو ایـاتونو پـه معنـی پوهېـده نوځکـه یـې پـه هغـوی زړه وسوځېداو ده ته یې یو ښکلی اغېز وړاندي کړ.

لمـونځ پـای تـه ورسـید ، ابـوهریره اوطفیـل رضـی الله عـنهم، سباع بـن عرفـه تـه لاړل. لـه سلام اچولـو او روغبړ وروسته یې هغه دخپل راتګ په موخه خبر کړ. عرفه هغوی ته ښه راغلاست ووایـه او دهغـوی کـار(مدینې تـه هجـرت) یې وستایه. بیا د قبیلې نورو خلکو ته ورغلل او یو لـه بـل سره یې مشوره وکړه چي ایا دلته پاته شي او کـه پـه رسـول الله (صلی الله علیه وسلم) پوري خیبرته لاړ شي.

هر یوه نظر در لود. ابوهریره (رضـی الله عنـه) پـه داسي ډول په لوړ اواز سره خپل نظر ووایه چي ټول یې واوري او ویې وویل : هر ځای چي دالله رسول صلی الله علیه وسلم وی زه به هلته لاړ شم.

دې خبـري د ابـوهریره (رضـی الله عنـه) ملګـري سفر تـه تشویق کړل او پرېکړه وشوه چي سبا سهار بـه د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم په لور حرکت کوي.

ابـوهریره (رضـی الله عنـه) خپلـه مـور پـه مدینـه کـي پرېښوده، دهغې ورځې په سبا یې له دوسي مهاجرینو سره دخیبر په لور حرکت وکړ او هغه غلام چي یې د ځان او مور

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخدمت لپاره اخستی وو له ځان سره ملګری کړ. لمر راوخوت او هرځای روښانه شو. هوا ګرمه وه او ورو ورو نوره هم ګرمېده . مهاجرينو د ګرمي تېزوالی احساساوو خو زغمله يې او کومه پاملرنه يې نه ورته کوله، ځکه هغوی د داسي مهم کار هوډ درلود چي دهغه دلاسته راوړلو لپاره يې د ټولو سختيو زغمل اسانه کول.

ماپښين مهال يې د ډېري ستړيا احساس وکړ، يوځای له خپلو اوښانو کښته شول. د ماپښين له لمانځه وروسته د قيلولې په خوب ويده شول. له لېږ دمي وروسته بيا روان شول او د شپې تر يوې برخي پوري يې لا لار لنډوله . پاتي شپه ديوه کوچني غره په ډډه کي ويده شول. سهار مهال ابوهريره (رضی الله عنه) له خوبه راپاڅېد . د لمانځه لپاره يې اذان وکړ او ملګري يې راويښ کړل. ټولو لمونځ وکړاو روان شول. په لاره کې يې چېرته دمه او استراحت ونکړ، ځکه نو ډېر ستړي ول. ماپښين مهال يې لږ دمه وکړه او تر قيلولې وروسته يې سفر ته ادامه ورکړه. هيله يې درلوده چي سبا به خيبر ته ورسېږي او خپله پخوانۍ هيله به تر لاسه کړي.

دهغوی له سفر ه پنځلس ورځي تېرېدې، يوازي يوه ورځ په مدينه کې پاتي شول، نور چېرته نه وو درېدلي. نوځکه يې ستومانتيا خپل وروستي پړاو ته رسېدلې او

(c) ketabton.com: The Digital Library

نـژدې وو چـې لـه پښـو يـې وغورځـوي، کـه يـې د سـفر د سـتړياوو تـر شـا ارزښـتمنې هيلـې نـه درلـوداى نـو نـه يـې شواى کولاى چې دا ستړياوې او مشکلات وزغمي.

له ستړياوو سره سره ابوهريره (رضی الله عنه) وليدل چې غلام يې د هغوى په ډله کې نشـته. شاوخوا يې وکتـل چې ويې مـومي خو درک يې نه وو. لـه ملګرو يـې وپوښـتل، ويې ويل: موږ نه دى ليدلى.

ابوهريره (رضی الله عنه) باور وکړ چې يا له کاروان څخه جدا او ورک شوى دى او يا داچې تښتـه يې کړې ده.

له کاروانه بېل شو او دهغه په پلټنلو يې شروع وکړه، تر ډېرې ستړيا وروسته نه يوازې هغـه يـې پيـدا نـه کړ بلکې ستړى او سـتومانه بېرتـه کـاروان تـه راوګرځېد. د لارې پـه اوږدو او دهسـکو غرونـو پـه مېـنځ کې يې دا شعر زمزمـه کاوو:

يا ليلة من طولها وعـــــــنائها × على انها من دلده الكفر نجت

(څومره اوږدې او سختې شپې، ددې په بدل چې د کفر له ښار نه وژغورل شو.)

اخر کاروان ته ورسېد او هغوى يې له خپل مشـکل څخـه خبر کړل، ملګرو يې زړه سوى او همـدردي ورسـره وښـوده. ابوهريره (رضی الله عنه) يې په ځواب کې وويل: هيڅ خبره

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه ده که مي غلام ورک شي ، یا دنیا له لاسه ورکړم خو چي درسول الله (صلی الله علیه وسلم) لیدنه مي په برخه شي.

دې جملې د هغوی ستړیا ورکه، د سفر مشکلات یې هیر او له هغوی سره یې د زغم او حوصلې په سربښاره ځواک کي مرسته وکړه.

مهاجرین د دریمې ورځي د سهار دلمانځه تر ادا کولو وروسته بیا روان شول.

ورو ورو لمر راښکاره شو او روښنایي یې هرځای ونیو. خیبر له لوړو کلاوو سره له لیري ښکاره شو. د هغه په لیدلو زړونه ولړزېدل او مینې په سینو کي په ځلا شوې. یوځل بیا یوه کس د ترانې په ویلو شروع وکړه. اوښانو تګ ګړندی او سپاره یې موخې ته نور هم نژدې کړل. له څو شېبو وروسته هغوی د مسلمانانو پوځ ځای ته ورسېدل، رسول الله (صلی الله علیه وسلم) د خپل ځارندوی په مرسته د هغوی له راتګ څخه خبر شو. هغه مهال رسول الله (صلی الله علیه وسلم) د فرمان ورکولو په حال کي وو او مسلمانانو د خیبر د وروستۍ کلا د فتح کولو لپاره نقشه کښله. ابوهریره (رضی الله عنه) په داسي حال کي چي دخوشحالي اوښکي یې په مخ روانې وې له ټولو وړاندي هغه مبارک ته نژدې شو او ویې ویل: السلام علیک یا رسول الله (صلی الله علیه وسلم) او لاس یې وراوږد کړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

رسول الله (صلی الله علیه وسلم) د سلام ځواب ورکړاو ویې فرمایل: ته څوک یې ؟

ابوهریره (رضی الله عنه) ځواب ورکړ: زه عبدالشمس بن صخر دوسی، مشهور په ابوهریره یم.

رسول الله صلی الله علیه وسلم په موسکاوویل : هو ته ابوهریره، عبدالرحمن بن صخر دوسی یې.

ابوهریره (رضی الله عنه) وخندل او ویې ویل : هو زه عبدالرحمن بن صخر دوسی یم. بیا یې وویل : اې رسول الله (صلی الله علیه وسلم) زه له خپل قوم سره راغلی یم څو له تا سره په اسلام بیعت وکړم، له تاسره واوسم او ستا له ملګرتیا نه نېکبخت شم.

رسول الله (صلی الله علیه وسلم) بیعت ورسره وکړ، ښه راغلاست یې ورته ووایه او دعا یې ورته وکړه.

بیا طفیل رضی الله عنه راغی، پیغمبر علیه سلام ته یې سلام ور واچاوو، په غېږ کې یې ونیواو په تندی مبارک یې مچ کړ.

بیا نور مهاجرین راغلل هغه مبارک صلی الله علیه وسلم ته یې سلام اچاوو او په اسلام یې ورسره بیعت کاوو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

طفیل رضی الله عنه دهغه مبارک صلی الله علیه وسلم تر څنګ ولاړ وو ، د هر یوه نوم یې اخیست او ورته ورپېژاند یې.

پیغمبر علیه سلام دهغوی له راتګ څخه خوشحال شو او هغوی هم د رسول الله (صلی الله علیه وسلم) په لیدلو زښت زیات خوشحال شول. ځکه د ژوند په اوږدو کې یې لویه نیکبختي لاس ته راوړې وه او د رسول الله (صلی الله علیه وسلم) لیدل یې د سترګو رانجې شوي وو. له ډېرې خوشحالي یې ژړل. په ځانګړې ډول هغه وخت چې ویې لیدل د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم اغېز او ښکلا تر هغه څو ځله ډېره ده کوم چې دوی یې تصور کاوو.

ابوهریره (رضی الله عنه) له ټولو خوښ وو، د هغه مبارک صلی الله علیه وسلم ترڅنګ کښېناست او په وار وار به یې له حترام نه په ډکه مینه هغه ته کتل. دا مهال چې حضرت محمد صلی الله علیه وسلم مهاجرینو ته د اسلام مسائل بیانول، ناڅاپه دابوهریره (رضی الله عنه) غلام د هغه په وړاندې ښکاره شو.

ابوهریره (رضی الله عنه) وایې : د هغه په لیدلو مې تعجب وکړ او حیران شوم، ځکه باور مې درلود چې هغه تښتېدلی دی، په دې فکر کې وم چې حضرت محمد صلی الله علیه وسلم زما په لور وکتل او ویې ویل: اې ابوهریره

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا کس ستا غلام دی؟ ومي ویل: هو، دخدای رسوله (صلی الله علیه وسلم) ددې جملې له اورېدلو ډېر حیران شوم او له ځان سره مي وویل: چا هغه مبارک ته وویل چي دا د ابوهریره (رضی الله عنه) غلام دی او هغه ورک شوی وو؟ نو ځکه مي شاهدي ورکړه او ومي ویل: زه شاهدی ورکوم چي له الله جل جلاله پرته بل معبود نشته او ته په حقه سره د هغه استازی یې او ته شاهد اوسه چي ما دا غلام د خدای درضا لپاره ازاد کړ.

رسول الله (صلی الله علیه وسلم) د ابوهریره (رضی الله عنه) له دې ځواب نه خوښ شو او پوه شو چي پوه او ځیرک ځوان دی.

رسول الله (صلی الله علیه وسلم) صلی الله علیه وسلم له طفیل رضی الله عنه نه دهغه د قوم په اړه وپوښتل. طفیل وویل: خدای تعالی ستا دعا قبوله کړه او زما قوم یې هدایت کړ. تر اوسه له اتیا زیاتو کورنیو ایمان راوړی، خو ارمان ډېری یې لا په شرک کي پاته دي او د اسلام له منلو یې مخ واړاوو. له حضرت محمد صلی الله علیه وسلم نه یې وغوښتل چي هغوی ته ښېرا وکړي، پیغمبر علیه سلام لاسونه پورته کړل.

ددې حالت له لیدلو څخه د ابوهریره (رضی الله عنه) زړه ټکان وخوړ او له ځان سره یې وویل: د دوس قبیله هلاکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شوه او ګمان يې وکړ چې رسول الله (صلی الله عليه وسلم) به د طفيل په غوښتنه هغوی ته چې تر اوسه په خپل فسق، فجور او شرک پاتې دي، ښېرا وکړي. خو په حيرانوونکي ډول يې وليدل چې رسول الله (صلی الله عليه وسلم) يوځل بيا دطفيل، ابوهريره (رضی الله عنه) او نورو دوسيانو په اړه په خورامهرباني د خير دعا وکړه او ويې ويل: "يا الهی! د دوس قبيله هدايت کړه او د اسلام منلو ته يې راوله."

ابوهريره (رضی الله عنه) او نور دوسيان د هغه مبارک له دې دعا څخه خوښ شول او باور يې وکړ چې ژر به دهغوی د قبيلې نور وګړي هم ايمان راوړي، مسلمان به شي او د ايمان ځلېدونکې رڼا به د هغوی په زړونو کې وځلېږي.

ابوهريره (رضی الله عنه) د حضرت محمد صلی الله عليه وسلم په ليدلو هغه وخت مشرف شو چې د خيبر د اوو کلاوو د فتح کولو څخه يوازې يوه پاتې وه، نو ځکه هغه يوازې د همدې يوې په فتح کولو کې له مسلمانانو سره ګډون درلود. دجګړې په اوږدو کې د رسول الله (صلی الله عليه وسلم)يوې خبرې د ابوهريره (رضی الله عنه) پام را اړاولی وو.

حضرت محمد صلی الله عليه وسلم د مسلمانانو د يوه مبارز په اړه چې د مسلمانانو په ليکو کې د کفارو په وړاندې جنګېده، ويلي وو: هغه د جهنم اهل دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابوهريره (رضی الله عنه) ددې خبري له اورېدلو حيران وو، ځکه ليد يې چي هغه سړی د جنګ په ډګر کي له ځانه ډېره مېړانه ښيي، ډېر او ژور ټپي شوی دی. ځيني خلک د پيغمبرعليه سلام د خبري په اړوند د هغه په اړه غږېدل او د هغه له کار څخه په شک کي وو. ابوهريره (رضی الله عنه) هغوی ته وويل: خدای او رسول يې تر موږ، زموږ په حال ښه پوهېږي، په دې خبرو کي وو چي هغه سړی په ځمکه ولوېد، څرنګه چي يې د تورو د زخمونو د درد زغم نه درلود نو يې نېزه را وايسته او ځان يې په نښه کړ. خلک ددې صحنې ليدونکي وو.

يوه کس د حضرت محمد صلی الله عليه وسلم په لور منډه کړه او هغه يې ددې کس په حال خبر کړ او ويې ويل: فلاني ځانوژنه وکړه. پيغمبر عليه سلام د دې خبرې په اورېدلو سره بلال ته دستور ور کړ چي پورته شه او د خلکو په مېنځ کي وو ايه چي له مؤمن پرته څوک جنت ته نه داخلېږي، خو خدای خپل دين ته د فاسق په وسيله هم کاميابي ورکوي. ټولو د پيغمبر عليه سلام خبره واورېده. ابوهريره (رضی الله عنه) چي هم داخبره اورېدلې وه په لوړ غږ يې وويل: د خدای رسول رېښتيا وايي، دخدای رسول رېښتيا وايي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خیبـر د وروسـتی کـلا تـر فتحـي وروسـته د حبشـې مهاجرین چي کلونه وړاندي مهاجر شوي وو، راغلل او د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم په حضور مشرف شول. رسـول الله (صلی الله علیـه وسـلم) د هغـوی لـه راتـګ څخـه زیات خوشحاله شو، ولاړ شو او جعفر بن ابی طالب یې پـه پـه غېږ کي ونیو، تندی یې ورښـکل کړ او ویې ویـل: نـه پوهېږم د خیبر له فتحې خوشحاله شم که د جعفر له راتـګ نه.

ددې ملاقـات خـاطره د همـېش لپـاره د ابـوهریره (رضـی الله عنه) په ذهن کي پاته شوه، له هغې ورځي او مدینې تـه له راتګ وروسته جعفر ډېر ورباندي ګران وو او د ژوند تـر وروسـتی شـېبې پـوري یـې دا مینـه همداسي پـه زړه کـي ورسره پاته وه.

د خیبر جګړه پـای تـه ورسـېده او ټـولې کـلاوې یـې فـتح شوې. الله تعالی یهود خوار او ذلیـل کـړل، مسـلمانانو ډېر غنیمتونـه لاس تـه راوړل، د غنیمتونـو یـوه برخـه ابـوهریره (رضی الله عنه) او دوسی ملګرو تـه یـې ورسـېده او لـه هغـه وروسته د اسلام له نورو لښکرو سره مدینې تـه وګرځېدل. مهمه پېښـه چي یې په خیبر کي لیدلې وه او همېشـه یـې د هغه ذهن مشغولاوو، په زهرو د ککړ شوي پسـه کیسـه وه چي د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم لپاره راوړل شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

رسول الله (صلی الله علیه وسلم) یوه برخه ترې وخوړه خو کله چې اصحابو وغوښتل چې ویې خوري، هغه مبارک صلی الله علیه وسلم وفرمایل: لاس پورته کړئ دا پسه په زهرو ککړ شوی دی.

همدارنګه د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم خبري، هغې یهودې ښځې ته چې دا مسموم پسه یې راوړی وو، د ابوهریره (رضی الله عنه) د حیرانتیا سبب شوې وې او هر وخت به یې دا جمله چې پیغمبر علیه سلام یهودی ښځې ته کړې وه چې هیڅکله به تا خدای په ما مسلطه نه کړي. ددې صحنې لیدلو هم د ابوهریره (رضی الله عنه) تصدیق او محبت د حضور صلی الله علیه وسلم په وړاندې زیاتاوو.

د مدینې په لار به ابوهریره (رضی الله عنه) له نورو وروڼو څخه د خیبر دفتحې په اړه پوښتنه کوله چې دی به ورڅخه خبر نه وو او هغوی به د پېښو څرنګوالی ورته وایه .د خیبر په فتح کې یې دحضرت علی رضی الله عنه له میړانو خوند اخیست.

وایي کله چې مسلمانانو ته دخیبر دیوې کلا نیول سخت شول، پیغمبر علیه سلام، حضرت علی رضی الله عنه راوغوښت ترڅو د خیبر د همدې کلا د فتحه کولو لپاره د یوې ډلې مشري ورکړي. حضرت محمد صلی الله علیه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وسلم ته وویل شول چې د حضرت علی صاحب سترګې درد کوي. حضرت محمد صلی الله علیه وسلم وویل : ماته یې راولئ.

حضرت علی رضی الله عنه راغی او حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د خپلې مبارکې خولې لاړې دهغه په سترګو تېرې کړې او هغه سمدستي جوړ شو.

بیا یې د اسلام بیرغ په لاس کې واخیست، د زمرې په څېر یې په دښمن حمله وکړه او هغه یې له پښو واچاوو. خدای تعالی توفیق ورکړ چې خیبر فتح کړي او دا لویه کامیابي د مسلمانانو په برخه کړي، همدارنګه په یوه بله پېښه کې چې یوه یهودي قومندان د مسلمانانو په وړاندې بیرغ پورته کړی وو، هغوی یې مبارزې ته بلل او شعر یې وایه، په خپل ځان نازېده او صحابه دهغه له لاسه ډېر ځوربدلي وو د حضرت علی رضی الله عنه په لاس له پښو واچول شو.

ابوهریره (رضی الله عنه) دحضرت علی رضی الله عنه په لاس ددې یهودي په وژلو نازېده او ویاړل یې.

ددې ټولو پېښو اورېدلو د ابوهریره (رضی الله عنه) تنده نه ماتوله، همدارنګه یې له خپلو نورو همځنګو د نورو پېښو پوښتنه کوله، ددې لېوال وو چې د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم تر څنګ وي، دهغه مبارکې څېرې ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

لـه کتلـو برکـت تـر لاسـه او دهغـه ملکـوتي خبـرو تـه چې د ابـوهريره (رضـی الله عنـه) پـه زړه او غـوږ ونـو کـي يـې ځـای نيـو ، غوږ ونيسي.

مدينې ته له رسېدلو وروسته ابـوهريره (رضـی الله عنـه) له ډېرو نورو اصحابو سره په هغـه اوليمـه کـي چي پيغمبر عليه سلام د صفيې بنت حيی سره چي دخيبر پـه ورځ نيـول شـوې وه، د نکـاح پـه مناسبت جـوړه کـړې وه ګـډون وکـړ. صفيې بي بي د قريشـو پـه وړانـدي زيـات احتـرام درلـوداو شريفه ميرمن وه ، نوځکه رسول الله (صلی الله عليـه وسـلم) دهغــې دتســکين او اکــرام لپــاره ورســره نکــاح وکــړه. دا مجلس خورا ساده وو چي يوازي ډوډی ، خورما او غـوړي يې درلودل.

کلـه چي د اسـلام لښـکر لـه خيبـر څخـه راګرځـېده، درې پېښـې وشوې، چې دا درې واړه دابـوهريره (رضـی الله عنـه) ذهن ساتلې او هيڅ کله يې نه هېرولې،يوه داچي کله هغوی په وادی القری کي وغوښـتل اسـتراحت وکـړي ، يـو غـلام چي مدعم نومېده او د بنی خباب د يوه کس له خوا پيغمبر عليه سلام ته هديه ورکړل شوی وواو د هغـه مبـارک صـلی الله عليه وسلم د اوښ د سـامان د کښـته کولـو پـه حـال کـي وو ، ناڅاپـه يـو غشـی چي معلومـه نـه وه چاوويشـت او لـه کـوم لـوري راغـی پـه هغـه ولګېـد او را وايـې چـاوو. خلکـو

(c) ketabton.com: The Digital Library

وویل : شهادت دي يې مبارک وي ، شهادت دي يې مبارک وي.

خو حضرت محمد صلی الله علیه وسلم وویل: هغه شهید نه دی. په خدای قسم چي زما روح يې په بلاکیفه لاس کي ده، هغه څادر چي يې د خیبر تر غنیمتونو مخکي وړی وو، ورته د اور لمبې دي .

دې خبري په خلکو دومره اغېز وکړ چي سمدستي یو کس لاړ دبوټ بند يې راووړ او د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم حضور ته ورغی او ویې ویل:

دامي د غنیمتونو تر تقسیم وړاندي اخستی دی . ان حضرت صلی الله علیه وسلم وویل: دا تسمه د دوژخ له اوره ده.

د سفر په اوږدو کي مسلمانان یوې دري ته ورسېدل او په لوړ غږ يې د الله اکبر او لا اله الا الله په ویلو شروع وکړه.

رسول الله (صلی الله علیه وسلم) هغوی ته وکتل او ویې ویل: ځانونه کنترول کړئ، تاسو هغه خدای یادوئ چي اوربېدونکی، نژدې او هغه هر ځای له تاسو سره دی.

ابوهریره (رضی الله عنه) له رسول الله (صلی الله علیه وسلم) شاته او ابوموسی اشعری يې په څنګ روان وو، هغه مبارک صلی الله علیه وسلم ابوموسی ته وکتل او ویې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ويل: ای عبدالله بن قيس! ابوموسی وويل: لبيک يا رسول الله (صلی الله عليه وسلم). پيغمبر صلی الله عليه وسلم وويل: خوښوې چي د يوې جملې په ويلو درته د جنت له خزانو يوه خزانه وښيم؟

ابوموسی وويل : ولی نه يا رسول الله (صلی الله عليه وسلم) زما مور او پلار دي تر تا ځار وي.

پيغمبر عليه سلام وويل : هغه جمله لا حول ولاقوة الا باالله ده.

ابوهريره (رضی الله عنه) هغه جمله په هماغه ورځ ياده کړه او له هغه وروسته يې د نورو اذکارو سره يوځای تکراروله، ځرنګه چي يې ددې ذکر فضيلت له رسول الله (صلی الله عليه وسلم) څخه اوربدلی وو، څو چي ژوندی وو دا ذکر يې کاوو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

له رسول اکرم صلی الله علیه وسلم سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابوهریره مدینی ته ورسید او د نبوي مسجد په صفه کي یې چیري چي به بې کوره صحابه کښېناستل او ویده کیدل، ځای ونیو او له پیغمبر علیه سلام سره یې دیو ځای اوسېدلو دوره چي د هغه دژوند تر ټولو ښکلې مرحله وه، شروع شوه. هغه مهال اووم هجری کال وو چي د ابوهریره عمر تر دیرش کلنۍ لوړ نه وو. ځیرک ځوان، دقوي حافظې درلودونکی او دعلم او پوهي تږی وو.

غوره یې ګڼله چي د پیغمبر علیه سلام له خبرو څخه برخمن شي او دخپل ژوند لپاره معنوی زېرمه جوړه کړي. هیڅ څېز نه وو چي دهغه په ژوند کي ددې کار مانع شي. هغه قانع او داسي ځوان وو چي تر اوسه یې واده نه وو کړی. په ډېرو کمو امکاناتو یې ژوند کاوو. خپل نفس یې داسي روزلی وو چي لوږه، لوڅه او خواري یې زغملای شوای او په پوره ډول پیغمبر علیه سلام ته متوجه وو. هغه یوازي یو هدف درلود هغه هم علم او په دین کي پوهه. ددې هدف د پوره کولو لپاره لومړني څلور کلونه یوه شېبه هم د حضور صلی الله علیه وسلم څخه بې پروا نه شو او د علم د لاس ته راوړلو لپاره یې ډېري سختۍ وزغملې. په صبر او حوصله سره یې وکولای شول چي د پیغمبر علیه سلام د مکتب د غوره شاګردانو څخه یو شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په مدينه کي يې د اوسېدلو زيات وخت نه وو تير شوی، چي حبيب بن عمرو حممۀ الدوسی د دوس د قبيلې مشر له خپلو اويا قوميانو سره مديني ته راغی او د حضور صلی الله عليه وسلم سره تر ليدلو وروسته په ايمان مشرف، د خپلي قبيلې له پخوانيو مسلمانانو سره يوځای او د مديني په يوه ګوښه کي يې واړول.

ابوهريره د هغوی له راتګ څخه ډېر خوښ شو او باور يې درلود چي د هغوی د ايمان راوړلو لامل د پيغمبر عليه سلام د خيبر د ورځي دعا ده.

ابوهريره په زړه او غوږنو د رسول الله صلی الله عليه وسلم خبري اورېدې، په څه چي به نه پوهېده پوښتنه به يې تري کوله او په خپله حافظه کي به يې ساتلې. لومړی ځيز چي يې په خورا پاملرني زده کړ د حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم د لمونځ کولو طريقه وه.

په دې اساس يې لمونځ اصلاح او په پوره پاملرنه يې د هغه مبارک صلی الله عليه وسلم په څېر ادا کاوو. له دې سره يې په حيرانوونکی ډول د قران کريم په يادولو شروع وکړه، د قرانکريم اياتونه او سورتونه يې له رسول اکرم صلی الله عليه وسلم څخه زده کول او د هغه مبارک په توصيه به يې يادول. همدارنګه له اصحابو به يې غوښتل څو هغه ته قران کريم ورزده کړي او د هغه د ښه يادولو لپاره ورته دعا وکړي. ابوهريره رضی الله عنه په لږ وخت کي د رسول اکرم صلی الله

(c) ketabton.com: The Digital Library

عليه وسلم له ډېرو اصحابو سره وپېژندل، د هغوی نوم، ځای او هغه تکليفونه چي دوی د اسلام په لار کي تېر کړي وو، ابو هريره پېژندل. کله کله به انس بن مالک ته چي پوه او هوښيار ځوان او د رسول اکرم صلی الله عليه وسلم لومړنی خدمتګار وو، ورته او له هغه څخه به يې د هغو پېښو او خبرونو چي په حضرت محمد صلی الله عليه وسلم باندي د هجرت په شروع کي تېري شوي وې، پوښتنه کوله او هغه به ورته دا حالات بيانول، ابو هريره رضی الله عنه به په خورا خوشحالي ورته غوږ نيوه.

همدارنګه ابو هريره رضی الله عنه ليدل چي عبد الله بن مسعود او موريې د پيغمبر اکرم صلی الله عليه وسلم کور ته ډېر تګ راتګ کوي، فکر يې وکړ چي هغوی دواړه د هغه مبارک خدمتګاران دي، خو وروسته پوه شو چي داسي نه ده.

ابو هريره هيله درلوده چي ابن مسعود، انس بن مالک او نور نژدې صحابه چي کوم ځای د پيغمبر صلی الله په وړاندي لري دي يې هم ولري. ابو هريره ته رسول اکرم صلی الله تر ټولو خلکو ګران وو، حتی تر خپل ځان هم او هر وخت چي به له هغه سره وو د نېکبختي او کله چي په تري جدا شو د وېري احساس به يې کاوو او په ښکاره ډول يې دا مطلب حضرت محمد صلی الله عليه وسلم ته ورساوو او ويې ويل: ای د الله رسول صلی الله عليه وسلم ! کله چي دي وينم خوشحاله کېږم او ستا ليدل مي د سترګو د سړېدو سبب ګرځي. رسول الله

(c) ketabton.com: The Digital Library

صلی الله علیه وسلم هم چي د هغه په رېښتیولي پوه وو مینه یې ورسره کوله، هر وخت به له هغه سره په ورین تندي مخامخ کېده. ابوهریره رضی الله عنه یوازي له رسول الله صلی الله علیه وسلم سره مینه نه، بلکي له ټول اهل بیت او نورو اصحابو سره یې هم مینه درلوده ځکه چي هغوی په رسول الله صلی الله علیه وسلم ګران ول، حتی وارہ ماشومان چي رسول الله به ورسره مینه کوله په ده ګران وو او مینه به یې ورسره کوله، په ځانګړي ډول حسن او حسین د علی رضی الله تعالی عنه زامن، عبدالله بن عباس او نور ماشومان.

د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم مینه له ابوهریره رضی الله عنه سره ددې سبب شو ه چي هغه خپل ځان نېکمرغه وشمېري، ځکه د ژوند وروستۍ ارزو یعنی د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم سره لیدلو او د علم او پوهي زده کول د هغه مبارک صلی الله علیه وسلم څخه.

یوازي یوه څېز هغه ډېر ځوراوو او د هغه داخلي پاکي یې ځیږوله هغه هم دا چي مور یې لا تر اوسه په شرک کي پاتي وه او په خدای او د هغه په رسول یې له ایمان راوړلو څخه منع کوله، ابوهریره به هغه هر وخت اسلام ته دعوت کوله خو هغې به نه مانه.

د خیبر له فتحې تر راګرځېدو وروسته چي ابوهریره هر څه اورېدلي یا لیدلي وو کوم چي د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د رسالت په رېښتینولی او صداقت یې دلالت کاوو،

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپلې مور ته یې وویل. په ځانګړي ډول د زهرجن پسه کیسه چې حضرت محمد صلی الله علیه وسلم ته راوړل شو. خو مور یې همداسې د پلار او نیکونو په دین ولاړه وه او له مسلمان کېدلو یې منع کوله او ویل یې: څو چې ژوندی یم، ذی الخلصه لمانځم.

له دې سره سره ابوهریره رضی الله عنه د خدای جل جلاله په لور د هغې له دعوت کولو څخه لاس په سر او مایوس نه شو او هره ورځ به یې هغې ته قسم ورکاوو چې په خدای او رسول صلی الله علیه وسلم یې ایمان راوړي. هغې نه یوازې ایمان را نه ووړ بلکې یوه ورځ په قهر شوه او د رسول اکرم صلی الله علیه وسلم سپکاوی یې وکړ.

ابوهریره رضی الله عنه د دې خبرې په اورېدلو خورا وځورېد او وډار شو چې هسې نه د دې ګستاخۍ له امله د هغه د مور او حتی د ده لپاره چې د دې بې احترامۍ سبب شوی دی عذاب نازل شي. له دې امله لوی غم او پرېښانې په غېږ کې واخیست او د دې مشکل د لرې کولو لپاره یې له حضرت محمد صلی الله علیه وسلم پرته بل همکار نه لید، په تېزۍ سره د هغه مبارک په لور روان شو، مسجد ته له ننوتلو وروسته چې اوښکو یې مخ او ګیره لمده کړې وه، په هغه یې سلام واچاوو او ورسره کېناست.

پیغمبر علیه سلام وویل: څه پیښه شوې ده؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابوهريره په غمگين اواز وويل: نن مي مور اسلام ته را دعوت كړه، ويې نه مانه او د هغه په سر يې ستاسو په اړه بدي خبري وكړې، دعا وكړه چي خداى مي مور هدايت كړي.

مهربانه پيغمبر صلى الله عليه وسلم د هغه غوښتنه ومنله، لاسونه يې داسمان په لور پورته كړل او ويې ويل: خدايه! دابوهريره مور ته هدايت وكړې.

ابوهريره رضى الله عنه له دې نه ډېر خوښ شو، چي پيغمبر عليه سلام يې مور ته دهدايت دعا وكړه. له پيغمبر اكرم صلى الله عليه وسلم څخه يې اجازه وغوښته تر څو يې مور ته لاړ شي او د هغه صلى الله له ددې دعا زېرى پرې وكړي، خو مخكي له دې نه چي هغه كور ته ورسېږي الله تعالى يې كار وكړ، د خپل پيغمبر دعا يې قبوله كړه او ابوهريره يې د مور دهدايت لپاره د مهرباني وړ وگرځاوو، ځكه كله چي ابوهريره له كور څخه په ډېره پرېشاني سره ووت، مور يې د هغه څه په فكر كي شوه چي زوى يې ورته دعوت كوله، الله تعالى يې هغه مهال زړه روښانه او دحق په لور يې هدايت كړه، ژبه يې خلاصه شوه او شاهدي يې وويله:

(اشهد ان لا اله الا الله واشهد ان محمد رسول الله)

له دې امله يې كفر په ايمان، سخت زړيتوب په نرمي او دښمني يې په دوستي بدله شوه. په تېزي لاړه چي غسل او دجاهليت له چټليو سره مخه ښه وكړي او ايمان چي ښكاره او پټ يې پاك دي په غېږ كي ونيسي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چي ابوهريره کور ته ورسېد د اوبو د توېيدلو له اواز څخه پوه شو چي موريې غسل کوي، ودرېد چي موريې کار پای ته ورسوي. موريې کالي واغوستل او مخکي تر دې چي ټيکری په سر کړي په اوبو کي يې غوټه کړ او شاهدي يې وويله.

ابوهريره دې صحنې له ليدلو حيران شو ، په تېزي له خپله ځايه وخوځېد او بې له دې چي ودرېږي او له موره پوښتنه وکړي چي څه وشول چي مسلمانه شوه ؟ د حضرت محمد صلی الله حضور ته وګرځېد تر څو يې د خپلي مور د اسلام له راوړلو څخه خبر کړي. دا ځل په داسي حال کي د هغه مبارک حضور ته حاضر شو چي له ډېري خوشحالي يې ژړل، سلام يې واچاوو او ويې ويل: زېری، د خدای رسوله، خدای تعالی ستاسو دعا قبوله کړه او مور مې يې هدايت کړه. د حضرت محمد صلی الله عليه وسلم څېره د دې خبري په اورېدلو سره وځلېده او خوشحاله شو د خدای حمد او شکر يې په ځای کړل.

ابوهريره موقع غنيمت وبلله او ويې ويل: يا رسول الله دعا وکړه چي الله تعالی ما او مور مي د مؤمينو بندګانو محبوب وګرځوي او مؤمن بندګان زموږ محبوب وګرځوي.

حضرت محمد صلی الله عليه وسلم وويل: اې خدايه ! ستا دا وړوکی بنده او موريې د مؤمنو بندګانو محبوب او مؤمن بندګان د دوی محبوب وګرځوې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د دې دعا وروسته ابوهريره خورا خوښ شو، ځکه دا ورځ هغه ته ښکلې او نه هېرېدونکې وه او له خيبر نه راوروسته يې په ژوند کې د وهمه او بهتره ورځ وه. ځکه په دې ورځ يې د مور په مسلمانېدلو سره د زړه لوی غم ورک او لوی نعمت يې تر لاسه کړ او هغه د پيغمبر اکرم صلی الله علیه وسلم دعا وه چې ويل يې: خدايه مؤمنان د ابوهريره او د هغه د مور محبوب او هغوی د دوی محبوب وګرځوې.

له دې نه هېرېدونکې او تاريخي ورځې وروسته ابوهريره رضی الله عنه ډېر وخت ژوند وکړ او ويې ليدل چې څنګه الله تعالی د خپل پيغمبر دعا د ده په حق کې قبوله کړې وه او هر وخت به يې دا خبره يادوله چې: د خدای په مهرباني چې هر مؤمن مې نوم واوري، که څه هم زه يې نه يم ليدلی، ورباندې ګران يم.

د مور له ايمان راوړلو وروسته ابوهريره احساس کړه چې هيڅ غم، پرېښاني او مشکل د هغه په وړاندې وجود نه لري، نو ځکه يې ټول حواس سترګې، غوږونه او زړه حضرت محمد صلی الله علیه وسلم ته متوجه کړل، تر څو په پوره ډول اسلام وپېژني او علم زده کړي.

له هغې ورځې را په دې خوا يې خپله توجه دوو شيانو ته واړوله:

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱ – د قران کریم د هغو ایاتونو یادول او پرې پوهېدل چې له دې وروسته په حضور صلی الله علیه وسلم نازلېږي.

۲ – د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د احادیثو، وینااوو او نصیحتونو یادول او وربانديې پوهېدل چې اصحابو ته یې کول، بې له دې چې یوه کلمه هم ترې بېځایه شي. همدارنګه د هغو ایاتونو یادول چې تر دې وړاندې په حضرت محمد صلی الله علیه وسلم نازل شوي وو او هغه خبرې چې مخکې یې اصحابو ته کړې وې، د هغه مبارک له تېر سیرت او د هغه د ژوند له تاریخي ورځو سره.

د دې دوو موخو لپاره وو چې ابوهریره د ژوند ټولې ورځې او د شپو څه برخې له حضرت محمد صلی الله علیه وسلم سره تېرولې او هر وخت به ورسره وو، په هغه مبارک پورې یې لمونځ کاوو او قرائت ته یې غوږ نیوو، سهار او ماښام له هغه سره وو، له هغه سره یوځای اصحابو لیدلو او دناروغانو پوښتنې ته تو، له هغه سره یې د جنازو د مراسمو په تر سره کولو کې ګډون کاوو. د پیغمبر علیه سلام کارونه به یې کول، چاچې به پیغمبر علیه سلام غوښت، ده ته به یې غږ ورکاوو او د هغه دستورونه او پیغامونه به یې خلکو ته رسول.

د ابوهریره ذهن د هغه دفتر په څېر وو چې د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم خاطرې، پېښې او ورځنې حالات به یې دقیقاً پکې ثبت کول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لوړ همت، ځانګړې حافظې، دقیق فهم، د علم دلاسته راړلو لپاره لوږه، په نورو کارونو کې نه مشغولوالی، پوره قناعت او د دنیا له دار مدار سره نا لېوالتیا، له ابوهریره سره په دې مهم کار کې مرسته کوله.

ددې ټولو په سرکې، له حضرت محمد صلی الله علیه وسلم سره د هغه مینه وه چې د هغه عواطف او احساسات یې په جوش راوړل.

ابوهریره رضی الله عنه د پیغمبر علیه سلام په وړاندې لوړ مقام درلود او د هغه د ګرانښت وړ ګرځېدلی وو. له علم سره د هغه مینه د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د خوشحالی سبب شوې وه او اصحابو ته به یې ویل چې ده ته قران کریم ورزده کړې او کله چې به یې ابوهریره ونه لید، پلټنه به یې کوله او ځوک به یې لېږه چې ویې مومي. کله چې به حضرت محمد صلی الله علیه وسلم مسجد ته راتلی نو به ورته ورغی.

یوه ورځ حضرت محمد صلی الله علیه وسلم جومات ته داخل شو، خو ابوهریره یې ونه لید. شاوخوا یې وکتل او له هغو کسانو نه چې په مسجد کې ول وپوښتل: تاسو دوسی ځوان نه دی لیدلی؟ چا ځواب ورنه کړ. حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د دوهم او دریم ځل لپاره وپوښتل: چا دوسي ځوان نه دی لیدلی؟ هغوی وویل: نه. یو کس چې لمونځ یې کاوو، د لمانځه له خلاصیدلو وروسته یې حضرت محمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

صلی الله علیه وسلم ته وویل: ای د خدای رسول صلی الله علیه وسلم هغه ناروغ دی او د مسجد په یوه څنډه کي لوېدلی دی.

پیغمبر علیه سلام دده دي خبري له اورېدلو پرېشانه شو او هغه ته ورغی، په موسکا یې سلام ورواچاوو او د ناروغي پوښتنه یې وکړه. ابو هریره یې د ناروغي ډول ورته وو ایه. حضرت محمد صلی الله علیه وسلم خپل مبارک لاس د هغه په دردمن ځای کېښود او د هغه د ښه والی لپاره یې دعا وکړه. په هغه شېبه ابو هریره پورته او له ناروغي څخه جوړ شو.

څرنګه چي پورته هم یادونه وشوه: ابو هریره په پوره معنی له رسول اکرم صلی الله علیه وسلم سره مینه درلوده او هر څه چي له هغه څخه به یې اورېدل، یادول یې او د ډېري میني له امله به یې ډېری د هغه مبارک څېرې ته کتل. له نېکه مرغه د دې کار د کولو جرئت یې درلود، په داسي حال کي چي یو زیات شمیر اصحابو د هغه مبارک د هیبت له امله په دایمي ډول نشوای کولای د هغه څېرې ته وګوري. ابو هریره رضی الله عنه به ویل په دنیا کي مي د رسول الله تر څېرې پرته بل هیڅ شی ښکلی نه دی لیدلی، ګویا لمر یې په څېره کي حرکت کوي. څرنګه چي هغه مبارک ډېر ورباندي ګران وو نو داسي سوالونه به یې تري کول چي نورو یې جرئت نه درلود.

یوه ورځ ابو هریره پیغمبر علیه سلام ته وویل: اې د الله رسوله! چي تا وینم خوشحاله کیږم او سترګي مي روښانه کیږي، ما له هر څه خبر کړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم وویل: هر څه له اوبو څخه پیدا شوي دي.

ابو هريره وويل: ماته داسي کار راوښیه چي د هغه په کولو سره جنت ته لاړ شم.

ان حضرت صلی الله علیه وسلم وفرمایل: خلکو ته سلام اچوه، هغوی ته خواړه ورکړه، په هغوی رحم وکړه او په شپه کي چي خلک ویده وي پورته شه او عبادت وکړه، هغه مهال په سلامتي سره جنت ته داخلیږې.

یوه ورځ چي ډیر صحابه له حضرت محمد صلی الله علیه وسلم سره ناست وو، ابو هريره وويل: یا رسول الله د قیامت په ورځ به ستا شفاعت د چا په نصیب کیږي؟

پیغمبر علیه سلام د ابو هريره له سوال څخه خوښ شو، هغه یې وستایه او ویې ویل: فکر مي کاوه چي د دې مطلب په پوښتنه کي تر تا هیڅوک وړ نه دي، ځکه ستا شوق د حدیثونو دزده کړي لپاره خورا زیات دی. بیا یې وویل: زما شفاعت ډیر د هغو کسانو په نصیب دی چي مخلصانه او د زړه له کومي لا اله الا الله ووایي.

صحابه کرام ﷺ هم د ابو هريره له دې سوال څخه خوښ شول او له هغه یې مننه وکړه، تر ټولو زیات د ابی بن کعب دا سوال خوښ شو او د ابو هريره له ستایلو سره یې هغه ته وویل چي هر وخت همداسي سوالونه وکړي، تر څو د هغوی معلومات زیات شي. په حقیقت کي ابو هريره داسي لارښوونو ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ضرورت نه درلود ، ځکه هغه په دې اندازه علم خوښاوو لکه تږی چې يخې اوبه خوښوي او له ټولو کايناتو يې حضرت پيغمبر عليه سلام زيات خوښاوو ، نو ځکه به يې عادتا هره ورځ له ان حضرت صلی الله عليه وسلم څخه پوښتنه کوله او خپل علم به يې زياتاوو.

ابوهريره احساس کړې وه ، چې کله ان حضرت صلی الله عليه وسلم په لمانځه ودريږي له تکبير اولی وروسته او له سورة فاتحې مخکې يوه شېبه دريږي او بيا په ويلو شروع کوي ، نو ځکه يې پوښتنه ترې وکړه چې اې د خدای رسوله هغه مهال څه وايې ؟

پيغمبر عليه سلام وويل دا دعاوی وايم : " اللهم باعد بينی و بين خطايای کما باعدت بين المشرق و المغرب اللهم نقنی من خطايی کما ينقی الثوب الابيض من الدنس اللهم اغسلنی من خطايای بالماء و الثلج و البرد . "

" يا الله زما او زما د ګناهونو ترمنځ ليرې والی راوله، څرنګه دې چې مشرق او مغرب يو له بله سره ليرې کړي دي. يا الله ما له ګناهونو پاک کړې، څرنګه چې سپينه ټوټه له خيرو پاکه شي، يا الله په سړو اوبو ما له ګناهونو ومينځه."

څرنګه چې ابوهريره وليدل چې ان حضرت صلی الله عليه وسلم يې پوښتنو ته په ورين تندی ځوابونه وايي او هغه له دې چې په علم او معرفت پوري روان دی، صحابه هم د هغه له پوښتنو نه خوښېدل، نو ځکه ابوهريره چې په څه شي باندې نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوهېده له هغه مبارک صلی الله علیه وسلم نه به یې پوښتنه کوله، مثلاً، لمونځ، روژه، زکات، حج، ایمان د جنت او دوژخ حقیقت، له ملا اعلی، همدارنګه د رسول اکرم صلی الله تر ژوند پوري. د هغه مبارک دعوت په مکه کي او هغه پیښي چي په هغه باندي هملته راغلي وې، مدینې ته له هجرته او د ژوند د ټولو ورځو له پیښو نه یې پوښتنه کوله.

حضرت محمد صلی الله علیه وسلم به په حوصله او متانت ورته ځواب وایه.

یوه ورځ انحضرت صلی الله علیه وسلم وغوښتل چي ابوهریره وازمایي. په داسي حال کي چي غنیمت یې وېشه ابوهریره ته یې وویل: له ما څخه نه پوښتې چي دا غنیمتونه د چا مال دی؟

ابوهریره یې په ځواب کي وویل: هیله لرم، هغه څه چي تا ته خدای در زده کړي دي، ما ته هم وښیې.

حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم وویل: نو څادر دي هوار کړه، ابوهریره د خپلې اوږې څادر د هغه مبارک او ده په مېنځ کي وغوړاوه، پیغمبر علیه سلام ډېر وخت ورته خبري وکړي او بیا یې وویل: څادر دي ټول کړه.

ابوهریره څادر راټول کړ، له هغه وروسته یې سمدستي د دې کار په راز باندي د پوهېدلو لټه وکړه. د هغې ورځي په شپه کي چي څه برخه یې تېره شوې وه ابوهریره هغه حدیثونه چي له انحضرت صلی الله علیه وسلم څخه اورېدلي وو، په

(c) ketabton.com: The Digital Library

یاد کړل او تکرارول یې، د هغو حدیثونو یادول ورته دومره اسانه وو لکه چې د کوم کتاب له مخې چې یې وایې، بې له دې چې یوه کلمه هم ترې بې ځایه شي، ډېر خوشحال شو او د دې نعمت په بدله کې یې د خدای ډېر شکر وکړ.

له دې پېښې څو ورځې نه وې تېرې شوې چې الله تعالی په ابو هریره مهرباني وکړه او د پیغمبر علیه سلام هغه دعا چې ویلي یې وو:

" یا الله دابو هریره حافظه قوي کړې" قبوله شوه، له هغې ورځې وروسته چې به یې هر مطلب یا داوو، بیا یې نه هېرېده.

یوه ورځ پیغمبر علیه سلام جومات ته داخل شو، ویې لیدل چې ابو هریره، زید بن ثابت او یو بل کس ﷺ په جومات کې ناست دي، زید او هغه بل سړی لمونځ کوي او ابوهریره قران کریم تلاوت کوي. څو شېبې وروسته هغوی دواړو لمونځ خلاص کړ او د دعا لاسونه یې پورته کړل. پیغمبر علیه سلام هغوی ته نژدې شو، تر څو واوري چې له خدایه څه غواړي؟ خو هغوی خپله دعا ودروله.پیغمبر علیه سلام هغوی ته وویل: خپله دعا وکړئ. هغوی دعا کوله پیغمبر علیه سلام آمین وایه، چې دعا وې یې پای ته ورسېدې پیغمبر علیه سلام ابوهریره ته وویل: ته ځان ته دعا وکړه. ابوهریره لاسونه پورته کړل او داډول دعا یې وکړه: یا خدایه! هغه څه چې دغو دوو وروڼو درنه وغوښتل ما ته یې هم راکړه او له تا څخه داسې پوهه غواړم چې هیڅکله مې هېره نشي."

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیغمبرعلیه سلام آمین وو ایه. زید او ملګري یې چې دا مهمه دعا واورېده او په اهمیت یې پوه شول ویې ویل: خدایه موږ هم له تا څخه داسې علم غواړو چې هیڅکله یې هېر نه کړو.

خو دا ځل پیغمبر علیه سلام آمین ونه وایه او په مهرباني سره یې هغوی ته وویل: (دوسي ځوان په دې دعا کې تر تاسو مخکې شو.) دا جمله یې یو ځل بیا تکرار کړه.

پوه او حکیم ذات غوښتي وو چې دا بې نومه او نښانه چې یوازې چوپان وو، د اسلام مرکز ته راشي او مهم کار چې د ډېرې احادیثو یادول او د اسلامی امت په مېنځ کې د هغوی خپرول ای، په ځانګړې ډول تابعینو او له هغوی وروسته د احادیثو نقل له یو نسل څخه بل نسل ته د هغه په واسطه ورسوي.

ابوهریره رضی الله عنه مخکې له دې چې پیغمبر علیه سلام ورته د حافظې د تقویت دعا وکړي او مخکې د څادر د هوارولو د پېښې څخه، د پیغمبر علیه سلام ځینې خبرې ترې هېرېدلې. نو ځکه یې پیغمبر علیه سلام ته شکایت وکړ او ویې ویل: اې د خدای رسول صلی الله علیه وسلم له تاسو مې ډېر احادیث اورېدلي دي ولي ارمان یو شمیر را نه هیر شوي دي.له دې امله پیغمبر علیه سلام ورته دعا وکړه . له هغه وروسته یې حافظه دومره قوي شوه چې د ایات یوه کلمه یا یو حدیث دې ترې هیر شي. له پیغمبر علیه سلام سره د ابوهریره یوځای والی، د هغه قوي حافظې او له علم سره بې ساري

(c) ketabton.com: The Digital Library

مينـه د ده د نبـوغ او برتـري سـبب شـوه. لـه دي املـه يـې د حديثونو په يادولو او روايت کي له ټولو اصحابو درجه يوړه.

له دي سره سره دهغـه يوځـای والی لـه حضرت رسـول اکرم صلی الله عليه وسلم سره هغه د خپلي مورله خدمت او محبت نه بې پروا نه کړ، هره ورځ به دهغې دليدلو لپاره تلی او کومه کمه غذا چي به يې په لاس راوړه هغې ته يې وروړه. مـوريې هم په دې کمه غذا قانع وه. ابوهريره چي به هرڅه له پيغمبر عليـه سـلام څخـه اوريـدل، مـور تـه بـه يـې هـم ورښـودل،له دې سربېره مـور بـه يـې مسـجد نبـوي کـې لـه نـورو ميرمنـو سـره يوځـای لمونځ کـاوه او د حضرت محمدصلی الله عليـه وسـلم نصـيحتونه بـه يـې اوريـدل، يـوه ورځ ابـوهريره دوه دانـې خرماوي خپلي مورته ورکړې او ورته ويې ويل: دا رسـول الله صلی الله عليـه وسـلم تاتـه را اسـتولې دي، بسـم اللهووايـه او ويـې خـوره، ټولـه ورځ بـه وږې نـه شـې. بيـا يـې وويـل: مورجانې! پـه خدای قسـم هغـه يـوازينی څيـز چي مالـه کـار، کسـب او سـتا دخـوراک د برابرولـو څخـه راګـرزوي هغـه لـه رسول الله صلی الله عليه وسلم سره زما وخت تيرول او يوځـای والی دی. ځکه غواړم له هغه څخه علم، پوه او دينی معرفت زده کړم. نو مشـکلات وزغمـه، ځکـه لـه هري سختي وروسـته اسانې شته.

يـوه ورځ ابـوهريره رضـی الله عنـه مـور تـه ورغـی او ويـې ويل: مـورې نـن مې لـوږه او ارزښتمنه تحفـه درتـه راوړې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

موريې وويل: هغه څه دي؟ ابوهريره وويل: نن ورځ يو شمېر فقيران حضرت محمد صلی الله عليه وسلم ته راغلل او ويې ويل:

"اې د الله رسول صلی الله عليه وسلم! سرمايه داران زيات اجر او ثواب تر لاسه کوي. له يوه لوري د خدای عبادت کوي او له بل لوري خپل مالونه د خدای په لار کې ورکوي، خو موږ څه نه لرو چې د خدای په لار کې يې صدقه کړو."

پيغمبر عليه سلام وويل: "الله تعالی تاسو ته نور نعمتونه در کړي چې کولای شئ هغه هر وخت صدقه کړئ، سبحان الله ويل صدقه ده، د الحمد لله، لا اله الا الله او الله اکبر ويل صدقه ده، په نيکي امر او له بدو راګرځول هم صدقه ده."

نو مورجانې! دا اذکار ډېر وايه. نو بيا به د غنيانو له ډلې شې او هغه اجر چې الله تعالی يې هغوی ته د بخښنې او نفقې په بدل کې ورکوي، تا ته به يې هم درکړي.

يوه ورځ يې مور ته وويل: پرون ورځ حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم موږ ته يو حديث وو وايه او ويې ويل: که ستاسو د کور مخې ته دا وبو يو لښتی وي او تاسي په ورځ کې پينځه واري پکې ولامبئ، ايا ستاسو پر بدن به خيره پاتې شي؟

مور وويل: نه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا یې وویل: پینځه وخته لمونځونه د همدې لښتې په څېر دي، الله تعالی د هغوی په مرسته زموږ ټول ګناهونه له مینځه وړي.

نو اې مور جانې! د لمونځونو فضیلت ته پام وکړه او وګوره چې الله تعالی موږ ته څومره نعمتونه راکړي دي، چې د هغوی په وسیله کولای شو ټول وخت ځان له ګناهونو پاک وساتو. همدا رنګه ان حضرت صلی الله علیه وسلم په یوه بل حدیث کې وفرمایل: یوه ورځ دوزخ الله تعالی ته وویل: زما یو شمیر برخې نورې برخې خوري، ماته اجازه راکړه چې ساه وباسم. الله تعالی ورته اجازه ورکړه چې په کال کې دوه ځلې ساه وباسي، یو ځل په دوبی او بل ځل په ژمي کې. بیا انحضرت صلی الله علیه وسلم وفرمایل: "کله چې مو ډیر ساړه احساس کړل، هغه د جهنم تنفس دی، که مو کله سخته ګرمي احساس کړه هغه هم د جهنم تنفس دی. نو مور جانې! له جهنم څخه له خدایه ډېره پناه وغواړه، او له الله تعالی جل جلاله څخه د ښېنې، سلامتیا او جوړتیا غوښتنه وکړه.

هر وخت چې به ابو هریره رضی الله عنه له حضرت محمد صلی الله علیه وسلم څخه احادیث اورېدل مور ته به یې روښانه کول، هغې به په پوره ډاډ اورېدل او زوی ته به یې د خیر دعا کوله، ویل به یې: یا الله زه مې له زویه خوښه یم ته هم ترې راضي شې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څنګه چې مخکې وويل شول ابوهريره خپل کورپرې ايښی وو او د نبوي مسجد په يوه څنډه کې يې ژوند کاوو، ډېر وخت نه وو تېر شوی چې هغه يوه برجسته څېره او د صفې د خلکو د سر سړی شو. تر څو چې پيغمبر عليه سلام حيات درلود، په هيڅ صورت يې صفه په خپل کور يا کوم بل ځای بدله نه کړه.

صفه په مسجد نبوي کې يوه چوتره وه، اهل صفه هغه فقير او نېستمن اصحاب وو چې په مدينه کې يې کور او کورنۍ نه درلودل او د رسول اکرم صلی الله عليه وسلم د ژوند په مهال به دوی پکې ويده کېدل او د خپل ژوند زيات وخت به يې هلته تيراوو، يو شمير به يې له رسول اکرم صلی الله سره پاتې کېدل او ماښامنۍ به يې ورسره کوله، دې حالت تر څو چې الله تعالی دوی شتمن کړل هم دوام درلود، پيغمبر عليه سلام به ابوهريره غوره کاوو، چې که به کومه صدقه پيغمبر عليه سلام ته راوړل کيده، هغه به يې ابوهريره ته ورکوله څو يې اهل صفه ته يوسي او ورباندې يې وويشي. کله چې به پيغمبر عليه سلام ته هديه راوړل شوه يا به يې ابوهريره لېږه چې اهل صفه راولي او له پيغمبر عليه سلام سره يې وخوري او يا به يې د هغوی برخه ابوهريره ته ورکوله چې د اهل صفه وو تر منځ يې وويشي.

اهل صفه لټان خلک نه وو چې کار يې نه کاوو، بلکې همېشه د علم او پوهې په زده کړه او له کفارو سره په جنګ

(c) ketabton.com: The Digital Library

بوخت ول. له هغه سربېره ورته په مدينه کي کوم کار نه وو ځکه د مدينې خلک عموما نېستمن وو.

اهل صفه وو دومره لوږي او تږي تېري کړې چي اخر د صبر او برد باري نمونه شول. څرنگه چي د خدای او دهغه د رسول مينه تر هر څه ورته گرانه وه. الله تعالی يې وضعيت بدل کړ هغوی ته يې شتمني ورکړه، غنيان شول او دا پيرزوينه يې هم د صبر او حوصلې په سيوري کي تر لاسه کړه.

ابو هريره رضی الله عنه د صفې په کلونو کي ډېري نېستی او لوږې تېري کړې او پوهېده چي د هغه لپاره يو ازي دوه لارې شتون لري چي يوه ترې غوره کړي. يوه له رسول الله صلی الله عليه وسلم سره اوسېدل او د لوږو تحمل او يا له حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم څخه لري والی او مړيدل، خو هغه له پيغمبر عليه سلام سره اوسېدل غوره کړل، ځکه که يې کار کاوو نو له حضرت محمد صلی الله عليه وسلم سره د اوسېدلو فرصت يې له لاسه ورکاوو او د حضرت محمد صلی الله عليه سلام د زرينو کلماتو له اورېدلو محروم کېده، له دې امله يې هوډ وکړ چي په دې لار کي هر غم وزغمي او خپل لوړ هدف ته ځان ورسوي. پوهېده چي له هري سختي وروسته اساني وي او الله تعالی به د فقر او لوږي د زغملو تر شا د علم او پوهي ارزښتمند بديل ورکړي. همدا رنگه پوهېده چي رسول اکرم صلی الله عليه وسلم غواړي تر څو خپل استعداد په لومړی مطلب کي په کار واچوي. ځکه له رسول الله صلی

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله علیه وسلم سره د يوځای کېدو په لومړيو وختونو کي، يوه ورځ ابوهريره د نيالګي د کرلو په حال کي وو چي رسول اکرم صلی الله علیه وسلم وليد او ورته ويې ويل: څه کار کوې؟

ابوهريره وويل: غواړم نيالګی وکرم.

پيغمبر علیه سلام وويل: ايا نه غواړې تا ته تر دې نيالګي د ښه نيالګي کرل وښيم؟

ابوهريره وويل: هو، د خدای رسوله (صلی الله علیه وسلم).

پيغمبر علیه سلام وويل: د دې هري يوې جملې په ويلو سره تا ته په جنت کي يو نيالګی کرل کيږي لکه : سبحان الله، الحمد لله، لا اله الا الله، الله اکبر (داسي بايد ونه بولو چي رسول اکرم صلی الله علیه وسلم د نيالګيو له کرلو، کار او فعاليت سره مخالف وو بلکی غوښتل يې د هغه ذهن د دې دنيا له نيالګي څخه د هغې دنيا نيالګي ته او له عالم مادې څخه عالم معنی ته واړوي.[1])

ابوهريره پوه شو چي د پيغمبر علیه سلام موخه داده چي له هغه څخه جدا نشي تر څو علم او ذکر زده کړي او په هغه مشغول واوسي. هغه مهال په ابوهريره سختي ورځي تېري شوې، کله کله به دومره وږی شو چي له ډېري لوږي به په ځمکه ولوېده، چا چي نه پېژاند ګمان به يې کاوو چي هغه لېونی دی او بې هوښه شوی دی، نو ځکه به يې لاس په سر

[1] فارسي ژباړن

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورتېراوو او پښې به يې په نس کې ورته ښودې، ښوراوو به يې.

ابوهريره به ورته ويل: زه نه لېونی يم او نه ناروغ بلکې لوږې دې حال ته رارسولی يم. ډېر وخت به چې دهغه نس له لوږې درد کاوو، ډبره به يې پورې تړله.

کله چې به پيغمبر عليه سلام هغه په دې حال ليد، ناراحت کېده به، ځکه ډېر وخت به دهغه مبارک په کور کې هم څه شي نه پيدا کيدل، چې هغه ته يې ورکړي او دهغه لوږه پرې ماته کړي.

بايد ووايو چې ډېرې داسې ورځې به وې چې د پيغمبر عليه سلام او نورو اصحابو په کورو کې به څه نه وو، ځکه له کفارو سره جهاد خلک له کار او تجارت څخه بې برخې کړي وو. کله چې به ابوهريره ليدل چې د صفې نور اصحاب هم وږي دي او دخوړلو لپاره څه شی نه لري او همدارنګه پيغمبر عليه سلام او نور اصحاب ورسره مينه کوي، زړه به يې تسکين کيده.

يوه ورځ چې ابوهريره رضی الله عنه ډېر وږی شوی وو او نور يې د تللو توان نه درلود، له مسجد سره نژدې ولوېد، پيغمبر عليه سلام يې لاسونه ونيول او راپورته يې کړ، کورته يې بوت، هلته يې يوه اندازه شېدې ورکړې او ابوهريره وڅښلې، پيغمبر عليه سلام ورته د دوهم او دريم ځل لپاره

(c) ketabton.com: The Digital Library

شيدې ورکړې تر څو چې موړ، په خوشحالي او د شکر په ادا کولو د مسجد په لور روان شو.

ابوهريره د خپلي لوږې له کلونو ښکلې خاطرې لري، چې کله به يې خپلو شاګردانو ته کولې، د هغوی حيرانتيا به يې راپاروله او هغوی به د دې صبور او لوی شخص کړنې ستايلې.

يوه ورځ ابوهريره رضی الله عنه د لوږې د شپو له خاطرو څخه يوه خپلو دوستانو ته داسي کوله: په خدای قسم چې له هغه پرته بل معبود نشته، کله به مي د لوږې له ډېروالی خپل نس په ځمکه موښه او ډبري به مي پرې تړلې. يوه ورځ د حضرت محمد صلی الله عليه وسلم او نورو اصحابو د تګ په لار کي کېناستم چې ښايي څوک مي دعوت کړي او خواړه راکړي، لومړی مي ابوبکر رضی الله عنه تر څنګ تېر شو، د دې لپاره چې د هغه توجه راواړوم د قران کرم د يوه ايات پوښتنه مې ترې وکړه، خو پام يې راته نشو او لاړ، بيا عمر رضی الله عنه راغی، له هغه مي هم د يوه ايت پوښتنه وکړه خو راته پام يې نشو او ولاړ. وروسته رسول اکرم صلی الله عليه وسلم رانژدې شو، څرنګه چې زما په حال پوهېده موسکی شو او ويې ويل: له ما سره راځه، په هغه پسې لاړم چې کور ته يې ورسېدو حضرت محمد صلی الله عليه وسلم داخل شو او ماته يې هم د ننوتلو اجازه راکړه. کله چې کور مبارک ته يې ننوتم ومې ليدل چې په يوه ګيلاس کي يوه اندازه شيدې

(c) ketabton.com: The Digital Library

شته. حضرت محمد صلی الله علیه وسلم پوښتنه وکړه چي دا شیدې له کومه شوې دي؟ ورته یې وویل: فلاني سړي هغه تاسو ته را استولې دي. بیا یې ماته وویل: ابوهریره!

ومي ویل: بلې! یا رسول اللهصلی الله علیه وسلم.

ویې ویل: لاړ شه اصحاب صفه دلته را وغواړه.

ابوهریره وایې: د پیغمبر علیه سلام له دې خبري سخت نارام شوم او له ځان سره مي وویل: دومره شیدې زما لپاره هم نه دي بس، څرنګه کولای شي ټول اهل صفه ماړه کړي، کاشکې یې ماته راکړې وای چي یوه اندازه قدرت مي پیدا کړې وای او کله چي هغه راشي حتماً حضرت محمد صلی الله علیه وسلم ماته وایي چي شیدې هغوی ته ورکړم نو ماته به هیڅ شی پاته نه شي. ولي د رسول الله له اطاعت کولو پرته مي بله لاره نه درلوده، لاړم او اهل صفه مي د هغه مبارک کور ته را دعوت کړل. کله چي راغلل او ټول کښېناستل ماته رسول اکرم صلی الله علیه وسلم وویل: ابوهریره! ولاړ شه، د شیدو لوښی واخله او هغوی ته شیدې ورکړه. ما هغوی ته شیدي ورکول شروع کړل، هر یوه چي شیدې څښلې، دومره به یې څښلې چي ماړه به شول، اخر دوی ټول ماړه شول او نوبت موږ دواړو ته راورسید. حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د شیدو ګیلاس رانه واخیست، په داسي حال کي چي موسکا یې کوله راته وویل: یوازي زه او ته پاتي یو، اوس کېنه او شیدې وڅښه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه کښېنستم او ومې څښېلې. انحضرت صلی الله علیه وسلم راته بیا وویل چې وڅښه. د دریم او څلورم وار لپاره یې وویل چې وڅښه. کله چې موړ شوم ومې ویل: قسم په هغه ذات چې ته یې په حق رالیږلی یې، نور مې په نس کې تش ځای نه دی پاتې او پوره موړ شوم. وروسته پیغمبر علیه سلام وویل: ګیلاس ماته راکړه. ما ګیلاس ورکړ: بسم الله یې وویله او پاتې شیدې یې وڅښلې او هغه هم زموږ په څېر موړ شو.

ابوهریره رضی الله عنه په دوه دلیلونو لوږه وزغمله، یو دا چې د حضرت محمد صلی الله علیه وسلام په لوری یې په هجرت کې ځنډ کړی وو او دوهم دا چې احتمال یې کاوو چې له پیغمبر علیه سلام سره به یې د یوځای والی وخت اوږد نه شي. نو ځکه یې لازمه بلله چې هر وخت له هغه مبارک سره وي، زمینه غنیمت وبولي او ددې لپاره هر مشکل وزغمي او پوهیده چې په راتلونکي کې به داسې ورځې راشي چې هم به موړ شي او هم د علم له نعمت څخه برخمن.

له فقر سره، سره ابوهريره استغنا درلوده، له چا یې څه نه غوښتل او چا ته یې شکایت نه کاوو، خو د اسلام له مبارک پیغمبر صلی الله علیه وسلم سره به یې کله خپل راز شریکاوو. څرنګه چې یې لیدل ابوبکر صدیق او عمر رضی الله عنهما له پیغمبر علیه سلام وروسته د مسلمانانو په منځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې لوړ مقام لري، نو ځکه به يې کله کله هغوی هم د خپلو مشکلاتو په جریان کې اچول.

د مسلمانانو په منځ کې به يې يوازې له جعفر بن ابی طالب سره راز شريکاوو، هغه هم له ابوهريره سره مينه درلوده، نيکي يې ورسره کوله او د خيبر له غزا راپه دې خوا سره ملګري شوي وو.

خو ارمان چې د جعفر بن ابی طالب رضی الله عنه ژوند اوږد نه شو او له څه وخت وروسته د موته په جنګ کې په شهادت ورسيد. ابوهريره يې په جدايي وژړل، د هغه له ياد او ذکر سره به يې هر وخت مينه کوله.

ابوهريره د سختي نېستۍ او لوږې سره سره د نېکبختي احساس کاوو، ځکه له پيغمبر عليه سلام سره يوځای والی ورته د دنيا تر ټولو غوره څيز وو.

لوږې نشوای کولای هغه، د پيغمبر عليه سلام د خبرو له اورېدلو او د هغه تعليم ته له غوږ ايښودلو منع کړي.

هر شپه به يې څو نبوي حديثونه تکرارول او د قران کريم زده برخه به يې ابی بن کعب، عبدالله بن مسعود او زيد بن ثابت ته تېروله.

ابوهريره ته دا دري کسه ګران وو، ځکه هغوی خپل فارغ وختونه د ابوهريره په واک کې ورکړي وو، چې هغه همدا وختونه ورته د قران کريم ياد کړي اياتونه واوري، تر څو پوه شي هغه اياتونه چې يې ياد کړي، اوس يې هم ياد دي او که

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترې هير شوي؟ هغه کلونه چې يې په صفه يعنی له حضرت محمد صلی الله عليه وسلم سره تېر کړل، د هغه د ژوند مهم وخت شمېرل کيده او همېشه به يې هغه صحنې يادولې.

د حضرت محمد صلی الله عليه وسلم له رحلت وروسته پوه شو چې الله تعالی ورته څومره نعمت ورکړی دی.

په صفه کې يې له خپلو مخلصو ملګرو سره وپېژندل، چې ايمان، دوستي، اطاعت، د مشکلاتو زغمل، د خدای او د هغه د رسول لپاره يو له بل سره را يوځای کړي دي. د هغوی له ډلې کولای شو د بلال بن رباح، براء بن مالک، حذيفه بن يمان، ابوذر غفاری، خباب بن ارت، زيد بن خطاب، بشير بن حضاصيه، سلمان فارسي، سفينه د پيغمبر عليه سلام غلام، ربيعه بن کعب د پيغمبر عليه سلام خادم او د عبدالله بن مسعود نوم واخلو.

دوی هغه فقير او نېستمن اشخاص ول چې تاريخ يې نومونه ،کړني او زړورتياوی د امت د امامانو او د هدايت د څراغونو په نامه په خپلو زرينو پاڼو کې د همېشه لپاره ثبت کړي دي.

ابوهريره له پيغمبر عليه سلام سره تر څو مياشتو تېرولو ورسته د قران کريم د حفظ او اورېدلو لپاره ډېره هڅه وکړه او په دې وتوانېد چې د پيغمبر عليه سلام سيرت د قران کريم د نزول له شروع راد بخوا په تفصيل سره ياد کړي. ځکه حضرت محمد صلی الله عليه وسلم ورته خپل تېر حوادث ويلي وو او

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابو بکر صدیق رضی الله عنه هم ورته د هجرت د استان په پوره ډول تشریح کړی وو. نورو اصحابو ورته د بدر، احد او خندق د غزواتو پېښې ویلې وې.

یادي شوې حادثې یې په ذهن کي داسي ثبت وې چي تو ا خپله یې لیدلې او دهغو پېښو شاهد وي.

له رسول اکرم صلی الله علیه وسلم سره یې یو کال نه وو تېر شوی چي مدینه یې پرېښوده، له هغه مبارک صلی الله علیه وسلم سره د نجد سیمې ته ووت او په ذات الرقاع جګړه کي یې برخه واخیسته.

په دې غزا کي جګړه ونه نښته، که څه هم دوې دښمني ډلې یو له بلې ډېري وو پرېدې، ان تر دې چي مسلمانان مجبورشول د وېري لمونځ وکړي. په دې غزوه کي ابو هریره او نورو صحابه وو ډېري سختۍ تېري کړې، تر دې چي د پښو تلې یې زخمي شوې او نوکونه یې ولوېدل، نو ځکه مجبور شول چي خپلي زخمي پښې د جامې په ټوټو وتړي چي له دې امله دا غزا ذات الرقاع بولي.

په همدې کال حضرت ابوهریره او نور ډیر اصحاب د رسول الله صلی الله علیه وسلم سره د مکې په لور د عمرې د ادا کولو لپاره ووتل او د لومړي ځل لپاره د خدای کور ته ورغی، کله چي یې سترګې د کعبې په خونه ولګېدې، تر تاثیر لاندي یې راغی او له سترګو یې اوښکي رواني شوې، خو څرنګه چي یې له رسول اکرم صلی الله علیه وسلم څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوربدلي وو چي د الله تعالى رحمت دي په هغه چا وي چي نن ورځ قدرت ښکارونه وکړي نو يې په غرور او سرلوړي سره د کعبې په چاپېر طواف کاوو، هغه وحت يې وليدل چي حضرت رسول اکرم صلى الله عليه وسلم د حجرالاسود له مچولو وروسته له نورو اصحابو سره د حج د مناسکو د ادا لپاره تېزي او پهلواني کوي، په کفر يې د اسلام د برتري يقين وکړ، د کفر سقوط او ورکېدل يې مشاهده کړل او پوه شو چي ژر به دا دين په مکه او نورو ښارونو کي خپور شي او الله تعالى به په نورو دينونو برتري ورکړي.

ابوهريره خپله نېستي او تنګلاسي زغمله، خو داربېده هسي نه د مور په ايمان او يقين کي يې د نېستي له امله خلل پيدا شي، نو ځکه فکر ورسره پيدا شو چي د ځان لپاره يو کار پيدا کړي او له لاس ته راوړنو يې د مور او خپل ضرورتونه پوره کړي، له بل پلوه يې څار کاوو، هسي نه کار کول يې د پيغمبر عليه سلام د احاديثو د اوريدلو او د هغه سره په ناسته ولاړه کي کمی راولي. له څه وخت هڅي وروسته يې کار پيدا کړ، چي په خپل نظر يې، هغه کار نشو ای کولای چي د پيغمبر عليه سلام د يوځای والی څخه يې لري کړي. د غزوان د لور بسرې سره چي يوه ستره صحابيه وه، په کار ولګېد، تر څو ددې او مېړه لپاره يې خدمت وکړي او په سفرونو کي ورسره ملګری وي، مزدوري به يې يوازي د ده او د ده د مور خوراک وي. له دې وروسته به يې د خپل خوراک يوه برخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپلي مور ته وره او له هغه څه يې نجات وموند چې دی ترې ډاريده.

بل پلو ابو هريره شرطونه درلودل چې د غزوان لور ومنل، له هغې جملې دا چې هغه به د پيغمبر عليه سلام سره د يوځای والي او د لمانځه له کولو څخه نه منع کوي، د شپې به کار نه ورباندي کوي، تر څو وکولای شي خپل وخت په جومات کي تېر کړي، په هغو سفرونو لاړ شي په کومو کي چې حضرت محمد صلی الله عليه وسلم وي. له پورتنيو شرطونو سره سره بيا هم دا کار ددې سبب شو چې يو څه يې د حضرت محمد صلی الله عليه وسلم له يوځای والی څخه ليري ولري، خو هغه څه چې به دده په نه شتون کي تير شوی وو، له پيغمبر عليه سلام، انس بن مالک او عبدالله بن مسعود ﷺ څخه به يې په پوښتنه کولو جبران کول. د غزوان په لور او دهغې په مېړه ابو هريره خورا ګران وو، ځکه امين، قوي او دقران کريم او احاديثو حافظ وو او دهغوی حيرانتيا به يې راپاروله چې قران کريم به يې په ډېر ښکلي غږ وايو او هغوی به تر تاثير لاندي راتلل، دپيغمبر عليه سلام احاديث به يې ورته ويل.

د غزوان لور هم په خپل نوبت له ابو هريره څخه غوښتي وو چې کاملا به د هغې د امر منونکی وي، هغه هم ورسره منلې وه، يوه ورځ يې وغوښتل چې ابو هريره وازمايي چې ايا رښتيا هم په خپله وعده او هوډ ولاړدی او که نه، ابو هريره ته يې وويل: لاړ شه په هغه اوښ سپور شه، ابو هريره سمدستي

(c) ketabton.com: The Digital Library

په هماغه اوښ سپور شو، بسرې او مېړه يې وخندل او ويې ويل: کښېنه شه. ابوهريره له اوښ نه راکښته شو، بيا يې ورته وويل: لوڅې پښې لاړ شه او له هاغې ځاه څخه يوه سلواغه او به راوړه. ابوهريره د امر سره سم لوڅې پښې په نا هواره ځمکه چې تېرې ډبرې يې درلودې لاړ، له هماغې ځاه يې بسرې ته اوبه راوړې.

بسرې خپل مېړه ته وويل: وګوره څومره په خپل عهد او وعده باندې ولاړ دی. قوی ايمان او دهغه تقوا د دې ښځې د حيرانتيا لامل شوه، دهغه دصداقت او په عهد باندې د وفا ليدل د بسرې علاقه له ابوهريره سره زياته کړه، خو د ابوهريره د کار ډېر وخت نه و تېر شوی چې هغې ته ورغی او ورته ويې ويل: څرنګه چې زه له تاسو سره يم، نشم کولای چې له پيغمبر عليه سلام سره په پوره توګه واوسم، په داسې حال کې چې ما د هغه لپاره خپله ځمکه او ټولې اړيکې پرېښودې، که ټوله دنيا ماته راکړې، د پيغمبر عليه سلام سره په يوه شېبه کښېناستلو به يې بدله نه کړم.

بسرې يې عذر ومانه او کار ته يې دپای ټکی کېښود. ابوهريره بېرته خپل لومړني ژوند ته وګرځېد او په صفه کې يې دحضرت محمد صلی الله عليه وسلم ترڅنګ واړول، ابوهريره له ورتګ سره سم دپيغمبر عليه سلام منادي (جار کوونکی، اعلان کوونکی) دجهاد اعلان وکړ، پيغمبر عليه سلام اصحاب د جهاد تللو ته تشويق کړل، کله چې ابوهريره

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول اکرم صلی الله علیه وسلم غمخواري لیدله چي خلک د جنګ جبهو ته په حرکت کي راولي، له ځان سره يې وويل: که څه هم پيغمبر علیه سلام تر خپل ځان را باندي ګران دی او نه غواړم چي يوه شېبه تري ليري شم، خو څرنګه چي هغه د جهاد امر کړی دی باید امريې ومنم او جهاد ته لاړ شم.

نو له دې امله د اسلام له لښکر سره "موته" ته لاړ. مسلمانان د دښمن سره د سختي او نابېره جګړې څخه وېرېدل، ځکه د دښمن جنګي تجهيزات پر مخ تللي او جنګيالي يې هم زيات وو، په داسي حال کي چي د مسلمانانو شمېر کم او د پام وړ اسلحه يې هم نه درلوده. ابوهريره وليده چي ايمان، په څه ډول انسان د اسلحې له اړتيا څخه بې پروا کوي او دښمن د انسان په اند کمزوری او خوار ځلوي. همدارنګه د مسلمانانو د دريو وتليو قومندانانو څخه يې دعبدالله بن رواحه خبري مخکي له جنګه او هغه مهال اورېدلې وې چي احساس يې کاوو د مسلمانانو شمېره کمه ده.

عبدالله بن رواحه د اسلام لښکر ته په خپله وينا کي داسي وويل: اې ډلې! په خدای قسم. اوس چي کوم څيز نه خوښوئ، په واقعيت کي هغه څه ده چي د هغه لپاره له کورونو څخه راوتلي يو، يعني شهادت.

موږ په جنګ کي په قوت او سلاح باندي نه جنګېږو، بلکي هغه څه چي موږ حماسې او شهادت ته بولي ايمان دی،

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي د دې دین په سیوري کي زموږ په برخه شوی دی، نو هڅه وکړئ چي له دوو نعمتونو څخه یو په لاس راوړئ یا کامیابي او یا هم شهادت.

ابو هریره رضی الله عنه سمدستی هغه تاثیر چي د عبدالله خبرو د اسلام په لښکر واچاوو، ولید، ځکه له هغه وروسته خلکو سمدستي ځانونه د دښمن سره د مقابلې لپاره تیار او د دښمن د لښکر په مقابل کي یې صفونه وتړل. ابو هریره د دښمن قوت، اسلحې او سپاره نظام ته چي د هغې ورځي په مختلفو اسلحو سمبال وو په فکر کي شوی وو چي ثابت بن اقرم په حال کي راووست، ثابت د ابو هریره په څنګ کي ولاړ او د هغه کړنو ته یې کتل، ورته ویې ویل: اې ابو هریره وینم، چي د دښمن ډېر لښکر ستا توجه جلب کړې ده. ورته ویې ویل: هو.

ثابت وویل: که ته له موږ سره د بدر په جنګ کي وای، نن د دښمن د جنګیالیو په شمېر نه حیرانېدې، ځکه هغه څه چي موږ یې په هغه جنګ کي کامیاب کړو، زموږ ډېر ښت نه وو، بلکي د ایمان د هغه قوت رڼا وه چي موږ یې په دښمن بریالي کړو.

جنګ شروع شو. ابو هریره په خپلو سترګو د ایمان کامیابي په کفر او د رومیانو شاه تګ ولید. ویې لیدل چي څرنګه د مسلمانانو استقامت او مقاومت د رومیانو څو زره کسیز لښکر ته ماتي ورکړه او هغوی یې سره وپاشل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د موته جنګ د اتم هجري کال په اوله نيمايي کي پېښ شو، دا کال له حضرت محمد صلی الله عليه وسلم سره د ابوهريره د يوځای کېدلو دوهم کال وو.

دا جنګ يوازينۍ صحنه نه وه چي ابوهريره پکي برخه واخيسته، بلکي له هغه وروسته يې په نورو غزوتو او جنګونو کي هم ګډون وکړ او خپله مېړانه يې وښووده.

د موته له جنګ څخه دري مياشي نه وې تېري شوې چي حضرت محمد صلی الله عليه وسلم د روژې په مياشت کي د مسلمانانو دلوی لښکر سره د مکې د فتحي هوډ من شو.

الله تعالی د فتحې دروازی يو ه په بله پسي د حضرت محمد صلی الله عليه وسلام په وړاندي خلاصي کړې او مکه فتحه شوه، پيغمبر عليه سلام په داسي حال کي چي په اوښ سپور وو او د الله تعالی په وړاندی يې عاجري کوله، خپله ملا يې دومره کږه کړه چي نژدې وو تندی مبارک يې د اوښ له کجاوې سره ونښلي او په دې وخت کي يې سورت فتح تلاوت کاوو.

ابوهريره هم د حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم تر څنګ حرکت کاوو، ياد يې شول چي مکې ته تر ننوتلو وړاندي رسول اکرم صلی الله عليه وسلم ورته لويه دنده سپارلې وه هغه دا چي د فتحې وروسته انصار راټول او د هغه مبارک حضور ته يې راولي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابوهریره خپله دنده سرته ورسوله او له هغه وروسته د حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم ترڅنګ وو. د ابوهریره خوشحالي هغه مهال وروستي حد ته ورسېده چې ویې لیدل حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم د کعبې په څنګ له بتانو سره حرکت کوي، په خپله امسا بتان وهي، نړوي یې او وایي: حق راغی او باطل لاړ. حق راغی او باطل لاړ او باطل به بیا راونه ګرځي.

ابوهریره د بتانو په ماتولو او د کعبې له خونې په ایستلو کې ونډه درلوده او له خدایه یې غوښتل چې د هغه د قوم د بتانو (ذی الخلصه او ذی الکفین) د نړېدو ورځ هم رانژدې شي او هغه څه چې د مکې د بتانو (لات، منات، عزی او هبل) په سرونو راغلل د هغه د قوم د بتانو په سر هم راشي.

د مکې له فتحې وروسته ابوهریره په یوه بله صحنه کې چې په عظمت او لوړتیا کې تر هغې کمه نه وه برخه درلوده، دا د حنین د جنګ صحنه وه. په دې جنګ کې مسلمانانو په خپل ډېروالي د غرور او په خدای جل جلاله باندې د توکل په بې پروایي کې سخته ضربه ولیده او نژدې وو چې سخته ماته یې په برخه شي. خو د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم، یو شمېر کمو اصحابو او د اسلامي جنګیالیو ثبات او ټینګښت د جنګ بڼه بدله او ناکامي یې په کامیابي واړوله. په دې ورځ ابوهریره دې الهی کلام ته په فکر کې شو چې فرمایي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

﴿ لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللّهُ فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ وَيَوْمَ حُنَيْنٍ إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ فَلَمْ تُغْنِ عَنكُمْ شَيْئًا وَضَاقَتْ عَلَيْكُمُ الأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُم مُّدْبِرِينَ 25 ثُمَّ أَنَزلَ اللّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَأَنزَلَ جُنُودًا لَّمْ تَرَوْهَا وَعذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُواْ وَذَلِكَ جَزَاء الْكَافِرِينَ 26 ﴾ التوبه ۲۵-۲۶

ژباړه: (مدد کړی دی الله تعالی ستاسو سره په ډېرو میدانونو کي او د حنین په ورځ کله چي خوشحاله شوئ تاسو په خپل ډېروالي باندي بیا هغه هیڅ په کار رانغلو ستاسو او تنګه شوه په تاسو باندي ځمکه سره دخپل ارتوالي نه، بیا واوړېدئ تاسو مخ په شا بیا نازل کړ الله تعالی دخپل لوري نه تسکین په خپل رسول او مؤمنانو باندي او نازل یې کړل پوځونه چي تاسو هغه نه وو لیدلي او عذاب یې ورکړ کافرانو ته، همدغه سزا ده د منکرانو.)

ابو هریره د الله تعالی د کلام عضمت ولید، ویې لیدل چي الله تعالی مسلمانانو ته دغزا د بس کولو نه وویل بلکي دستور یې ورکړ چي د ښمن تعقیب کړي او څرنګه چي د دښمن قومندان طایف ته تېښته کړې وه پیغمبر علیه سلام د طایف د محاصره کولو امر وکړ.

د ثقیف قبیلې خپلې کلا ته پناه یوړه، محاصره نوره هم سخته شوه او دښمنان پرېشانه شول، خو څرنګه چي د خپل ښار د دېوال په ټینګښت باوري ول، مقاومت یې وکړ او تسلیم نه شول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروسته رسول اکرم صلی الله علیه وسلم تشخیص کړه چي که محاصره ماته شي د اسلام په ګټه ده او هغوی ممکن د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د اساني په لیدلو سره ایمان راوړي. نو ځکه د ثقیف د قبیلې محاصره ماته شوه او د اسلام لښکر د مکې په لور وګرځېد. له څه وخت وروسته د حضرت محمد صلی الله علیه وسلام وړاندوینه ریښتینې شوه او د ثقیف قبیلې ایمان راووړ.

د حنین د جګړې په پای او هغه وخت چي رسول اکرم صلی الله علیه وسلم غنیمتونه وېشل، ابوهریره له عجیبې صحنې سره مخ شو، چي د هغه د احساساتو د پارولو لامل او د همېشه لپاره یې په زړه کي پاته شوه، غنیمتونه هم ډېر او هم باارزښته ول، رسول الله صلی الله علیه وسلم هغه د قریشو سردارانو ته ورکړل، تر څو یې زړه په لاس راوړي او له اسلام سره یې مینه پیدا کړي. ابوهریره له صفوان بن امیه څخه چي هغه مهال له دوی سره وو، واورېدل چي ویل یې: تر اوسه پوري کوم پاچا داسي ارزښتناکي تحفې چا ته نه دي ورکړې، له حضرت محمد صلی الله علیه وسلام پرته او زه شاهدي ورکوم چي له الله تعالی پرته بل معبود نشته او محمد یې استازی دی.

ابوهریره رضی الله عنه متوجه شو، چي پیغمبر علیه سلام له هغو غنیمتونو څخه څه شی انصارو ته ورنه کړل او دا کار د هغوی د ځور سبب شو، یوه او بل سره ویل: رسول الله صلی

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله علیه و سلم له خپل قوم سره ملاقات وکړ او موږ یې هېر کړي یو.

دا خبره د حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و سلم تر غوږ او د هغه د غصې لامل شوه. ابو هریره وايي په هماغه ورځ مي د حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و سلم قهر ولید چي ددې خبرې په اورېدلو سخت نا رام شوی وو، نو ځکه یې د انصارو یو مشر ولېږه څو هغوی سره راټول کړي. پیغمبر علیه سلام ورته ورغی او هغوی ته یې خبري وکړې. له ناستې وروسته انصار په خوشحالي سره لاړل او خپله نا ارامي یې له یاده ووته.

ابو هریره رضی الله عنه د ناستې د ختمېدو او د هغې د پایلو د اورېدلو منتظر وو او غوښتل یې چي پوه شې: انحضرت صلی الله علیه و سلم انصارو ته څه وویل چي دومره ژر د هغوی قهر او غم په خوشالي بدل شو.

په دې مطلب باندې د پوهېدلو لپاره د یوه کم سنه خو ځیرک ځوان په لور لاړ او ورته یې وویل: کښېنه او راته ووایه چي ستاسو او رسول اکرم صلی الله علیه و سلم تر منځ څه تېر شول او هغه صلی الله علیه و سلم تاسو ته څه وویل؟

ابو سعید وویل: پیغمبر اکرم صلی الله علیه و سلم موږ ته وویل: اې د انصارو ډلې! ولې له ما څخه خفه شوي یاست او دا څه خبري دي چي ستاسو له لوري ماته رسېدلې دي؟ ایا تاسو مخکي ګمراه نه واست چي زما په راتګ سره خدای

(c) ketabton.com: The Digital Library

هدايت درته وکړ؟ ايا تاسي نېستمن نه واست، الله تعالی تاسو غنيان نه کړاست؟ ايا يو له بل سره دښمنان نه واست، الله تعالی ستاسو په منځ کي مينه او دوستي رانه وسته؟

موږ وويل: هو! په موږ باندي د الله تعالی زياته مهرباني او کرم دی.

هغه صلی الله عليه وسلم وويل: قسم په الله تاسو کولای شئ چي وواياست چي ته موږ ته په داسي حال کي راغلې چي خلکو دروا غ درپوري تړل، خو موږ دې تصديق وکړ، ضغيف وې موږ در سره ملګري شوو، بې کوره وې، موږ درته پناه درکړه، بېچاره وې موږ همدردي در سره وکړه. زه هم ستاسو خبري منم، اې دانصارو ډلې! ايا د ناڅيزي دنيا له امله چي ما ځينو خلکو ته د دې لپاره ورکړه څو يې زړونه واخلم. له ما څخه خفه شوي ياست په داسي حال کي چي تاسو ته مي ډېره ارزښتناکه تحفه (اسلام) درکړی دی. اې دانصارو ډلې! ايا نه خوشحاله کېږئ چي نور له مادي مال او متاع سره کورونو ته ګرځي؟ قسم له الله چي زما روح يې په اختيار کي ده، که دهجرت مسئله نه وای ما خپل ځان يو انصاری باله، که ټول خلک يو ځای راټول شي او انصار بل ځای، زه دانصارو په لور ځم، الله تعالی دی په انصارو، دهغوی په زامنو او لمسيانو رحم وکړي.

اې ابوهريره کله چي خلکو د حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم دا خبري واورېدې، دومره تر تاثير لاندي راغلل

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي ډېر يې وژړل. بيا له خپلو ځايونو پورته شول او حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلام ته يې وويل: موږ په دې خوشحال يو چي د الله تعالی رسول زموږ سره دی.

ابوهريره رضی الله عنه هم د ابوسعيد د خبرو وروسته وژړل او دا نوی تربيتي درس چي حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم انصارو ته ورکړی وو، هغه هم زده کړ.

د دې درس په سيوري کي وو چي انصار لوړ ځای، د ايمان او يقين لوړو پوړونو ته وختل او له دنيا څخه بې پروا شول.

د اتم هجري کال په ورستيو کي چي دابوهريره دوه کلونه د حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم سره تېر يدل، له حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم سره يې په يوځای والی کي مختلفی صحنې ليدلې او له هغو څخه يې درس زده کړی وو.

څرنګه ابوهريره رضی الله عنه همېشه له رسول اکرم صلی الله عليه وسلم سره يوځای وو، هغه صلی الله عليه وسلم وليدل چي ابوهريره د علم او پوهي پوره ذخيره، د الله او د هغه د رسول لور ته د خلکو د دعوت کولو وړتيا لري او په ديني امورو باندي د هغوی د پوهولو له وړتيا څخه برخمن دی، تصميم يې ونيو چي هغه له علاء بن حضرمی سره بحرين ته ولېږي، ځکه د بحرين پاچا عاقل او پوه شخص دی په اجتماعي عدالت باندي په خلکو حکومت کوي او څوک چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورته پيغمبر عليه سلام د دعوت لپاره ور واستوي د هغه ښه راغلاست وايي.

پيغمبر عليه سلام ابو هريره ته خبر ورکړچي غواړي هغه له علاء سره بحرين ته ولېږي. ابو هريره د دې خبري له اورېدلو سخت ناخوښ شو، ځکه واقعاً هم له پيغمبر عليه سلام څخه ليري والی او جدايي ورته سخت کار وو. لومړی يې وغوښتل چي له حضرت رسول اکرم صلی الله څخه هيله وکړي چي د هغه له لېږلو صرف نظر وکړي، خو بيا يې فکر وکړ هسي نه په دې خبره د نافرماني مرتکب شي او پوهېده چي د حضرت محمد صلی الله عليه وسلم پيروي يوازي په خوښي که نه ده، بلکي د مشکلاتو په وخت کي هم بايد د هغه د دستوراتو اطاعت وشي.

نو ځکه يې انحضرت صلی الله عليه وسلم ته وويل: سره له دې چي له تاسو څخه جلا کيدل راته ګران دي، خو زه هغه څه چي ته خوښوې او امر يې کوې، منم.

انحضرت صلی الله عليه وسلم ليک علاء ته ورکړ چي هغه منذر بن ساوی د بحرين حاکم ته ورکړي.

"بسم الله الرحمن الرحيم

د خدای د رسول محمد له لوري منذر بن ساوی ته!

د خدای سلام دي د حق او هدايت په پيرو باندي وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې وسیله زه تا اسلام ته رادعوت کوم، مسلمان شه چې سالم و اوسې او همداسې پخپل رعیت باندې حاکم پاته شې او په دې پوه شه چې ژر به زما دین تر وله دنیا ونیسي...

او هر څوک چې زموږ دلمانځه په څېر لمونځ وکړي او مخ زموږ د قبلې په لور واړوي او زموږ ذبیحه وخوري هغه مسلمان دی، له هغو حقوقو به برخمن وي کوم چې موږ ورڅخه برخمن یو او کوم تکلیفونه چې پر موږ دي پر هغه به هم وي."

او علاء ته یې وویل: که د بحرین پاچا تاسو ومنلاست، هلته پاتې شئ تر څو زما بل فرمان درته ورسېږي. د هغوی د شتمنیو صدقه او زکات واخلئ، د هغوی فقیرانو ته یې ورکړئ. بیا حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم علاء ته سپارښتنه وکړه چې له ابوهریره سره ښه سلوک وکړي.

ابوهریره چې وروستنۍ خبره له رسول اکرم صلی الله علیه وسلم څخه واورېده داوه چې ویل یې: "استودعک الله الذی لا یضیع و دائعه." تا خدای ته سپارم ځکه هغه څه چې خدای ته وسپارل شي نه ضایع کېږي.

ابوهریره له خپلې مور سره خدای پاماني وکړه. وروسته دواړه پیغمبر علیه سلام ته حاضر شول، خدای په اماني یې ورسره وکړه او د بحرین په لور لاړل.

ابوهریره رضی الله عنه د پیغمبر علیه سلام سره تر جدایي وروسته ډېر خفه شو، علاء هغه غم او خفګان چې د ابوهریره

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ځېره کي ښکاره وو، ليد. هغه ته يې وويل: ولي خفه يې؟ ابو هريره يې په ځواب کي وويل: په خدای قسم چي له پيغمبر عليه سلام نه له لري والي په بل څه خفه نه يم او ناكراريم چي په دې وخت کي به له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه احاديث وانه ورم.

علاء وويل: خوښ اوسه، ځکه ته د رسول الله صلی الله عليه وسلام په وړاندي د لوړ مقام څښتن يې او ماته يې ويلي چي له تاسره ښه رويه وکړم. هر څه چي غواړې ووايه چي درته ويې کړم.

دې خبرو د ابو هريره رضی الله عنه غم کم کړ او علاء ته يې وويل: ما د خپل ځان مؤذن غوره کړه او پرېږده چي تر تاسو وړاندي امين ووايم.

علاء وويل: هر څه چي خوښوې ويې کړه، خو راته ووايه چي ولي دا دواړه څيزونه خوښوې؟

ابو هريره وويل: د الله له رسول صلی الله عليه وسلم څخه مي واورېدل: "المؤذن اطول الناس اعناقاً يوم القيامه."

اذان کوونکي به د قيامت په ورځ تر ټولو لوړ وي.

همدارنګه له هغه څخه مي وارېدل چي ويې ويل:

"اذا امن الامام فامنوا، فانه من وافق تامنه تامين الملائکة غفر له ماتقدم من ذنبه."

(c) ketabton.com: The Digital Library

یعني کله چي امام امین ووایه، تاسو هم امین ووایاست، ځکه د هر چا امین چي د پرښتو له امین سره هم مهاله شي، ټول ګناهونه به یې وبښل شي.

علاء، له اجر او بدلې سره د ابوهریره مینې په تعجب کې کړاو دا چي هغه به ورته د پیغمبر علیه سلام احادیث ویل خوشحاله کېده به او د ابوهریره له ملګرتیا څخه دومره خوښ وو چي په کالو کي نه ځایېده.

بحرین ته له رسېدلو وروسته منذر بن ساوی ته ورغلل. علاء د پیغمبر علیه سلام لیک هغه ته ورکړاو اسلام یې ورته وړاندي کړ.

ابوهریره قران کریم ورته وایه او د پیغمبر علیه سلام احادیث یې ورته روایت کول. د بحرین پاچا مسلمان شو او د قوم زیاتو وګړو یې ایمان راووړ. علاء د منذر بن ساوی د اسلام راوړلو خبر پیغمبر علیه سلام ته ورساوه او د اذان په زړه پوري غږ په ټول بحرین کي په دلانګو شو.

الله اکبر، الله اکبر، الله اکبر، الله اکبر، اشهد ان لا اله الا الله، اشهد ان لا اله الا الله، اشهد ان محمد رسول الله، اشهد ان محمد رسول الله، حی علی الصلوة، حی علی الصلوة، حی علی الفلاح، حی علی الفلاح، الله اکبر ، الله اکبر، لا اله الا الله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلک د دې اواز په اورېدلو سره په چټکۍ سره مسجد ته تلل، صفونه یې برابرول، ابوهریره معمولا د علاء تر شا درېده او لمونځ یې په جماعت سره ادا کاوو.

ابوهریره څو میاشتې په بحرین کې پاته شو، د امهال یې کار یوازې دعوت او تبلیغ وواو د اسلام احکام به یې خلکو ته ورزده کول.

د علاء سره په ملګریتوب خوشحاله وو، له منذر بن ساوی سره یې په ناسته چې یو شریف او لوړ سړی وو، خوند اخیست او له دواړو یې زیاته مینه لیده.

ابوهریره د نهم هجري کال شپږ میاشې له علاء سره یوځای په بحرین کې تېرې کړې. په دې وخت کې یې د الله په لور د خلکو له دعوت څخه له یوې هڅې هم مخ وانه ړاوو. ډېری وګړي دده او علاء رضی الله عنهم د دعوت په اثر مسلمانان شول. خو ابوهریره رضی الله عنه په بې صبرۍ سره د مدینې د بېرته تلو منتظر او د نړۍ تر ټولو د محبوب ترین انسان تر څنګ د اوسېدلو په هیله وو. همېشه به یې دعا کوله چې خدای هغه ته د مدینې د تګ زمینه اسانه کړي. اخر یې دعا قبوله شوه او حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم یو کس د ابان بن سعید بن عاص په نوم د هغه ځای (بحرین) والی مقرر او له یوه لیک سره ور ولېږه.

پیغمبر علیه سلام په هغه لیک کې له علاء او ابوهریره رضی الله عنهما غوښتي وو چې مدینې ته راشي. ټول وجود یې له خوښۍ ډک

(c) ketabton.com: The Digital Library

شو، ځان يې تيار کړ او د مدينې په لور لاړل. ابوهريره په صفه کې خپل پخوانی ځای ونيو او يو ځل بيا د اهل صفه وو لاربښوونکی شو. بيا له پيغمبر عليه سلام سره ملګری او يوځای شو. کومه مينه او علاقه چې يې له علم سره درلوده، بيا د علم او پوهې په حاصلولو مشغول شو او غوښتل يې هغه څه تر لاسه کړي چې په غيابت کې يې له لاسه ورکړي وو.

پيغمبر صلی الله عليه وسلم د همدې نهم هجري کال په رجب مياشت که له يوه لوی لښکر سره چې مشري يې په خپله په غاړه درلوده، د تبوک په لور حرکت وکړ. ابوهريره هم له رسول الله سره وو، هغه او نورو اصحابو په دې غزوه کې سختې او نه زغمل کېدونکې ستړياوې تېرې کړې. ابوهريره په دې جنګ کې زياتې پېښې ياد ته وسپارلې.

د هغو پېښو له جملې څخه چې په حقيقت کې يې لوی پيغام له ځان سره درلود، يوه دا وه چې د تبوک په جګړه کې د مسلمانانو خواړه ختم، ډېر وږي شول او حضرت محمد صلی الله عليه وسلم ته يې وويل: اې د خدای رسوله که اجازه را کړئ موږ خپل اوښان حلال و چې له لوږې خلاص شو. پيغمبر عليه سلام ورته اجازه ورکړه، په دې وخت کې عمر رضی الله عنه رسول الله ته راغی او ويې ويل: يا رسول الله که داسې وشي، زموږ سورلۍ به کمې شي، له دوی وغواړه چې هرڅه لرې څو يې راوړي، تاسو دعا وکړئ او له خدايه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وغواړئ چي په هغوی کي برکت واچوي. امید دی چي دا مشکل به الله تعالی په دې دعا سره حل کړي.

پيغمبر علیه سلام د حضرت عمر نظر ته د احترام په سترګه وکتل او امر یې وکړ چي څادر دي هوار کړي، له صحابه وو یې وغوښتل چي خپل کم کم خواړه راوړي او یوځای یې واچوی. یو له یوه موټ دانو سره راغی، بل څه خرما درلوده او هغه بل هم یوه ټوټه ډوډۍ او ...

په دې ترتیب هرچا چي څه درلودل په هماغه څادر کي یې واچول.

وروسته انحضرت صلی الله علیه وسلم د دعا لاسونه د الله تعالی درګاه ته پورته کړل او له خدایه یې وغوښتل چي په دې کم خوراک کي برکت واچوي. بیا یې وویل: خپل لوښي ډک کړئ، ټولو اصحابو خپل لوښي له خوراک څخه ډک کړل، تر دې چي په لښکر کي خالي لوښی پاتي نشو. له هغو خوراکونو یې وخوړل او ماړه شول.

رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: " اشهد ان لا اله الا الله وانی رسول الله لا یلقی بهما عبد غیر شاک فیجب له الجنة" شاهدي ورکوم چي له الله تعالی پرته بل معبود نشته او شاهدي ورکوم چي زه یې پیغمبر یم او هر څوک چي د الله تعالی د الوهیت او زما د رسالت په منلو کي شک نه لري او په دې حال کي له الله تعالی سره ملاقات وکړي، جنت ته به داخل شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تبوک غزا پای ته ورسېده او حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم له لښکر سره مدينې ته راغی.

رسول الله صلی الله علیه وسلم د هغه کال د حج په مراسمو کې ابوبکر صدیق رضی الله تعالی عنه امیر ټاکلی وو، ابوهریره له رسول اکرم صلی الله علیه وسلم څخه اجازه وغوښته چې له ابوبکر صدیق سره حج د ادا کولو لپاره مکې ته لاړ شي. انحضرت صلی الله علیه وسلم ورته اجازه ورکړه. ابوهریره له حضرت ابوبکر صدیق او نورو اصحابو سره یوځای مکې ته لاړ او د حج فریضه یې ادا کړه. همالته ابوبکرصدیق یوه ډله اصحاب وټاکل چې په هغو مراسموکي چې مسلمانان او مشرکين ټول یوځای وي، ووایې:

اې خلکو، له مسلمان کس پرته به بل څوک جنت ته داخل نه شي او څوک چي لوڅ (بربنډ) وي، حق نه لري چي د کعبې طواف وکړي او له دې ورسته به مسلمانان او مشرکين په حج کي سره جمع نشي څوک چي عهد لري، عهد به يې تر هماغه معلومې نېټې پوري وي. څوک چي عهد نه لري تر څلور مياشتي ورسره عهد کيږي.

ابوهریره په منی کي له نورو اصحابو سره یوځای د حاجیانو د خېمو په شاوخوا کي ګرځېده او دا مطلب يې هغوی ته رساوو.

لسم هجری کال د رسول اکرم صلی الله علیه وسلم په ژوندکي ارام کال وو. په دې کال کي نه جهاد وشو او نه رسول

(c) ketabton.com: The Digital Library

اکرم صلی الله علیه وسلم له مدینې څخه بهر ووت. ځکه الله تعالی د عربو ټوله جزیره په اسلام مشرفه کړې وه. د مکې له فتحې وروسته پیغمبر علیه سلام ته له هر لورې زیاتې ډلې راتلې او اسلام یې مانه. نو ځکه د دې کال ټولې میاشتې رسول اکرم صلی الله علیه وسلم مدینه کې پاتې شو. پرته له هغو ورستیو میاشتو چې رسول اکرم صلی الله علیه وسلم په کښې د حج الوداع لپاره مکې ته لاړ.

لسم هجري کال، له رسول اکرم صلی الله علیه وسلم سره د ابوهریره رضی الله عنه د یوځای کېدو څلورم کال وو. هغه په دې کال کې له رسول الله صلی الله علیه وسلم سره خورا نژدې، د هغه په خدمت کې وو او همدارنګه یادولو ته یې توجه ډېره وه. په تېرو کلونو کې یې دا فرصتونه په لاس نه وو راوړي. په دې کال کې د رسول الله صلی الله علیه وسلم مینه له ابوهریره سره زیاته شوې وه او هم هغه مبارک صلی الله علیه وسلم ورته ځانګړې سپارښتنې کولې. چې ابوهریره به یادولې او وربانديې به یې عمل کاوو.

یوه ورځ رسول اکرم صلی الله علیه وسلم ابوهریره ته وویل: "اې ابوهریره پرهېزګاره اوسه چې تر ټولو خلکو عابدترین شخص شې، قانع اوسه چې تر ټولو خلکو شاکرترین شې، هر څه چې ځان ته خوښوې د نورو لپاره یې هم خوښ کړه چې مؤمن شې، هر څوک چې دې ګاونډي توب

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوښوي د هغه همسايه توب خوښ کړه چي مسلمان واوسې، کمه خندا کوه ځکه ډېره خندا د انسان زړه وژني."

بيا يې هغه ته د دريو نورو څيزونو سپارښتنه وکړه: اول دريې ورځي په مياشت کي روژه نيول، د چاښت د دوو رکعتونو لمونځ کول، دريم هم تر خوب مخکي د وتر لمانځه کول.

ورځ په ورځ د رسول اکرم صلی الله عليه وسلم نصيحتونه او سپارښتي، ابوهريره رضی الله عنه ته زياتېدې، کله به يې يوه خبره يو ازي هغه ته کوله او ورته ويل به يې چي هغه خپره نه کړي، ورو ورو دا خصوصي تعليم زيات شو، تر دې چي ابوهريره رضی الله عنه دا سلام له لويو معلمينو څخه وشمېرل شو. له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه د زياتو روايتونو په نقلولو کي کله کله خلکو پرې انتقاد کاوو.

د لسم هجری کال د روژې مبارکه مياشت را ورسېده. حضرت محمد صلی الله عليه وسلم له خپل لومړني عادت سره سم چي نور کله به د روژې د مبارکي مياشتي لس وروستنۍ شپې په مسجد کي معتکف کېده سږ کال شل ورځي په مسجد کي په اعتکاف کښېناست. په مسجد کي د حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم له حضور څخه اهل صفه خورا خوښ شول، دا خوښي يې په دې نوره هم زياته شوه چي رسول اکرم صلی الله عليه وسلم ته به هره ورځ جبرائيل عليه سلام راته او د قران کريم يوه برخه به يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وربانديي نازوله. دوی د وحيي په نزول او د جبرائيل عليه سلام په راتګ پوهېدل.

ابوهريره دا مهال له رسول اکرم صلی الله عليه وسلم څخه زيات ګټه تر لاسه کړه. ځکه هغه هم په مسجد کي معتکف وو او د رسول الله صلی الله عليه وسلم تر څنګ يې ژوند کاوو. يوه ورځ رسول اکرم صلی الله عليه سلم ورته وويل چي د فطر هغه صدقې چي مسلمانان يې راوړي په يوه کور کي يوځای کړي، څو يې وروسته رسول اکرم صلی الله عليه وسلم نېستمنو اصحابو ته ووېشي او ابوهريره يې د هغه کور مسؤل وټاکه.

هغه به سهار او ماښام هغه کور ته ورته، ليدل به يې چي هر څه په خپل ځای پراته دي نو دارامي احساس به يې کاوو. خو متاسفانه يوه شپه يې وليدل چي يو نا اشنا کس د صدقاتو کوټې ته داخل شو او له خرما څخه يې د لوښو په ډکولو شروع وکړه. ابوهريره هغه ته ورغی ويې نيو او ورته ويې ويل: تا رسول اکرم صلی الله عليه وسلم ته بيايم چي جزا درکړي.

هغه کس په غوړه مالي شروع وکړه او په نرمي سره يې خبري کولې چي زه ضرورت لرم، څو اولادونه لرم، د ډېري مجبوري له امله دې کار ته اړ شوی يم. د ابوهريره زړه وربانديي وسوځېد او په دې ګمان چي دا سړی د مجبوري له امله غلا ته اړ شوی دی، خوشی يې کړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سهار مهال حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم ابوهریره ته وویل: تېره شپه دي له خپل زنداني سره څه وکړل؟

ابو هریره حیران شو او ویې ویل: اې دالله رسوله ماته یې وویل چې سخت ضرورت لرم، زما زړه پرې وسوځېد او خوشې مې کړ.

پیغمبر علیه سلام ورته وویل: هغه دروغ درته ویلي دي، ډېر ژر به بېرته درته راشي.

ابوهریره باور وکړ چې هغه سړی به بیا راشي، ځکه رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته ویلي وو چې هغه راګرځي. نو ځکه راتلونکې شپه ابوهریره د هغه د نیولو لپاره کمین ونیو. کله چې شپه تیاره شوه، هغه سړی راغی د کوټې دروازه یې پرانیسته او د خرما په ټولولو یې شروع وکړه.

ابوهریره ورباندي حمله وکړه، تر ګرېوان یې ونیو او ویې ویل: تا ماته نه وویل چې بیا نه راځم.

داځل دي حتماً رسول الله صلی الله علیه وسلم ته بیایم، چې د مسلمانانو په منځ کي رسوا شې، خو هغه سړی ژبور وو، ویې کولای شوای د ابوهریره عواطف راوپاروي او ځان ورڅخه خلاص کړي.

دوهمه ورځ بیا ورته رسول اکرم صلی الله علیه وسلم وویل: ابوهریره بندي دي څه وکړل؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابو هريره وويل: هغه له خپلې سختي مجبوري څخه شکايت کاووا او ويې ويل: ډېر اولادونه مې وږي دي. ما ورباندې رحم وکړه او خوشې مې کړ.

پيغمبر عليه سلام وويل: هغه درته دروغ ويلي دي او ژر بيا هم راګرځي.

ابوهريره د دريم ځل لپاره انتظار کاوو چې هغه بيا راشي، ويې نيسي او رسول الله صلی الله عليه وسلم ته يې بوزي. ناڅاپه يې وليدل چې د تېرو شپو په څېر راغی، د کوټې دروازه يې خلاصه کړه او په غلا يې شروع وکړه. دا ځل ابوهريره ورباندې لويه چيغه وکړه په هغه يې حمله وکړه، ويې نيو او ويې ويل: دا دريم ځل دی چې ته وايې: بيا نه راځم، خو بيا راشې، نوځکه يې په يوه لاس تر بازو او په بل تر ګرېوان ونيو او په خپل قدرت يې د ځان په لور کش کړ. هغه سړي چې وليدل دا ځل واقعاً کار جدي دی، بله بهانه يې استعمال کړه تر څو له هغه څخه ځان خلاص کړي. هغه پوهېده چې ابوهريره له علم او پوهې سره زياته مينه لري او علمي مسئلو ته چې په هر قيمت وي غوږ ږدي، هغه ته يې وويل: ما پرېږده، تا ته به داسې خبرې وښيم چې د هغو په وجه به الله تعالی تا ته زيات اجر درکړي.

کله چې ابوهريره "خبری وښيم" جمله واورېده لاسونه يې شل شول او قهر يې له منځه لاړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه يې خوشې کړ او ويې ويل: وو ايه، چې وو ينم هغه کومې خبرې دي؟ هغه کس د ابو هريره په ځواب کې وويل: کله چې بستر ته د خوب کولو لپاره لاړې نو ايت کرسي وو ايه . يعني :

﴿ اللّهُ لاَ إِلَـهَ إِلاَّ هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لاَ تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلاَ نَوْمٌ لَّهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الأَرْضِ مَن ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلاَّ بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلاَ يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِّنْ عِلْمِهِ إِلاَّ بِمَا شَاء وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضَ وَلاَ يَؤُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ اللّهُ لاَ إِلَـهَ إِلاَّ هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لاَ تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلاَ نَوْمٌ لَّهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الأَرْضِ مَن ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلاَّ بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلاَ يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِّنْ عِلْمِهِ إِلاَّ بِمَا شَاء وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضَ وَلاَ يَؤُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ﴾

(د الله تعالى نه سوا بل هيڅوک معبود نشته، ژوندى دى د ټولو سمبالوونکى، نه يې شي را لاندې کولى پرکالي او نه خوب ، هم د ده دي هغه چې په اسمانونو او په ځمکه کې دي، داسې څوک دى چې سفارش وکړي د هغه خوا ته مګر د هغه په اجازه سره، پېژني هغه، څه چې د خلکو په وړاندې دي او څه چې د هغوى نه وروسته دي او دا ټول سراسري نه شي را لاندې کولى څه ځيز لره د هغه د معلوماتو ځيني مګر څومره چې هغه يې وغواړي، ځايېدل دي د هغه په کرسي کې د ټولو اسمانونو او ځمکې، او ګران نه دي هغه ته سمبالول ددې دواړو او هم دى دى د ټولو نه زيات لويې والا)

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه وخت به الله تعالی تاته داسي ساتونکي وټاکي چي تر سهاره به هيڅ شيطان ته اجازه ورنه کړي څو تاته نژدې شي.

پيغمبر عليه سلام په ارامي سره د هغه غوږ کي وويل: بندي دي څه کار وکړ؟

ابوهريره وويل: اې رسول الله ماته يې څو کلمې راوښودې د هغوی په بدل کي مي خوشی کړ.

پيغمبر عليه سلام وويل: هغه کوم کلمات وو؟

ابوهريره وويل: ايت کرسي يي وويله او ويې ويل چي دادي.

د لسم هجری کال په پای کي رسول الله صلی الله عليه وسلام د حج د فريضې د اداکولو لپاره له مختلفو قبيلو څخه وغوښتل چي د هغه سره ملګرتيا وکړي، مسلمانانو د هغه غوښتني ته لبيک وو ايه.

د ذی الحجې د مياشتي په پای کي چي په زرهاووکسه مسلمانان يې تر شا ول د مکې په لوريې حرکت وکړ.

دا تر ټولو لويه ډله وه چي ابوهريره په خپل ژوند کي ليدله او د ژوند تر ټولو مهم سفر يې بلل کيده.

په دې مبارک سفر کي هغه ډېر حيرانوونکي څيزونه وليدل. له هغې جملې څخه له رسول الله صلی الله عليه وسلم سره د خلکو عقل نه منونکې مينه او محبت او د هغوی راټوليدل د هغه د مبارک وجود په ډېوه باندې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنگه د هغوی د خبرو کولو طریقه له رسول الله سره داسي وه چي دا دوستي یي تعبیر کوله.

خلکو یو له بل سره د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اوداسه داوبو په را اخیستلو، په خپلو سرونو او مخونو باندي په اچولو کي سیالي کوله او هغه مهال چي هغه مبارک صلی الله علیه وسلم به سر ږمنځاوو خلکو به د هغه صلی الله علیه وسلم د ویښته مبارک د تر لاسه کولو لپاره یو له بله مخکي والی کاوو.

ابوهریره د رسول الله صلی الله علیه وسلم لویه معجزه لیدلې وه، هغه دا چي د سلهاوو قبیلو زړونه چي تر پرون پوري یې یو بل وژل او د یوه او بل د وینو تږي وو، سره نژدې، یو ځای سره راټول او د هغوی په منځ کي مینه او محبت پیدا کړي.

مکې ته له رسېدلو وروسته ابوهریره له رسول اکرم صلی الله علیه وسلم څخه واورېدل چي ویل یې: اې خلکو کوښښ وکړئ چي مناسک له ما څخه زده کړئ. نو ځکه ابوهریره په پوره توګه څار کاوو چي کوم خبره یا عمل ورڅخه له لاسه ونه وزي. د خلکو د زیاتي ګڼي ګوڼي په منځ کي، د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د مبارک وجود تر چاپېر، چي کله به ځیني خلک د یو بل په اوږو تلل څو د رسول الله صلی الله علیه وسلم خبري واوري او د مبارکي څېرې په لیدلو یې برکت حاصل کړي، هغه ته په نژدې کېدلو سره نیکبختي تر

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاسه کړي. ابو هريره سره له دې چي په تکليف کېده، خو د حضرت محمد صلی الله عليه وسلم هيڅ خبره او فعل يې له لاسه ورنکړ.

اخر هغه مبارک کاروان د حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم تر څنګ د حج مناسک ادا کړل. مسلمانانو په حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم پوري اقتدا وکړه او د حج مناسک يې ورڅخه زده کړل. د حضرت محمد صلی الله عليه وسلم سره په يو ځای والی نېکمرغه شول او د حج د مناسکو وروسته خپلو کورونو ته وګرځېدل.

پيغمبر عليه سلام هم له هغو کسانو سره چي له مدينې يې ورسره ملګرتيا کړې وه بېرته مدينې ته لاړ. مدينې ته له راګرځېدلو وروسته ابو هريره وليده چي په دې سفر کي يې له ايمان، يقين، محبت او فقهي څخه ډېر څه زده کړي دي. خو د پيغمبر عليه سلام يوې خبري چي د عرفې په ميدان کي يې کړې وه دی غمګين او عجيب اثر يې ورباندي پرېښود.

پيغمبر عليه سلام په عرفات کي مسلمانانو ته خطاب کړی وو: اې خلکو دا خبرې له ما څخه واورئ، ښايي راتلونکی کال مو ونه وينم.

حضرت ابو هريره به له ځانه پوښتل چي د رسول اکرم صلی الله عليه وسلم له دې خبري څخه څه مطلب وو؟ ايا پيغمبرعليه سلام ته الهام شوی چي د رحلت وخت يې رارسېدلی؟ او هغه امت له دې څخه وډار او و؟ څومره لوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

مصیبت دی که رسول اکرم صلی الله علیه وسلم له دې دنیا نه لاړ شي. همدارنګه له ځان سره به یې ویل چي زما لپاره به ډېره بد وخت وي چي د هغه له صحبت او یوځای والی څخه پاتي شم. ځکه زه ډېر وخت له رسول الله صلی الله علیه وسلم سره نه وم، تصمیم یې ونیو چي له دي وروسته به په پوره ډول هغه صلی الله علیه وسلم ته متوجه او له هغه سره وي، یوه شېبه به هم له لاسه نه ورکوي او په ټول وجود به د رسول الله صلی الله علیه وسلم په خدمت کي وي.

سوالونه یې زیات شول، په څه باندي چي نه پوهېده له انحضرت صلی الله علیه وسلم نه به یې پوښتنه کوله او ویل به یې: ماته توصیه کوه. پیغمبر علیه سلام به هم د هغه سوالونو او غوښتنو ته ځواب وایه.

ډېر وخت تېر نه شو؛ رسول اکرم صلی لله علیه وسلم سخت ناروغ شو، نه یې شوای کولای چي مسجد ته لاړ شي او امات وکړي. د ناروغي په شپو کي چي یوه ورځ یې لږ حالت ښه وو مسجد ته لاړ. په منبر کېناست او د الله تعالی تر حمد او ثنا وروسته یې خلک نیکو کارونو ته وبلل او ویې ویل: " اې خلکو یقیناً الله تعالی له خپلو بندګانو هر یوه ته واک ورکړی دی چي له دوو لارو یوه غوره کړي یا دنیا او نعمتونه یې، یا اخرت او هغه څه چي له الله تعالی سره دي، هغه صرف هغه څه انتخاب کړي چي له الله تعالی سره دي."

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډېرو خلکو فکر وکړ چې د رسول الله هدف له نیکو او صالحو خلکو څخه یو دی، خو ابوبکر رضی الله عنه یې په هدف پوه شو چې مطلب یې خپل ځان مبارک دی، په ژړا یې شروع وکړه او ویې ویل: ځان او مال له تانه قربان کړم.

ددې حال په لیدلو د ابوهریره رضی الله عنه غم زیات شو او د ژوند روښنایي وربانديې تیاره شوه، ځکه څو ورځې وې چې د حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و سلم تر څنګ ناست وو خو د هغه د لیدلو نېکمرغي یې په نصیب نشوه، اهل صفه وو تږوله ورځ د ابوبکرصدیق رضی الله عنه په خبره کي فکر او خبري کولې.

ابوهریره ابی موهیبه ته چې د رسول الله له خادمانو څخه وو وویل: ایا رسول الله چې څه وویل او ابوبکر یې ځواب ورکړ، مقصد خپله انحضرت صلی الله علیه و سلم وو؟

ابوموهیبه وویل: فکر کوم همداسي ده، ځکه څو ورځي مخکي له دې چې هغه مریض شي، په داسي حال کي چې د شپې یوه برخه تېره شوې وه ماته یې وویل: اې ابوموهیبه! ماته امر شوی دی چې په اهل بقیع باندي استغفار ووایم.

زه له هغه مبارک صلی الله علیه و سلم سره لاړم، کله چې د مړیو د قبرونو په منځ کي ودرېد داسي دعا یې وکړه:

"اسلام علیکم یا اهل المقابر لحیناً لکم اصبحتم فیه مما اصبح الناس فیه، اقبلت الفتن کقطع الیل المظلم تتبع اخرها اولها الاخره شر من الاولی"

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه : اې د قبرونو خاوندانو پر تاسو دې سلام وي، هغه څه چې په تاسو کېږي تر هغو اسانه دي چې په خلکو کېږي، فتنو د شپو د تیارو په شان یو په بل پسې هجوم راوړی دی، وروستنۍ تر پخوانیو ډېرې بدې دي.

بیا یې ماته مخ راواړاوو او ویې ویل: اې ابو موهیبه! په دنیا او هغې کې د پاته کېدلو او له هغې څخه د تللو او په جنت کې د پاته کېدلو کیلیاني ماته راکړل شوې دي، زه مختار یم چې یوه ورڅخه غوره کړم یا په دنیا کې پاته کېدل او یا د الله تعالی ملاقات ته تلل.

ما هغه مبارک ته وویل: یا رسول الله زما مور او پلار دې تر تا قربان وي، لمړی په دنیا کې پاته کېدل او بیا جنت تلل ته غوره کړه.

ان حضرت صلی الله عیله وسلم وویل: په خدای قسم چې ما د هغوی له منځ څخه د الله تعالی دیدار غوره کړی دی.

بیا یې د بقیع د اهل لپاره د ښښنې غوښتنه وکړه.

د هغې ورځې له سهار څخه د رسول الله صلی الله علیه وسلم ناروغي او درد شروع شو.

دې ناروغي د رسول الله صلی الله علیه وسلم او صحابه وو په منځ کې فاصله واچوله، نو ځکه اصحاب غمګین شول په تېره بیا اهل صفه، چې د رسول الله د دیدار ډېر غوښتونکي وو او د رسول الله صلی الله علیه وسلم له ناروغتیا څخه ډېر نارام شول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابو هريره چي د رسول الله صلی الله عليه وسلم د ملاقات ډېر لېوال وو اخر يې جرات وکړ او د ملاقات اجازه يې وغوښته ، ان حضرت صلی الله عليه وسلم ورته اجازه ورکړه، ابو هريره داخل شو ، سلام يې واچا وو او ودرېد ، ويې ليدل چي رسول الله صلی الله عليه وسلم پروت دی، مبارک سر يې د علی بن ابی طالب په سينه کي ايښی دی او علی رضی الله عنه په خپل لاس هغه نيولی دی. کله چي ابوهريره دا حال وليد او ښکي يې رواني شوې، رسول اکرم صلی الله عليه وسلم ورته په مينه ناک ډول وويل: " نژدې راشه ابوهريره. " ابوهريره ورنژدې شو تر دې چي د پښو ګوتې يې د هغه مبارک د پښو له ګوتو سره ولګېدې، بيا يې ورته وويل: کښېنه. ابو هريره کښېناست.

پيغمبر عليه سلام وويل: " ابوهريره! تا ته د داسي صفتونو د درلودلو توصيه کوم چي تر څو ژوندی يې پرې يې نه ږدې. "

ابوهريره وويل: " قول در سره کوم چي تر څو ژوندی يم ورباندي به عمل کوم. "

ان حضرت صلی الله عليه وسلام وويل : " د جمعې په ورځ غسل کوه، په اول وخت کي د جمعې د لمانځه لپاره لاړ شه، همالته (مسجد کي) له ناوړه کار او بېهوده خبرو څخه ځان وساته، تاته په مياشت کي د دريو ورځو د روژې د نيولو توصيه کوم، ځکه دا کار د ټول کال د روژې د نيولو په څير

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی، تاته د سهار د وو رکعتو سنت لمانځه د اداکولو وايم، هغه مه پرېږده، که څه هم ټوله شپه دې لمونځ کړی وي، ځکه په هغه کې د عفوی او ښښني اميد زيات دی."

ابو هريره وويل: ای د الله رسوله د انکتې پټې وساتم او که يې نورو ته هم ورسوم؟

پيغمبر عليه سلام وويل: نورو ته يې هم ښکاره کړه.

ابو هريره په داسې حال کې رسول الله ته راغی چې خپلې غوښتنې يې په لا س راوړې، سترګې يې د رسول الله صلی الله عليه وسلم په ديدا رسرې شوې او نوی درس يې زده کړی وو، خو ارمان چې نه پوهېده چې دا وروستنۍ کلمې دي چې له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه يې اوري.

د يوولسم هجری کال د ربيع الاول د مياشتې په دوولسم تاريخ چې د دوشنبې ورځ وه، اهل صفه په خپل ژوند کې تر ټولو له خفه کوونکې، غم لرونکې، تريخې او ناګوارې خبرې سره مخ شول، د هغې له اورېدلو سره يې سخت ټکان وخوړ، حيران شول، هغه خبر د رسول الله صلی الله عليه وسلم د وفات خبره وه. نړۍ يې سترګو ته توره تياره شوه، لوی غم او پرېشانې په خپله غېږ کې واخستل، ډېر يې وژړل.

د ابو هريره د غم او خپګان پوښتنه مه کوه، ځکه هغه ته د خپل ځان، دنيا او هغه څه چې په دنيا کې دي د هغوی له مينځه تلل اسان وو خو نه د رسو ل الله صلی الله عليه وسلم وفات.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سر يې ګرېوان کي کښته کړ، هغه لويه نېکبختي له لاسه ورکړې وه، په دې لويه پرېشاني چي ټول جهان يې په غم کي کړ افسوس کاوو.

د رسول الله صلی الله علیه وسلم د وفات خبره لکه چي د ټولو دهستي په زړه اور لګېدلی وي، په ښار کې وګرځېد، خلک په منډه مسجد ته راغلل او سره يو ځای شول.

په هغوی حیرت او لوی غم پرېوتلی وو، ټول له دې حیرانوونکې پېښې نا ارامه وو، خو عمر رضی الله عنه له ټولو نا ارامه وو، نو ځکه د خلکو په مینځ کي ودرېد او ویې ویل: اې خلکو رسول الله نه دی وفات شوی.

بیا ابوبکر صدیق رضی الله عنه راغی، د رسول الله صلی الله علیه وسلم څېرې ته يې وکتل، باور يې وشو چي رسول اکرم صلی الله علیه وسلم له دې فاني دنیا سره مخه ښه کړې ده، مبارکه څېره يې ښکل کړه او ویې ویل: پلار او مور مي دي تر تا قربان وي، ښه ژوند دي وکړ او ښه وفات شوې.

بیا هغو خلکو ته چي په جومات کي راټول شوي وو ورغی، د الله له حمد او ثنا وروسته يې وويل: الله تعالی په قران کريم کي فرمايلي دي:

﴿ وَمَا مُحَمَّدٌ إِلاَّ رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ من قَبْله الرُّسُلُ أَفَإِن مَّاتَ أَوْ قُتِلَ انقَلَبْتُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ وَمَن يَنقَلِبْ عَلَىَ عَقِبَيْهِ فَلَن يَضُرَّ اللّهَ شَيْئًا وَسَيَجْزِي اللّهُ الشَّاكِرِينَ ﴾ ال عمران : ۱۴۴

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه : او محمد خو یو رسول دی، تېر شوو د ده نه وړاندې ډېر رسولان. که دی مړ شو او یا ووژلی شو نو تاسو به واوړئ مخ په شا او څوک چې مخ په شا واوړېدل نو هیچېري به وران نه کړي دا الله هیڅ څیز او الله به ثواب ورکوي شکرګزارانو ته.

ددې دوو ایاتو له تلاوت وروسته یې هغوی ته وویل: هر څوک چې د خدای عبادت کوي، پوه دې شي چې خدای ژوندی دی او هر څوک چې د محمد عبادت کوي پوه دې شي چې هغه وفات شوی دی.

د ابوبکر صدیق رضی الله عنه د ې خبرو د خلکو حیرانتیا له مېنځه یوړه، د عقل سترګې یې روښانه کړې، ددې لوی مصیبت حقیقت یې درک کړ او پوه شول چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شوی دی.

د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم په رحلت سره د هغه صلی الله علیه وسلم او ابوهریره څلور کلن یو ځای والی پای ته ورسېد، د هغو مشکلاتو سره سره چې مخکې یې یادونه وشوه هغه څلور کلونه د ابوهریره د ژوند تر ټولو غوره کلونه وو. هغه په دې کلونو کې ډېر او ګټور علم تر لاسه کړی وو او خپل ژوند یې داسې رسول ته وقف کړی وو چې د علم او پوهې غوښتونکی وو.

پیغمبر علیه سلام، ابوهریره د تر ټولو غوره شاګرد او د هغوی د تر ټولو پوه په عنوان له علم سره په علاقه او توجه پېژاند او په هغه یې مهرباني کوله، له هغه سره یې مینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

درلوده او ورته يې دعا کوله. حتی هغه ته يې په خصوصي ډول علوم وربښودل، له دې لارې د ابوهريره په ياد او د علومو په زده کړه کې لوی توفيق په برخه شو چې د رسول الله صلی الله عليه وسلم د رسالت له ښو څخه يوه ښکاره ښه وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بحرين امير

د حضرت محمد صلی الله عیله وسلم له رحلت وروسته، صحابه کرام د ارتداد له مسئلې سره چې د عربو د شبه جزیرې په ډېرو سیمو کې یې سر پورته کړ او له هغو عربي قبائلو سره مخ شول چې د زکات له ورکولو یې منع وکړه.

صحابه کرام له مرتدینو سره په جنګ کې ښکېل او په لوی مصیبت واوښتل، زیات شمېر صحابه رضي الله عنهم په همدغو جنګونو کې چې وروسته منځ ته راغلل شهیدان شول. په پایله کې مسلمانان کامیاب، مرتدین مات او خلک یو ځل بیا د اسلام

(c) ketabton.com: The Digital Library

غېږ ته را وګرځېدل. ابوهريره رضی الله عنه ددې حوادثو شاهد او پکې يې برخه درلوده.

ابوهريره رضی الله عنه له مرتدينو سره په جنګ کې د حضرت ابوبکر صديق رضی الله عنه ټينګ او نه بدلېدونکی دريځ وليد او پوه شو چې يو شمېر اصحاب د اسامه د لښکر په لېږلو کې مخالفت کوي، نظر يې دادی چې دا لښکر بايد حرکت ونکړي او د زکات له نه ورکوونکو سره ونه جنګيږي. ابوبکر صديق رضی الله عنه د هغوی په وړاندي ټينګ حالت او نه بدلېدونکی دريځ ونيو.

ابوهريره رضی الله عنه د حضرت ابوبکر صديق رضی الله عنه له اوسپنيز عزم، بې سياله قهرماني، ثبات، يقين او د زړه له اطمينان څخه حيران شو، ځکه ابوبکر صديق رضی الله عنه داسي خبري وکړې چې تاريخ په زرينو کرښو کې ځای کړې، هغه وويل: هغه لښکر چې رسول اکرم صلی الله عليه وسلم د جنګ لپاره لېږلی دی، زه څنګه کولای شم را وې ګرځوم؟ که داسي جرئت وکړم، په حقيقت کې به مي په خطرناک کار کې لاس وهلی وي! په هغه ذات قسم چې زما روح يې په لاس کې ده، که ټول عربان زما په وړاندي ودرېږي، د هغه لښکر تر راګرځولو راته غوره ده چې د حرکت امر يې رسو ل الله صلی الله عليه وسلم صادر کړی دی. قسم په الله، له هغو کسانو سره چې د لمانځه او زکات تر منځ په فرق باندي قايل شوي دي وجنګيږم، تر څو چې د اوښ هغه پړی چې رسول الله ته يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورکاوو، ماته رانکړي، له هغوی سره به مبارزه وکړم، سره له دې چې د وحي راتګ بند شوی او د خدای دين پوره شوی زه څرنګه کولای شم ژوندی واوسم او ووينم چې د الله دين ته تاوان رسېږي!؟ د مرتدينو له ماتي وروسته ټولو اصحابو د ابوبکر صديق رضی الله عنه په لوړوالي اعتراف وکړ.

ابوهريره د ابوبکر صديق رضی الله عنه ټينګوالی هيڅکله هير نه کړ او هغه يې خپلو شاګردانو او نورو خلکو ته وايه.

يوه ورځ چې د ارتداد ورځي يې په زړه شوې، ملګرو ته يې داسي وويل: په الله قسم چې له هغه پرته بل معبود نشته که ابوبکر خليفه شوی نه وای، نو دين به له مينځه تللی وو او د الله تعالی عبادت به په دې خاوره کي نه کېده. دا قسم يې څو ځله تکرار کړ، وروسته يې وويل: رسول الله صلی الله عليه وسلم، اسامه له اووه سوه لښکر سره د شام په لور له روميانو سره جګړې ته ولېږه، کله چې هغه او لښکر يې ذی خشب ته ورسېدل، حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم وفات شو، د مدينې د شاوخوا خلک ددې خبرې له اورېدلو وروسته مرتد شول. د پيغمبر عليه سلام اصحاب ابوبکر رضی الله عنه ته ورغلل او ويې ويل: د مدينې د شاوخوا اعراب مرتد شوي دي، د اسامه لښکر را وګرځوه چې له مرتدينو سره وجنګېږي او د روم له سفر نه يې مخ راواړوه.

ابوبکر وويل: په الله قسم چې له هغه پرته بل معبود نشته، هغه لښکر چي رسول الله صلی الله عليه وسلم د روميانو په

(c) ketabton.com: The Digital Library

لور لیږلی دی، را وبه یې نه ګرځوم او هغه ډله چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم په لاس تړل شوې ده، جدا به یې نه کړم. بیا یې امر وکړ چې د اسامه لښکر دې د روم په لور خپل سفر ته ادامه ورکړي، هیڅ قبیله نه وه مګر دا چې غوښتل یې چې مرتد شي. له دې سره به یې یو بل ته ویل: که دې مسلمانانو قدرت نه درلوداى، نه یې شوای کولای چې د روم په لور په دومره عظمت سره لښکر ولیږي، موږ صبر کوو چې هغوی له رومیانو سره وجنګیږي، بیا د هغوی په وړاندې خپل تصمیم نیسو.

د اسامه لښکر د روم په لور لاړ، له هغوی سره یې جنګ وکړ او د هغوی له ماتې او ورک کولو ورسته بېرته خپل هیواد ته روغ رمټ راغی.

د عربو مختلفي قبیلې د دې مېړانې او استقامت په لیدلو سره مجبور شول چې په اسلام ثابت پاتې شي، له هغې جملې څخه چې مرتد شوي وو د بحرین خلک وو، ځکه د هغوی صالح پاچا منذر بن ساوی د رسول الله صلی الله علیه وسلم له رحلت لږ مخکې له دې نړۍ څخه سترګې پټې کړې وې.

المنذر بن النعمان بن المنذر په الغرور ملقب د هغه په ځای کښېناست، د هغه ځای خلک یې ارتداد ته وهڅول، خلک مرتد شول او د خپلې خبرې د روغوالی لپاره یې داسې دلیل وایه چې که محمد پیغمبر وای نه به وفات کېده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د جواثى په نوم يو كليوال ځوان د هغوى له مېنځ څخه پورته شو او د يوه بل شريف او لوى شخص امجارود بن المعلى په همت چې په اسلام پاته وو خلكو ته په خطاب كې داسې وويل: "اې د عبدالقيس ډلې، زه له تاسو نه سوال كوم كه پرې پوه واست جواب راته وواياست او كه نه واست ورباندې پوه نو حد اقل چوپ كښېنئ او زما خبرې ومنئ."

ورته ويې ويل: پوښتنه وكړه.

هغه وويل: ايا الله تعالى له رسول الله مخكې نور رسولان نه وو رالېږلي؟

هغوى وويل: هو.

ده ورته وويل: تا سو هغه ليدلي او كه يې يوازې له وجود څخه خبر شوي ياست؟

دوى ځواب وركړ: هغه مونه دي ليدلي، يوازې د هغوى له راتګ څخه خبر شوى يو.

ده ورته وويل: هغه پيغمبران چېرته لاړل؟

دوى وويل: هغه مړه شوي دي.

ده ورته وويل: محمد هم د هغوى په څېر يو پيغمبر وو او اخر وفات شو، زه شاهدي وركوم چې له الله پرته بل معبود نشته او محمد د الله رسول دى.

دا وخت ټولو خلكو په يوه غږ وويل: موږ هم شاهدي وايو چې له الله پرته بل معبود نشته او محمد د الله رسول دى او اې ځوانه ته زموږ تر ټولو غوره او لوړ شخص يې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په همدې ترتيب مسلمانان په اسلام ټينګ ودرېدل او د مرتدينو محاصرې يې وزغملې.

حضرت ابوبكر صديق رضی الله عنه علاء بن حضرمی د بحرين حاكم وټاكه، هغه ته يې وويل چې د هغه ځای له مرتدينو سره وجنګېږه، ابوهريره رضی الله عنه هم له هغه سره ملګری وو.

علاء د مسلمانانو د سپاره نظام له شپاړس تنو سره له مدينې څخه د بحرين په لور مخه كړه.

په لار كې يې له مسلمانانو وغوښتل چې د هغه سره مرسته وكړي او ورسره يوځای لاړ شي. يو شمېر يې غږ ته لبيک ووايه او له هغه سره د بحرين په لور روان شول. علاء بحرين ته له رسېدلو وروسته له مرتدينو سره جنګ وكړ. الله تعالی هغه په مرتدينو باندې كامياب او لوی موفقيت يې په برخه شو، يو ځل بيا د بحرين خلک د اسلام په غېږ كې ولوېدل.
ابوهريره په هغه جنګ كې ډېره مېړانه وښوده، همدارنګه د غيبي مرستو ليدلو يې يقين نور هم پوخ كړ.

علاء متقي او پرهېزګار سړی وو، څرنګه چې ابوهريره ليده چې دعا يې قبلېږي او الله تعالي ورسره مرسته كوي نو ځكه نور هم ورباندې ګران شو.

ابوهريره وايي: موږ له علاء سره يو ځای وو چې او بې كښته ځمكې ته لاړو، هلته مو اوبه ختمې شوې، خپل مشكل مو علاء ته ووايه، هغه وويل: دوه ركعته لمونځ وكړئ، بيا يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دعا وکړه. ناڅاپه يوه وريځ راښکاره شوه او باران واورېد. ټولو اوبه وڅښلې او لوښي مو له اوبو څخه ډک کړل، کله چې د سمندر غاړې ته ورسېدو ويې ويل: د الله په نوم سمندر ته داخل شئ. ټول د الله په نامه درياب ته داخل شول او له هغه څخه تېر شوو، په الله قسم اوبو حتی زموږ د اوښانو پښې خيشتې نه کړې، خلک د مسلمانانو له دې کار څخه حيران شول او هرځای به پرې غږېدل، تر دې چې له دې امله يو مسيحي راهب د مسلمانانو سيمي ته راغی او د اسلام په مبارک دين مشرف شو.

ابوهريره وايي: هغه ته مې وويل، ستا د اسلام راوړلو باعث څه شی شو؟

راهب وويل: دهغو نښانو په خاطر چې ومې ليدي، يقين مې حاصل شو چې حق له تاسو سره دی او وډارېدم چې که له اسلام څخه مخ واړوم، هسې نه الله تعالی مې څېره مسخه کړي، نو ځکه مسلمان شوم.

ابوهريره د حضرت ابوبکر صديق رضی الله عنه د خلافت په مهال په بحرين کي له علاء سره ژوند کاوو، د خلکو لپاره يې اذان کاوو، هغوی ته يې قران کريم ورزده کاوو، د اسلام احکام يې ورته بيانول. په دغو شپو کي يې ناڅاپه د حضرت ابوبکر صديق رضی الله عنه د وفات خبر تر غوږ شو. دې خبري هغه ته ټکان ورکړ او ډېر ورڅخه متاثر شو. ځکه د حضرت ابوبکر صديق د خلافت زيات وخت نه وو تېر شوی او

(c) ketabton.com: The Digital Library

په داسي حال کي چي د اسلام پایو ته یې چي د مرتدینو د قیام په اثر یوه اندازه لړزېدلې وې، استحکام ورکړ، ددې فاني دنیا څخه لاړ او د خلافت امانت یې د حضرت عمر بن الخطاب رضی الله عنه په غاړه واچاوو.

حضرت عمر رضی الله عنه د مسلمانانو دغوره خلیفه لپاره بهترین ځای ناستی وو.

ابو هریره د حضرت عمر له خلافت څخه زیات خوښ شو، ځکه هغه یې له حضرت ابوبکر صدیق رضی الله عنه وروسته د خلافت لپاره تر ټولو غوره باله، نو یې په دې اړه د بحرین خلکو ته وویل: ما له رسول الله صلی الله علیه وسلم نه واورېدل چي ویل یې: ابوبکر ښه سړی دی، عمر ښه سړی دی.

همدارنګه له هغه مي واورېدل چي ویې ویل: الله تعالی د عمر په ژبه او زړه باندي حق جاري کړی دی.

څه وخت نه وو تېر شوی چي د حضرت عمر رضی الله عنه لیک علاء بن حضرمی ته ورسېد، په هغه لیک کي علاء ته امر شوی وو چي بصرې ته لاړ شي، د هغه ځای حاکمیت په غاړه واخلي، په لیک کي لیکل شوي وو چي د عتبه بن غزوان کار مي تا ته وسپاره او پوه شه چي ته د مهاجرینو په هغو خلکو مقدم کېږي چي د الله تعالی لطف د هغوی په حال تر ټولو مخکي شوی دی. هغه مي په دې خاطر نه دی ایسته کړی چي ور سړی نه وو بلکي ګمان مي وکړ چي ستا ورتیا تر

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه زياته ده. نو د هغه حق وپېژنه او احترام ورته ولره. له تا مخکې مې دا مسؤليت د بل چا په غاړه واچاوو، خو متاسفانه مخکې له دې چې بصرې ته لاړ شي، له دې دنيا نه يې رحلت وکړ. که الله تعالى وغواړي چې ته دا مسؤليت په غاړه واخلې او عتبه همداسې پاته شي نو هر څه چې خداى تعالى وغواړي عملي به شي. په هر حال کې حکم د الله تعالى له لورې دى، د هر څه چې الله اراده وکړي کېږي.

علاء د بصرې په لور حرکت وکړ، ابوهريره او نور ملګري چې له مدينې ورسره ملګري وو، له ځان سره يې ملګري کړل، خو د الله تعالى رضا داسې وه چې هغه هم د لارې په منځ کې رحلت وکړ، ملګري يې له دې پېښې سخت غمګين شول.

ابوهريره وايي: موږ په داسې ځاى کې وو چې هلته اوبه نه وې. الله تعالى وريځ راوسته او باران ووريد. موږ د علاء جنازې ته د باران په اوبو غسل ورکړ او هغه مو په داسې قبر کې چې په خپلو تورو مو کښلى او د لحد درلودونکې وو خښ کړ او خپلې لارته موادامه ورکړه.

دومره لار مو لا نه وه وهلې چې د هغې سيمې له يوه کس سره مخ شوو او کيسه مو ورته وکړه، هغه وويل: دا ځمکه مړي بېرته راباسي، ښه داده چې د علاء جسد راوباسئ او څو ميله ليرې يې خښ کړئ، تر څو د درندګانو له خطر او د هغه د له منځه وړلو مخه ونيول شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په اتفاق سره ددې کار د سرته رسولو لپاره هغه ځای ته وګرځېدو خو هغه ځای ته له رسیدلو وروسته مو په حیرانوونکې ډول د هغه جنازه هملته پیدا نکړه. یوازې هلته مو یو نور ولید چې ځلېده، نو ځکه مو دوباره د هغه په قبر خاوره واچوله او یقین مو وکړ چې د هغه جنازه الله تعالی ساتلې ده.

د بصرې سفر د ابوهریره رضی الله عنه لپاره د علاء په نشتوالي کې ډېر ګران وو. بېرته بحرین ته لاړ او په خپل پخواني کار ولګېد. له هغه وروسته عمر رضی الله عنه ورته لیک ولیکه او له ابوهریره یې وغوښتل چې د هغه ځای د خلکو امامت په غاړه واخلي او د هغوی په اختلافاتو کې منځګړیتوب وکړي. د بحرین نوی امیر قدامه بن مظعون نومېده، چې د حضرت عمر له لوري د هغه ځای د خلکو لپاره غوره شوی وو. په هغه باندې ابوهریره ګران وو، په کارونو کې یې ورسره مشوره کوله او د هغه له علم، پوهې او پرهیزګارۍ یې ګټه اخیسته. خو ابوهریره رضی الله عنه د رسول الله صلی الله علیه وسلم د ښار مینه درلوده. څرنګه چې ډېر وخت تری لرې شوی وو، نو ځکه د رسول الله صلی الله علیه وسلم د مبارکې حجرې مخ ته د درېدلو لیوال وو. همدارنګه د خپلې مور د لیدلو هیله یې هم درلوده چې په مدینه کې یې یوازې پرې ایښې وه. له دې امله یې د بحرین له

(c) ketabton.com: The Digital Library

امير څخه اجازه وغوښته، د مدينې په لور لاړ څو خپلې هيلې ته ورسيږي او خپله اړتيا پوره کړي.

د حضرت عمر بن الخطاب رضی الله عنه په وړاندې ودريد او د بحرين د وضعيت حال يې ورکړ، د خپل راتګ موخه يې ورته وويله، له هغه يې وغوښتل چې ده ته په مدينه کې د پاتې کيدلو اجازه ورکړي او بېرته بحرين ته لاړ نه شي. عمر فاروق رضی الله عنه ومنله او اجازه يې ورکړه چې په مدينه کې پاتې شي.

ابو هريره ډېر خوښ وو چې يو ځل يې بيا د رسول الله په ښار کې د اوسېدلو چانس لاس ته ورځي. ځکه هغه له يمن څخه دې مقدس ښار ته هجرت کړی وو څو په دې ښکلي او پاک ښار کې ژوند وکړي. له هغه وروسته چې به له مدينې لرې کيده پريشانه کيده به او د ويرې احساس به يې کاوو، ځکه هغه خپله خوشحالي يوازې په مدينه کې پيدا کړې وه. ابوهريره رضی الله عنه په صفه کې خپل پخوانی ځای پرېښود او د اوسېدلو لپاره يې نوې ځای غوره کړ، ځکه هلته صفه اوس نه وه او اهل صفه چې زړونه يې په رسول الله صلی الله عليه وسلم راټول وو، سره وشيندل شول، په بېلا بېلو ښارونو کې تيت، په جهاد او د اسلام د مبارک دين په خپرولو بوخت وو.

د ابوهريره رضی الله عنه لپاره د صفې د ښکلو او غم لرونکو خاطراتو پرته بل څه پاتې نه وو. يوازينې څيز چې دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

يې خوشحاله ساتلی وو د رسول الله صلی الله عليه وسلم مبارکه روضه وه، چې هره ورځ به يې سترګې پرې لګېدې. هغه ټول لمونځونه د امير المؤمنين عمر بن الخطاب تر شا کول او هيڅ لمونځ يې له لاسه نه ورکاوو. همېشه به د هغه په مجلس کې ليدل کېده، خبرو ته به يې غوږ نيو او مشورې به يې ورکولې. حضرت عمر رضی الله عنه هم د حضرت ابوهريره د زياتې پوهې او علم له امله ورته احترام درلود.

د حضرت عمر فاروق د خلافت په مهال ډېر ځايونه فتح او د اسلام تر بيرغ لاندې ځمکه ډېره پراخه شوه، هره ورځ د هغو کسانو شمېر زياتېده چې په اسلام به مشرف کېدل. نوځکه عمر رضی الله عنه امانتدارو حاکمانو او پوهانو ته ضرورت درلود، چې وکولای شي مختلفې سيمې اداره کړي. د دې موخې لپاره يې چې په کومو خلکو باور درلود، راويې غوښتل او ورته ويې ويل: زه له تاسو هيله لرم چې د اسلامي قلمرو په اداره کولو کې راسره مرسته وکړئ او که تاسو له ماسره مرسته نه کوئ، نو څوک به له ماسره مرسته وکړي.

هغوی د امير المؤمنين په ځواب کې وويل: موږ ستا فرمانبرداريو. تر ټولو وړاندې عمر رضی الله عنه ابوهريره ته متوجه شو او ورته ويې ويل: اې ابوهريره ته بحرين ته لاړ شه او سږکال مهاجر واوسه.

بيا يې نورو ته مخ واړاوو او د يوه ښار لپاره يې غوره کړل، هغوی ته يې خپل امر وواېه او نصيحت يې ورته وکړ. امر يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورته وکړ چي څو مره ژر کېږي تعين شويو ځايونو ته ځان ورسوي او د مسلمانانو امور په خپل لاس کي واخلي.

ابوهريره په غاړه وراچول شوي مسؤليت نارام کړ ځکه هغه غوښتل چي په مدينه کي پاته شي او پاتي علم د رسول اکرم صلی الله عليه وسلم له صحابه وو زده کړي، بيا ځان له نورو ټولو قيدونو خلاص او يوازي د خلکو په تعليم کي مشغول شي. غوښتل يې چي حضرت عمر رضی الله عنه ته وو ايي څو دا مسؤليت يې له غاړي واړوي، خو ډاريده هسي نه دا کار د هغه د ځوريدلو سبب شي.

سره له دې چي له دې پيشنهاد څخه خوښ نه وو خو بې دې يې کومه چاره نه درلوده، ځکه چي له پيغمبر عليه سلام سره يې بيعت کړی وو چي په اساني او سختي کي به د هغه څه اطاعت کوي چي وايي وري. له دې امله يو ځل بيا بحرين ته لاړ او د هغه ځای د خلکو د په زړه پوري ښه راغلاست سره مخ شو. ځکه د بحرين خلکو هغه وړاندي لا پيژاند، د هغه د نيکي رويې، زياتي پوهي او علم له امله ورباندي ګران وو. ابوهريره د هغه ځای د امير په صفت هلته ژوند کاوو او د هغه ځای سرحدات يې د دښمنانو له لاس وهني وساتل.

په لمانځه کي امام وو، د هغوی په اختلافاتو کي يې منځګړيتوب کاوو، اسلام يې ور زده کاوو او په نيکه رويه کولو يې د خلکو په زړونو کي ځای ونيو. همېشه به له عمر رضی الله عنه سره په اړيکه کي وو، له هغه به يې په هغو

(c) ketabton.com: The Digital Library

امورو کي پوښتنه کوله چي ده به فتوا پکي ورکوله، څو په دې اړه د هغه په رايه او نظر وپوهېږي.

ځکه دا ارېده چي هسي نه خلک د دې صحنې په ليدلو د خپلو حاکمانو بې احترامي وکړي.

له يو څه وخت وروسته حضرت عمر ته خبر ورسېد چي ابو هريره د ډېري شتمني څښتن شوی دی. عمر رضی الله عنه هغه ته پيغام واستاوو او ځان ته يې وروغوښت.

ابو هريره مدينې ته راغی په داسي حال کي چي شل زره درهم يې له ځان سره درلودل، عمر رضی الله عنه ورته وويل: په چا دي ظلم کړی دی؟ ابو هريره وويل: نه. عمر رضی الله عنه وويل: څومره پيسې دي له ځان سره راوړې دي؟ ويې ويل: شل زره درهم. عمر رضی الله عنه وويل: دا پيسې دي له کومې لاري لاس ته راوړې؟ هغه وويل: تجارت مي وکړ. عمر رضی الله عنه وويل: خپله لومړنۍ سرمايه له هغوی څخه در واخله او پاته پيسې بيت المال ته وسپاره.

ابو هريره د امير المؤمنين له دې امر څخه ډېر غمګين شو، ځکه هغه پيسې يې له مشروع لاري او په ډېر تکليف سره لاس ته راوړې وې، نو ځکه يې له عمر رضی الله عنه سره بحث وکړ، عمر رضی الله عنه ته قهر ورغی او بيا يې ورته وويل: دا مال دي له کومه لاس ته راوړی دی؟

ابو هريره وويل: هلته چي لاړم، اس مي واخيست، هغه مي وساته، الله تعالی رحم راباندي وکړ، هغه يو په بل پسي نور

(c) ketabton.com: The Digital Library

وزېږول او ما د هغوی له خرڅ څخه دا پیسې په لاس راوړې دي.

دې ځواب عمر رضی الله عنه قانع نه کړ، سرمایه یې ترې جدا کړه او پاته پیسې یې بیت المال ته وسپارلې.

ابوهریره پرېشانه خپلې مور ته ورغی او هغه یې له هغه څه څخه خبره کړه چې وربانديې تېر شوي وو. مور يې وويل: خدای تعالی دې عمر رضی الله عنه وبښي. دې خبرې ابوهريره حيران کړ. د هغې ورځې د سهار د لمانځه ورسته يې عمر رضی الله عنه ته دا سې دعا وکړه: يا الله!! امير الؤمنين وبښه. څرنګه چې ابوهريره وليدل چې عمر رضی الله عنه له خپلو ټولو حاکمانو سره همداسې رويه کوي، يوازې دی نه دی چې پيسې يې ترې واخستې او بيت المال ته يې ورکړې. ځان يې دلاسا کاوو. دا د عمر رضی الله تعالی عنه سياست وو چې د احتياط په پوړونو يې ځای درلود او د اميرانو مالونه به يې له دې وېرې له هغوی څخه اخيستل چې هسې نه د حرمت شک پکې موجود وي او هغوی ته به يې غوره څيز ورکاوو چې د هغوی د تسکين سبب شي.

ابوهريره رضی الله عنه له دې څخه د خوښې احساس کاوو چې مدينې ته راغلی دی او تصميم يې ونيو چې په مدينه کې پاتې او په پوره ډول په تعليم او تعلم مصروف شي، خو له يو څه وخت ورسته بيا حضرت عمر رضی الله تعالی عنه

(c) ketabton.com: The Digital Library

همکاري ته وباله. ابوهريره حيران شو او په مختلفو بهانو يې ځان د مسؤليت څخه خلاصاوو.

اميـر المـؤمنين هـم مجبور شـو او دهغـه عـذر يـې ومانـه. ابوهريره وايي: له هغه وروسته عمر رضی الله عنه راتـه څو ځله وويل چي زما سره همکاري نه کوې؟ ما ورتـه وويـل چي نه.

هغه راته وويل: له تا څخه غـوره شخص وو، مسؤليت يې منلی او کاريې کړی دی، هغه حضرت يوسف عليه سلام وو.

ورتـه ومـي ويـل: يوسف عليـه سـلام پيغمبـر او د پيغمبـر زوی وو. خو زه د عادي مېرمني زوی يم او لـه څو شيانو څخه په وېره کي يم، يعني ډارېږم چي هسي نـه پـه ناپوهي کي څه ووايـم، بې صبره حکـم وکـړم او ډارېـږم چي پـه شـامي بـار کېښنښودل شي او په ښکنځلو مي عزت لـه مينځـه لاړ شي او مال مي له لاسه ووزي.

ابوهريره رضی الله عنه په دې ماهرانه عذرونو پـه ښـارونو کي لـه کـار کولـو څخـه ځان وژغـوره، لـه ټولو شيانو يـې لاس واخيست، څو د مسلمانانو معلم شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکی صحابي

ابـو هريره د پيغمبـر اکـرم صـلی الله عليـه وسـلم لـه رحلـت وروسته، نژدې پنځوس کاله ژوند وکړ. په دې موده کې يې کار يوازې د خلکو تعليم او په ديني مسائلو د هغوی خبرول ؤ.

هغه حديثونه چې په خپله يې له رسول اکرم صلی الله عليه وسلم څخه اورېدلي وو يا يې د هغه د حيات پـه مهـال لـه صحابه کرامو رضی الله عنهم څخه اورېدلي وو او يا هم د هغه مبارک د وفات وروسته يې له صحابه وو څخه زده کړي وو، خلکو ته به يې ورزده کول، بل هيڅ کار ته يې تر دې کار ترجيح نه ورکوله او په رېښتيا چې هغه ښوونکی صحابي وو. پـه حقيقـت کـې هغـه د مسـلمانانو دوو نسـلونو يعنـي صحابه وو او تابعينو ته علم ورښود. د لومړۍ پيړۍ د دوهمـې نيمـايي اسـلام امامـان د هغـه شـاګردان وو، پـه دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

سربېره په زرهاوو عامو خلکو ورڅخه نبوي حديثونه زده کړل. ابوهريره رضی الله عنه له راشده خلفاوو نه زيات د حضرت معاويه هم مهاله وو، زياتو اسلامي ښارونو ته يې سفرونه وکړل، مهم اسلامي مرکزونه يې وليدل خو اصلي مېنه يې د رسول الله صلی الله عليه وسلم ښار يعني مدينه وه. مدينه هغه ښار وو چې ابوهريره رضی الله عنه ډېر خوښاوو او له هجرت وروسته تر څو چې له دې نړۍ څخه يې رحلت کاوو، دخپل عمر زياته برخه يې په همدې ښار کې تېره کړه.

د حضرت عمر رضی الله عنه په وخت کې چې په مدينه کې مېشت شو، ډېر وخت به يې خلکو ته حديثونه بيانول، له هرې موقع به يې استفاده کوله او ويل به يې: له رسول الله صلی الله عليه وسلم نه مې واورېدل چې ويل يې؛ يا رسول الله وفرمايل او يا يې داسې حديث يې ماته ووايه.

حضرت عمر رضی الله عنه چې به ليدل ابوهريره رضی الله عنه په دې کار عادت شوی او ډېر وخت خلکو ته حديثونه وايي، ورته وېې ويل: لږ حديثونه نقل کوه. خو ابوهريره رضی الله عنه نه شوای کولای چې غلی کښېني، ځکه هغه فکر کاوو، هغه پوهه چې يې زده کړې ده، يو امانت دی چې خلکو ته يې رسول واجب دي، باور يې درلود چې هر څوک له ديني امورو څخه څه زده کړه ولري په هغه فرض دی چې هغه نورو ته وښيي. نو ځکه څنګه چې يې عادت وو همداسې يې د حديثونو د ويلو لړۍ جاري وساتله، عمر رضی الله عنه څو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځله له دې کار څخه را منع کړ خو هغه توجه نه ورته کوله. اخر عمر رضی الله عنه قهرجن شو او هغه يې سخت ملامت کړ او ویې ویل: که د حدیثونو روایت کول پرېنږدې، خپل ځای (دوس) ته به دې واستوم.

له هغې نېټې ورسته ابوهريره رضی الله عنه د رسول الله صلی الله علیه وسلم کم حدیثونه بیانول. یو څه وخت په دې حال تېر شو، البته عمر رضی الله عنه غوښتل چې ابوهريره وپوهوی چې که محدث په اشتباه، دروغو او یا قصد سره حدیث رسول الله صلی الله علیه وسلم ته منسوب کړي، په اخرت کې به يې پایله خرابه وي او هسې نه هغه (ابوهريره رضی الله عنه) ګناهکار او په اخرت کې د سزا وړ وګرځي، هغه يې د زیاتو حدیثونو له روایت کولو څخه منع کاوو، نو ځکه يې ابوهريره خپل ځان ته وباله او ورته ویې ویل: اې ابوهريره رضی الله عنه! هغه ورځ چې زه له رسول الله صلی الله علیه سلم سره د پلاني په کور کې وم، ته هلته وې؟ ابوهريره رضی الله عنه وویل: "هو او پوهېږم چې ولې له مانه په دې اړه پوښته کوې."

رسول الله صلی الله علیه وسلم په هغه ورځ وفرمایل: هر څوک چې قصداً دروغ ماته منسوب کړي، خپل د استوګنې ځای يې د دوزخ په اور کې تیار کړ."

حضرت عمر رضی الله عنه د دې جملې له اورېدلو تعجب وکړ او حیران شو، د ابوهريره رضی الله عنه په قوي حافظه او

(c) ketabton.com: The Digital Library

ديني ساتنه يې باور راغی او هغه ته يې وويل: او س لاړ شه او حديث بيان کړه.

څرنګه چي عمر رضی الله عنه په مختلفو مناسبتونو کي ليدل چي ابوهريره له نورو څخه په ښه ډول احاديث ياد کړي دي نو اعتبار به يې ورباندي زياتېده.

يوه ورځ حسان بن ثابت په مسجد کي شعر وايه، عمر رضی الله عنه د هغه له څنګه تېر او په قهر جن ډول يې ورته وکتل. حسان وويل: ما مخکي هم د رسول الله صلی الله عليه وسلم په وړاندي شعر زمزمه کړی دی. خو رسول الله صلی الله عليه وسلم له ما سره داسي رويه نه ده کړې؟ بيا يې مخ ابوهريره رضی الله عنه ته کړ او ويې ويل: تا ته دي په خدای قسم وي چي له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه دي نه وا اورېدل چي ويې ويل: زما له لوري جواب ورکړه او يا الهي د هغه مرسته په روح القدس سره وکړه.

ابوهريره رضی الله عنه وويل: هو.

د ابوهريره رضی الله عنه د شهادت د اورېدلو وروسته، عمر رضی الله عنه د هغه د قبلولو پرته بله لار نه درلوده.

يوه ورځ يوه مېړمن چي خالونه يې وهل د حضرت عمر رضی الله عنه حضور ته راوستل شوه. عمر رضی الله عنه پورته او ويې ويل: تاسو ته دي په خدای قسم وي، له تاسو نه چا د حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم څخه د خال وهلو په اړه کومه خبره اورېدلې ده؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټول غلي شول. ابو هريره رضی الله عنه ولاړ شو او ويي ويل: اې اميرالمؤمنين! ما له رسول الله څخه واورېدل چي ويې ويل: مه خالونه وهئ او مه چاته اجازه ورکوئ چي ستا سو پر بدن خالونه ووهي.

يوه بله حادثه کي چي حضرت عمر رضی الله عنه له نورو اصحابو سره يوځای د عمرې د ادا کولو لپاره د مکې په لور روان وو. په لارکي تېز باد شروع شو. عمر رضی الله عنه خپلو ځنګلورو ته وويل: له تاسو څخه کوم يوه له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه د باد په باره کي حديث اورېدلی دی؟ چا جواب ورنکړ. ابو هريره رضی الله عنه خبر شو چي حضرت عمر رضی الله عنه داډول سوال کړی دی، د خپلي سورلي چټکتيا يې زياته کړه چي کله حضرت عمر رضی الله عنه ته ورسېد ويې ويل: " اې امير المؤمنين وامي وريدل چي د باد په اړه مو حديث غوښتی دی. ما له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه واورېدل چي ويې فرمايل: باد او نسيم الهی امر دی، کله د رحمت او کله د عذاب په صورت چلېږي. کله چي باد چلېږي ښکنځل مه ورته کوئ، بلکي له الله تعالی نه يې خير وغواړئ او د هغه له شر څخه په الله پناه وغواړئ. "

له تعلم سره د ابو هريره مينه تر تعليم کولو کمه نه وه. هغه همېشه له خلفای راشدينو او نورو لويو اصحابو سره کېناست، په هغو احاديثو چي نه پوهېده له هغوی يې اورېدل، هغه يې زده کول، حتی له کوچنی صحابی لکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اسامه بن زيد او عايشې رضی الله عنها نه يې هم علم زده کاوو. هغه قران کريم چې يې د حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم په ژوند کې نه وو ياد کړی، له نورو اصحابو په ځانګړې ډول له لوی عالم ابی بن کعب څخه يې تر لاسه کاوو او د قران کريم هغه برخه چې يې ياده وه هغه ته تېرولـه او د هغوی صحيح قرائت يې له هغه څخه زده کاوو. له هغه وروسته به يې خپلو شاګردانو ته دوباره وايه.

متاسفانه هغه مهال، حضرت عمر فاروق رضی الله عنه د محراب لمړني شهيد له دې فاني نړۍ سره خدای پاماني وکړه او د رسول الله صلی الله عليه وسلم په روضه مبارکه کې د هغه مبارک د مرقد تر څنګ خاورو ته وسپارل شو.

ابوهريره رضی الله عنه دې پېښې سخت نارامه کړ. ليدلي يې وو چې حضرت عمر رضی الله عنه د مسلمانانو او اسلام خير غوښتونکی وو، شپه او ورځ يې د دين د اقتدار او عزت او د مسلمانانو د خدمت لپاره هڅه کوله.

له عمر رضی الله عنه وروسته مسلمانانو له عثمان رضی الله عنه سره بيعت وکړ او د خلافت درونده مسؤليت يې د هغه په غاړه واچاوو.

د حضرت عثمان رضی الله عنه د خلافت په مهال اسلامي قلمرو زيات شو، خلکو د هغه د خلافت په سيوري کې په ارام او ډاډ سره ژوند کاوو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابوهريره رضی الله عنه چي د حديثونو د بيانولو په اړه کوم مشکل د حضرت عمر رضی الله عنه په وخت کي درلود، د نوي خليفه په دوره کي يې نه احساساوو.

عثمان رضی الله عنه وليدل چي د مسلمانانو په مېنځ کي نوی نسل غورېدلی، نوي امتونه مسلمان شوي، داخلک داسي عقل ته ضرورت لري چي وکولای شي د دين احکام ورته وښيي او د حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم مبارک احاديث ورته ورسوي.

عثمان رضی الله عنه په احاديثو باندي د ابوهريره رضی الله عنه له پوره تسلط او د هغه له قوي حافظې څخه خبر وو. نو ځکه يې هغه ته زمينه برابره کړه او هغه ته يې فرصت ورکړ چي په خپل زړه د حديثونو په روايت کولو شروع وکړي.

ابوهريره رضی الله عنه چي د داسي موقع په انتظار کي وو، ولاړ شو او خلکو ته يې زيات احاديث بيانول شروع کړل، د پيغمبر صلی الله عليه وسلم سنتونه چي يې څنګه ليدلي او اورېدلي وو په هماغه ډول يې خلکو ته بيانول، هغه ښوونکي پيښې چي د رسول الله صلی الله عليه وسلم په وخت کي تر سره شوې وې داسي به يې خلکو ته وړاندي کولې ته وا اوس هغه صحنه د دوی په وړاندي ده او دی د هغې په ليدلو سره خلکو ته خبري کوي، هغه خلکو ته قران کريم وايه او د تفسير په اړه چي به يې کوم روايت اورېدلی وو دوی ته به يې بياناوو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله به خلکو له هغه څخه مسئله پوښتله او یا به یې کومه فتوا ورڅخه غوښته هغه به هم د اساس، شناخت او لازمي پوهي په اساس ورته ورکوله، خلکو به دده فتواوي حضرت عثمان رضی الله عنه ته رسولې هغه به هم تائیدولې. په دې کار کي یو شمېر کمو اصحابو له ده سره ګډون درلود، خو ده په څېر فعال نه وو.

ابوهريره رضی الله عنه خپلي لارته ادامه ورکړه او د دې کار لپاره به زیاتره وخت په جومات کي ناست وو، ترڅو چي ژوندی وو ټولو عامو خلکو له لویو رانیولې تر کوچنیو، اشنا، نا اشنا او غریبو پوري به یې ورته حدیثونه بیانول. همدارنګه په مسجد، بازار، کښت، سفر او حضر کي به یې خلکو ته احادیث بیانول او هغوی به یې د علم او پوهي لاس ته راوړلو ته تشویقول. په خپلو ځانګړو ګړنلارو به یې خلک د علم او پوهي د ترلاسه کولو لپاره هڅول.

وایي یوه ورځ چي د مدینې بازار ته لاړ، په مرکز کي یې ودرېد او خلکو ته یې په خطاب کي وویل: ای بازار والاوو! په تاسو څه شوي چي دلته مو اړولي دي، په داسي حال کي چي د پیغمبر صلی الله علیه وسلم میراث په مسجد کي وېشل کېږي، نه غواړئ چي هلته لاړ شئ او خپله برخه واخلئ؟ هغوی وویل: ولي نه. ده ورته وویل: نو ولي انتظار کوئ. هغوی وارخطا د مسجد په لور لاړل، ابوهريره رضی الله عنه همالته انتظار کاوو ترڅو هغوی بېرته راغلل. بیا یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغوی ته وويل: څه خبره وه خپله برخه مو وا خسته؟ هغوی وويل: نه. موږ جومات ته لاړو خو څه شي وجود نه درلود، چې تقسيم يې کړي. ابوهريره رضی الله عنه وويل: په جومات کي مو څوک ونه ليدل؟ هغوی وويل: هو، يوه ډله مو وليده چې لمونځ يې کاوو، ځينو قران تلاوت کاوو، ځينو د حلال او حرام په اړه سره خبري کولې.

ابوهريره وويل: افسوس پر تاسو، هغه څه چې موليدلي د پيغمبر صلی الله عليه وسلم ميراث او پاته شوني دي.

ابوهريره رضی الله عنه د حديثونو ديانولو ترڅنګ په نيکيو امر او له بديو څخه منع هم کوله. وايي يوه ورځ يو کس د هغه تر څنګ تېر شو، خلکو ابوهريره رضی الله عنه ته وويل: دا کس تر ټولو ډېره شتمني لري. ابوهريره رضی الله عنه هغه ته غږ وروکړ او ويې ويل: ايا رښتيا وايي چې ته تر ټولو شتمن يې؟ هغه وويل: هو، زه سل اوښان، سل اسان او همدومره پسونه لرم. ابوهريره وويل: د اوښ او پسه له ساتلو ځان وساته. ځکه ما له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه واورېدل چې ويې فرمايل: "هر څوک چې پسه يا اوښ ولري او په سختي او اساني کي يې حق ادا نکړي، د قيامت په ورځ هغه پسه يا اوښ په چاغ بدن راځي او اوښ خپل ښتن په لغته او پسه يې په ښکرانو وهي. همدرانګه په ترتيب سره راځي اوځي، يعني وروستي حيوان چې له هغه سره د حساب برابر والی کوي، د دوهم ځل لپاره اول راځي او هغه د خپلو

(c) ketabton.com: The Digital Library

پښو يا ښکرانو د وهلو لاندي نيسي، په هغه ورځ چي د پنځوس زره کاله په اندازه اوږده ده، دا حالت به همداسي جريان لري، تر څو چي د ټولو خلکو حساب او کتاب ختم شي،بيا د هغه حساب ته رسيدګي او تکليف يې روښانه کوي.

همدارنګه د هغه چا حال هم همداسي دی چي غوا او پسه ولري او په سختي او اساني کي يې حق ادا نکړي، هغه غواوي هم د حشر په ميدان کي حاضريږي او په پوره سمبال شوي حالت خپل څښتن په لغتو او ښکرانو وهي، هر ه يوه چي تېره شي ، بله راځي، دا دوره همداسي ادامه پيدا کوي په هغه ورځ چي اوږدوالی يې پنځوس زره کلونه دی ، تر دې چي د خلکو په مېنځ کي قضاوت وشي بيا د هغه کس لار هغه ته ښودل کيږي."

خلک له هر لوري هغه ته راتلل او شاګردان يې زياتېدل . د انقلاب دوهم نسل چي د رسول الله صلی الله عليه وسلم په زيارت مشرف شوی نه وو ، د هغه مبارک صلی الله عليه وسلم دې هوښيار او پوه شاګرد او پوه معلم ته راتلل او د حضرت محمد صلی الله عليه وسلم د حديثونو په اوريدلو يې ځان ته ډاډ ورکاوو.

د مسلمانانو دريم خليفه د ابوهريره رضی الله عنه حق ادا کړ، څرنګه چي د هغه له کار نه راضي وو احترام يې ورته درلود او زيات بخښښونه يې ورکول. په دې سره د ابوهريره

رضی الله عنه حالت تغير وکړ، له خواري او تنګلاسي يې حال په شتمني او غنا بدل شو او الله تعالی په يوه بل نعمت يعني واده کولو ونازاوو. ښځه يې هماغه بسره د غزوان لور وه چې د رسول الله صلی الله عليه وسلم په وخت کې يې کار ورسره کاوو. هو د غزوان لور د ابوهريره رضی الله عنه ښځه شوه او دهغه سره يې واده وکړ. ابوهريره رضی الله عنه له دې کار نه سخت خوشحال شو او د خوښي احساس يې وکړ، د دې په بدل کې چې الله تعالی يې وضعيت ته تغير ورکړی وو، د الله تعالی د نعمتونو شکر به يې په ذکر، عبادت او دهغه په داسي ستايلو چې څنګه ور سره وړ وو، په ځای کاوو.

يوه ورځ له خپلو برجسته شاګردانو څخه ورته محمد بن سيرين راغی، ابوهريره رضی الله عنه په داسي حال کې چې له هغه سره خبري کولې له جيب څخه يوه کتاني ټوټه راوکښه تر څو د خپلي پوزي او به پرې پاکي کړي. ابن سيرين د دې صحنې له ليدلو حيران شو او ويې ويل: اوس په کتاني ټوټه د خپلي پوزي او به پاکوې!؟ ابوهريره رضی الله عنه يې په ځواب کي وويل: اې ابن سيرينه! قسم په الله زه د رسول صلی الله عليه وسلم د منبر او حضرت عايشې رضی الله عنها د حجرې تر مېنځ د لوږي له امله لټ په لټ او ښتم، څوک چې زما په حال نه پوهېدل يوه او بل ته يې ويل: هغه لېونی دی. په داسي حال کي چې ما له لوږي پرته بل مرض نه درلود. بيا يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپلو اغوستو جامو ته اشاره وکړه او ویې ویل: نه پوهیږې څه مي اغوستي دي؟ بیا یې دالله تعالی ډېر شکر ادا کړ.

ابوهریره رضی الله عنه د خلفای راشدینو په ځانکړي ډول د حضرت عثمان رضی الله عنه د خلافت په مهال خورا ارام او اسوده ژوند کاوو، په پوره معنی نوروته په تعلیم ورکولو مشغول وو.

دا مشهوره خبره د هغه ده: د علم یو فصل چي یاد کړم، زما لپاره تر زر رکعته نفلي لمونځ غوره ده او یو فصل علم چي نورو ته وښیم، که په هغه عمل وکړم یا نه، له سل رکعته نفلي لمانځه راته غوره ده. همدارنګه ویل یې: ما له رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه واورېدل چي ویل یې: "کله چي د طالب العلم مرګ راورسیږي او هغه د علم او پوهې په حاصلولو مشغول وي، د شهادت په مرګ به مړ شي."

د حضرت عثمان رضی الله عنه له شهادت وروسته مسلمانانو له علي بن ابي طالب رضی الله عنه سره بیعت وکړ او هغه یې د مسلمانانو د خلیفه په حیث وټاکه، ابوهریره رضی الله عنه هم ورسره بیعت وکړ. علی رضی الله عنه د هغو درزونو د له منځه وړلو لپاره راولاړ شو چي د مسلمانانو په منځ کي پیدا شوی وو. خو فتنه لویه او په ډېرو ښارونو کي یې د مسلمانانو توجه ځان ته جلب کړې وه، اخر د هغوی په مېنځ کي ویني تویول او جنګ مېنځ ته راغی، کولای شو ووایو چي د جمل او صفین جنګونه د دې فتنې نتیجه وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پورتنیو پېښنو ابوهریره رضی الله عنه ځای ناستی کړ، په هیڅ پېښه کې یې برخه وانه خېسته، ځکه هغه حدیث چې یې له رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه اورېدلی وو ، هغه یې له دې کار څخه راګرځاوو.

انحضرت صلی الله علیه وسلم فرمایلي وو: "راتلونکي کي به فتنې ښکاره شي ، هغه مهال په ځای کېناستونکی له هغو نه غوره دی چې د هغوی په لور حرکت کوي او هغه کس چې دهغو فتنو په لور په ارامي سره روان وي له هغه غوره دی چې تېز ور روان وي او هر څوک چې د هغوی په لور غاړه کږه کړي، هغه به ځان ته ورجذب کړي پس هغه مهال کي چا پناه پیدا کړه باید هغې پنا ته لاړ شي."

دا حدیث په هغه وخت کي د ابو هریره رضی الله عنه د کار دستور وو ، نو ځکه یې په کور کې کېناستلو ته ترجیح ورکړه ، ځان یې په هغو فتنو کي شریک نه کړ او له مدینې څخه د باندي نه ولاړ.

یو شمېر نور لوی اصحاب لکه سعد بن ابی وقاص ، ابن عمر، عمران بن حصین او ابی بکر الثقفي رضی الله عنهم له هغه سره هم عقیده وو.

له دې وروسته د حضرت علی رضی الله عنه زوی حسن خلافت ته ورسید ، په دې کال (څلوېښتم هجري) یې د جماعت د کال نوم کېښود. ابوهریره رضی الله عنه دې جریان ته له ورننوتلو هم ځان وساته، خپل پخوانی کار یې له سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

شروع کړ او د رسول الله صلی الله علیه وسلم په ښار کې یې د حدیث او فقهې په خپرولو شروع وکړه، سره له دې چې سن یې ډېر لوړ شوی وو، د مسلمانانو په مېنځ کې د ځلېدونکي ستوري په څېر ځلېده او علم یې په ښارونو کې خپرېده، ورځ په ورځ یې شاګردان زیاتېدل، څرنګه چې پوه شو د حدیثونو بیانول د خلکو څخه د فتنې د مهال پېښې له یاده باسي دا کار یې دوه چنده کړ، هره اونۍ به د جمعې د خطیب نه مخکې د منبر تر څنګ درېده او حدیث به یې بیانول، دا کار به یې هره اونۍ کاوو او خلکو به نوي احادیث ترې اورېدل، د هغه له قوي حافظې او ښکلې لهجې څخه حیران وو او ګمان یې کاوو چې هغه یې د کتاب له مخې وایي.

ابوهریره رضی الله عنه د صحابه وو په مېنځ کې د حدیثونو د لومړي حافظ په نوم وځلېد، خلکو به له یوه او بل سره ویل چې ابوهریره رضی الله عنه دومره احادیث له کومه کړل په داسې حال کې چې هغه له رسول الله صلی الله علیه وسلم سره تر څلور کاله زیات وخت تېر نه کړ او هغه کسان چې ډېر کلونه له رسول الله صلی الله علیه وسلم سره وو دومره حدیثونه یې نه دي یاد؟

ابوهریره رضی الله عنه دې ټولو زمزمو ته متوجه شو، نو ځکه له هغه وروسته به د هغه د بیان په شروع کې هغوی شاهدي ورکوله چې ابوهریره رضی الله عنه ډېر وخت له رسول الله صلی الله علیه وسلم سره وو او له رسول الله صلی

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله علیه وسلم څخه یې داسي خبري اورېدلې چي دوی نه دې اورېدلې. حتی لوی امام او د قران کریم جامع زید بن ثابت هم دا شاهدي ادا کړه چي پیغمبر علیه سلام ابوهریره ته دعا وکړه چي الله تعالی یې حافظه قوي او ثابته کړي.

یوه ورځ یو کس ثابت رضی الله عنه ته راغی او سوال یې ترې وکړ: هغه ورته وویل لاړ شه له ابوهریره څخه دا سوال وکړه ځکه یوه ورځ زه له ابوهریره رضی الله عنه او یوه بل کس سره په مسجد نبوي کي د دعا په کولو مشغول وو چي ناڅاپه رسول اکرم صلی الله علیه وسلم راغی، زموږ تر څنګ کښېناست او ویې ویل: خپل کار ته ادامه ورکړئ. ما او ملګری مي چي د دعا په کولو مشغول وو دعا مو له سره شروع کړ او آن حضرت صلی الله علیه وسلم آمین وایه. وروسته ابوهریره دعا وغوښته او داسي یې وویل: یا الله هغه څه چي دغو دواړو ملګرو مي در څخه وغوښتل زه یې هم در څخه غواړم او له تا څخه داسي علم غواړم چي هیڅکله هېر نشي. رسول الله صلی الله علیه وسلم امین ووایه. وروسته موږ وویل اې رسول الله صلی الله علیه وسل موږ هم له خدایه داسي پوهه غواړو چي هیڅکله هېره نشي. خو رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: دوسي ځوان له تاسو مخکي والی وکړ.

له دې سره، سره د خلکو د ابوهریره په وړاندي د نظرونو ویل بند نه کړل او پټي زمزمې یې په ښکاره خبرو بدلي شوې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابوهريره رضی الله عنه مجبور شو چې په جرات او خپل وس سره له ځان څخه دفاع وکړي او د خپل ياد سبب خلکو ته روښانه کړي.

ويې ويل: خلک وايي چې ابوهريره رضی الله عنه زيات احاديث بيانوي.... او وايي: ولې مهاجرين او انصار د هغه په اندازه احاديث نه روايت کوي؟ بايد ووايم چې مهاجر ورونه په بازارونو کې په کاروبار مشغول وو او انصار ورونه هم په خپلو ځمکو کې په کښت او کرونده مشغول وو، ولې زه نېستمن سړی وم چې د خپل نس د مړولو لپاره هر وخت له رسول الله صلی الله عليه وسلم سره وم. کله چې به دوی نه ول زه به حاضرېدم او کله چې به دوی هېرول ما به يادول، زه معتکف شخص وم او ډېر وخت مې له رسول الله صلی الله عليه وسلم سره ژوند کاوو، کله چې به هغوی تلل، زه به پاته کېدم او کله چې به هغوی هېرول ما به يادول، ما ځان په بازار کې په معامله او په کرونده کې په کرولو نه مشغول کاوو چې له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه ليرې واوسم. بلکې د رسول الله صلی الله عليه وسلم په حضور کې به مشغول وم، له هغوی نه به مې غوښتل چې يوه کلمه راته وښيي او ډوډۍ راکړي، ما خمېره شوې ډوډۍ نه خوړه (نمي شوای کولای چې پيدا يې کړم)، وربښميني جامې مې نه اغوستې، غلام او وينځه مې نه درلودل، له لوږې مې په خپل نس پورې ډبرې تړلې، که څوک به مې له څنګه تېرېده له هغه به مې د يوه ايت

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوښتنه کوله چي په دې سره يې خپل ځان متوجه کړم څو ما ورسره بوزي او خواړه راکړي.

خلکو ته به يې ويل چي پيغمبر عليه سلام ورته داسي دعا کړې چي الله تعالی ورته داسي علم ورکړي چي هيڅکله هېر نشي او ويل به يې: زما د حافظې قوت د رسول الله صلی الله عليه وسلم د دعا په برکت دی. له هغه وروسته ډېر خلک د ابوهريره رضی الله عنه په وړاندي غلي شول، څه يې ونه ويل او باور يې شو چي ابوهريره رضی الله عنه رښتيا وايي. له دې لاري يې مقام لوړ، علم او فضل يې د عام او خاص په ژبه شو.

د يوې جمعې په ورځ چي د مسلمانانو د زياتوالي له امله په جوماتو کي ځای نه کېده، ابوهريره رضی الله عنه ولاړ شو، د منبر تر څنګ ودرېد او خلکو ته يې په خپل خطاب کي وويل: اې خلکو د الله رسول، صادق مصدق او ابوالقاسم صلی الله عليه وسلم وويل: هر څوک چي قصدا ماته د دروغو نسبت وکړي، ځان دي د دوژخ د اور لپاره تيار کړي.

ما له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه واورېدل چي ويل يې: د قيامت په ورځ به زما امت په داسي حال کي راشي چي د اوداسه نښې به يې په تندي، لاسونو او پښو باندي معلومي وي (دا اعضاوی به سپيني او روښانه وي) نو له تاسو څخه هر څوک کولای شي د عبادت لپاره د اوداسه په زيات کولو سره دا نور زيات کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنګه رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: که خلک پوهېدای چې د اذان په کولو او دلمانځه لپاره په لومړي صف درېدلو کې څومره فضیلت دی، دومره هجوم به یې راووړ چې دا کار به په پچه اچولو پای ته رسېده او که پوهېدای چې مسجد ته ژر تلل څومره ثواب لري دا فرصت به یې له لاسه نه ورکاوو او که پوهېدای چې د سهار او ماخستن لمونځونه څومره ثواب لري، په سینه به دهغو د ادا کولو لپاره مسجد ته تلل.

رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: هر څوک چې له تاسو څخه په لمانځه کې د خلکو امام شي، لمونځ دې نه اوږدوي، ځکه د خلکو په مېنځ کې کوچنیان، لویان، ضعیف او مریض خلک موجود وي، خو که یې وغوښتل چې لمونځ یوازې وکړي هر ډول چې یې خوښه وي کولای شي چې ادا یې کړي.

رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: له ټولو وختونو بنده الله تعالی ته هغه وخت نژدې دی چې په جومات کې وي. نو کله چې په جومات کې یاست ډېر وخت دعا وکړئ.

همدارنګه رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: کله چې تشهد وایاست له څلورو شیزونو څخه په خدای پناه وغواړئ او دا عا ووایاست " اللهم انی اعوذبک من عذاب جهنم ومن عذاب القبر ومن فتنة المحیا و الممات ومن شر فتنة المسیح الدجال" (یعني اې خدایه ! د جهنم له عذاب نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د قبر له عذاب نه، د حیات او مرګ له فتنې نه او د دجال د شر له فتنې څخه تا ته پناه دروړم)

رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: هر څوک چې له هر لمانځه وروسته دري دیرش ځله سبحان الله، دري دېرش ځله الحمد لله او دري دېرش ځله الله اکبر ووایې او په پای کې د لا اله الا الله وحده لا شریک له، له الملک وله الحمد وهو علی کل شیء قدیر، په ویلو سره سل پوره کړي، د هغه ګناهونه به وبښل شي، که څه هم د دریاب د پوکانو په اندازه زیات وي.

رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: په شپه او ورځ کې دوه ډلې ملائیکې تاسو ته راځي، یوه ډله د سهار په مهال او بله ډله د ماښام په مهال، دا دواړه ډلې د سهار او ماښام په لمونځونو کې یوې او بلې ته رسیږي (سره یوځای کیږي) هغه چې په شپه کې له تاسو سره وي، سهار اسمان ته ځي، الله تعالی (سره له دې چې په هر څه پوهیږي) له هغوی څخه پوښتنه کوي: زما بنده ګان مو په څه حال کې پرېښودل؟ په ځواب کې وايي: یا الله!! کله چې هغوی ته ورغلو او کله چې له هغوی څخه راتلو د لمانځه په کولو بوخت وو.

همدارنګه له رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه مي واورېدل چې ویې ویل: الله تعالی فرمایلي دي: ما لمونځ د ځان او بنده ترمنځ تقسیم کړی دی او بنده چې هر څه وغواړي هغه ته یې ورکوم، نو کله چې بنده ووایي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

الْحَمْدُ للّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. تعالى فرمايي: بنده زما حمد ووايه او کله چي ووايي:

الرَّحْمـنِ الرَّحِيمِ. الله تعالى فرمايي: بنده مي زما ثنا وويله. او چي ووايي : مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ. الله تعالى فرمايي: بنده مي عظمت او لويې بيان کړه. او کله چي ووايي: إِيَّاكَ نَعْبُدُ وإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ. دا برخه زما او د بنده په مېنځ کي اړه لري او بنده چي مي هر څه وغواړي هغه ته به يې ورکړم. او کله چي ووايي اهدِنَــا الصِّرَاطَ المُستَقِيمَ 6 صِرَاطَ الَّذِينَ أَنعَمتَ عَلَيهِمْ غَيرِ المَغضُوبِ عَلَيهِمْ وَلاَ الضَّالِّينَ

الله تعالى فرمايي : دا جملې مي د بنده لپاره دي او هرڅه چي وغواړي وربه يې کړم.

ابوهريره رضی الله عنه همداسي حديثونه بيانول تر څو يې چي احساس کړ، د اذان وخت را رسېدلی دی، نو يې خپلو خبرو ته خاتمه ورکړه.

ددې حديث له بيان وروسته ابوهريره رضی الله عنه د خلکو په مېنځ کي کښېناست، دجمعې لمونځ ودرېد. له لمانځه وروسته يو سړی چي له ابوهريره رضی الله عنه څخه د رسول الله صلى الله عليه وسلم ددې ټولو حديثونو د بيانولو څخه حيران شوی وو. په منډه منډه يې ځان د حضرت عايشې رضی الله عنها حجرې ته ورساوو، سلام يې واچا وو او ويې ويل: اې ام المؤمنين! هغه حديثونه چي ابوهريره رضی الله عنه خلکو ته بيان کړل وادې ورېدل؟ هغې وويل: هو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه سړي وويل: ايا دا ټول حديثونه يې له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه اورېدلي دي؟ حضرت عايشې رضی الله عنها هم په تعجب سره هغه ته وويل: له ابوهريره رضی الله عنه سره به په دې اړه خبره وکړم. يوه ورځ وروسته حضرت عايشې رضی الله عنها يو کس ابوهريره رضی الله عنه ته ولېږه او هغه يې ځان ته وغوښت. بيا يې هغه ته وويل: ته له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه زيات حديثونه روايت کوې، ايا تا ډېر وخت هغه له ما څخه ليدلی او خبري دي يې اورېدلې دي؟ ابوهريره رضی الله عنه پوه شوچي دا خبري د هغه په اړوند د خلکو د خبرو انعکاس دی. د زړه په ارامي او هوښياري سره يې د حضرت عائشې رضی الله عنها په ځواب کي وويل: اې مورې! ته د رسول الله صلی الله عليه وسلم لپاره د اينې او رنجلومي په برابرلو مشغوله وې. خو په الله قسم هيڅ څيز نشواى کولاى چي زما توجه له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه خپل ځان ته واړوي او يوه شېبه ما له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه غافل کړي.ام المؤمنين حيرانه شوه او نه پوهېده چي ابوهريره رضی الله عنه ته څه ځواب ورکړي، نو ځکه غلې پاته شوه او ابوهريره رضی الله عنه هم خپل کور ته لاړ.

ابوهريره همداسي د رسول الله صلی الله عليه وسلم د حديثونو بيانولو ته ادامه ورکړه، له کوم انتقاد کوونکي څخه نه ډارېده او د هري ملامتي ملامتوونکي نه پرېشانه کاوو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله به دحضرت عائشې رضی الله عنها د حجرې څنګ ته راته، خلک به دهغه په ليدلو سره يو ځای کېدل او ابوهريره رضی الله عنه به ورته حديثونه بيانول. حضرت عائشې ته به يې په خطاب کي ويل: اې دحجرې مېرمنې! غوږ شه. حضرت عايشې رضی الله عنها به هم دنورو اصحابو په څېر د هغه خبرو ته غوږ نيو او څه به يې نه ويل ځکه د ابوهريره رضی الله عنه له خولې يې د هغې جملې له اورېدلو وروسته له ځان سره وعده کړي وه چي هغه ته به څه نه وايي. څرنګه چي ابوهريره رضی الله عنه دوهم ځل دا خبره تکرار کړي وه، يو ځل داسي چي ټولو خلکو اورېدلې وه او بيا د ځينو اصحابو په حضور کي په همدې نوبت کي وو چي دحضرت عايشې رضی الله عنها حجرې ته په ورننوتلو يې له نژدې هغې ته سلام واچاوو او ويې ويل: السلام عليکم ورحمة الله وبرکاته. ام المؤمنين هم هغه ته د پردې له شا څخه ځواب ورکړ او ويې ويل: وعليکم السلام ورحمة الله وبرکاته او پوښته يې وکړه چي ابوهريره، ته يې؟ هغه وويل: هو. هغې وويل: له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه زيات حديثونه روايت کوې؟ ابوهريره رضی الله عنه هغه ځواب چي مخکي يې دې ته ويلی وو، تکرار کړ او ويې ويل: هو، په الله قسم، اې مورې زه اينې، رنجلومې او تېلداني نه وم مشغول کړی. د اسلام ستري مېرمن دهغه په ځواب کي وويل: ښايي ابوهريره په خپل حفظ باور ولري او د الله د دين، د الله د رسول او د ټولو

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلکو خیر خواهی او د علم د بې توجهي وېرې د حدیثونو بیانولو ته وادار کړی وي.

ابوهریره رضی الله عنه له دوو ایاتونو ته چې په قران کریم کې راغلي دي متوجه وو او ویل یې: په الله قسم، که چیرې دغه دوه ایاتونه په قران کریم کې نه وای هیڅکله به مې تاسو ته حدیثونه نه وای بیان کړي، چې عبارت دي له:

﴿ إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالْهُدَى مِن بَعْدِ مَا بَيَّنَّاهُ لِلنَّاسِ فِي الْكِتَابِ أُولَـئِكَ يَلعَنُهُمُ اللّهُ وَيَلْعَنُهُمُ اللَّاعِنُونَ ﴾ البقره: ١٥٩

(بېشکه څوک چې پټوي هغه چې موږ نازل کړل صفا حکمونه او د هدایت خبرې پس د هغې نه چې موږ دا پرانیستل د خلکو د پاره په کتاب کښې په هغوی لعنت کوي الله او لعنت کوي په هغوی لعنت کوونکي)

﴿إِلاَّ الَّذِينَ تَابُواْ وَأَصْلَحُواْ وَبَيَّنُواْ فَأُوْلَـئِكَ أَتُوبُ عَلَيْهِمْ وَأَنَا التَّوَّابُ الرَّحِيمُ﴾ البقره ١٦٠

(مګر چا چې توبه وکړه او درست یې کړ خپل کلام او بیان یې کړه حقه خبره نو هغوی معاف کوم او زه لوی ښښونکې ډېر مهربان یم)

یو شمېر خلک عبدالله بن عمر رضی الله عنه ته ورغلل او اعتراض یې وکړ چې حضرت ابوهریره رضی الله عنه زیات احادیث روایت کوي. هغه هم د ابوهریره رضی الله عنه په اړه په شک او تردید کې شو. له هغه وروسته چې به حضرت

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابوهریره رضی الله عنه حدیثونه روایت کول خصوصاً د جمعې په ورځ به یي په دقت غوږ ورته نیو، خو څه یې ونه موندل چي وربانديي اعتراض وکړي بلکي د هغه په ځای یې د ابوهریره رضی الله عنه قوی او ځیرکه حافظه وستایله او شک یې ورو ورو له مینځه لاړ. البته جزئي نکتو وجود درلود، هغه منتظر وو چي هغه شکمنې نکتې هم ها خوا شي. یوه ورځ دهغو وخت هم راورسېد، یعنې ابوهریره رضی الله عنه حدیث روایت، هغه یې پیغمبر صلی الله علیه وسلم ته منسوب کړ او ویې ویل: پیغمبر صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي: "هر څوک چي د جنازې تر شا لاړ شي او په هغې لمونځ وکړي، الله تعالی په بدله کي دیوه قیراط په انداز ه ثواب ورکوي او که دهغه په دفن کولو کي برخه واخلي دوه قیراطه به په لاس راوړي او هر قیراط د احد له غره څخه لوی دی."

ابن عمر رضی الله عنه ددې حدیث له اورېدلو وروسته چي هغه یې لوی وباله، دابوهریره رضی الله عنه لاس ونیو او یوې کوټې ته یې بوت او ورته ویې ویل: ای ابوهریر ه رضی الله عنه دا کوم حدیث وو چي له رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه دي نقل کړ؟ ابو هریره رضی الله عنه وویل: په الله قسم، له هغه څه پرته چي اورېدلي مي دي بل څه مي نه دي روایت کړي. بیا یې د حضرت ابن عمر رضی الله عنه لاس ونیو او د حضرت عائشې رضی الله عنها حجرې ته لاړ، ویې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ویل: اې ام المؤمنین! تاته په خدای قسم درکوم چي دا حدیث دي له رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه نه واورېد چي فرمایل یې: هر څوک چي د جنازې تر شا لاړ شي او په هغې لمونځ ادا کړي، الله تعالی په بدله کي د یوه قیراط په اندازه ثواب ورکوي او څوک چي د هغه په تدفین کي برخه واخلي د دوو قیراطو په ندازه اجر به تر لاسه کړي. او هر قیراط داحد تر غره لوی دی."

حضرت عائشې رضی الله عنها وفرمایل: هو!

دحضرت ابوهریره رضی الله عنه څېره له خوشحالۍ وځلېده اوابن عمر رضی الله عنه ته یې وویل:اې د عبدالرحمن پلاره! زه کرلو په کرونده او کارو بار په بازار کي نه وم بوخت کړی او له رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه یې نه وم بې پروا کړی، بلکي زه هر وخت له رسول الله صلی الله علیه وسلم سره وم او له هغه به مي غوښتل چي یوه خبره راته وښیي او خواړه راته راکړي.

ابن عمر رضی الله عنه یې خبري ومنلې او ویې ویل: "اې ابوهریره رضی الله عنه! ته له موږ څخه ډېر وخت له رسول الله صلی الله علیه وسلم سره وې او تر موږ ټولو د حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم په حدیثونو عالم یې."

حضر ت ابن عمر رضی الله عنه له هغه جدا شو په داسي حال کي چي له ارمانه یې لاسونه یو په بل موښل او ځان یې ملامت کاوو، ویې ویل: "زیات قیراطونه مي له لاسه ورکړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي." دا پېښه ددې باعث شوه چې د حضرت ابوهریره رضی الله عنه دزیاتو حدیثونو د روایت په اړوند دهغه شک له منځه لاړ شي او همدارنګه پوه شو چې دا شخص (ابوهریره رضی الله عنه) د قوي حافظې څښتن او ریښتیا ویونکی دی چې په دې میدان کې له ټولو مخکې شوی او د وړاندي والي کړۍ یې وړې ده.

یوه ورځ ابن عمر رضی الله عنه ته یو کس راغی او ویې ویل: اې دعبدالرحمن پلاره! ایا یو شمېر حدیثونه چې حضرت ابوهریره رضی الله عنه یې روایت کوي نه منې؟ ابن عمر وویل: " نه، مګر باید ښکاره کړم چې زموږ او دهغه په منځ کې یو فرق وجود لري، هغه دا چې هغه جرات وکړ او موږ بې زړه شوو." هغه کس له دې چې ابن عمر دا ستر صحابي او لوی عالم تائید کړ، خوښ شو، ولاړ او حضرت ابوهریره رضی الله عنه ته یې دا کیسه وویله. ابوهریره رضی الله عنه په داسې حال کې چې تبسم یې کاوو وویل: ګناه مې داده چې مانه دې هیر کړي او هغوی هېر کړي دي.

د حضرت ابوهریره رضی الله عنه لپاره مدینه منوره تر ټولو ښکلی ښار وو، په مدینه کې هستوګنه تر بل هر ځای خوښوله، خو له دې سره د کعبې شریفې د زیارت لېوال هم وو.

همدارنګه خوښوله یې چې ځینې اسلامي ښارونه هم ووینې او هغه علم، حدیثونه او پوهنه چې لري د هغو ځایونو

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خلکو په اختيار کي ورکړي. له دې سربېره يې نور مشکلات هم در لودل چي له مدينې څخه د هغه د وتلو مانع وو له هغې جملې يې زړه مور چي ابوهريره رضی الله عنه به يې هره ورځ ليدلو ته ورته او مينه به يې ورسره ښکاره کوله حق به يې ورپه ځای کاووا و ويل به يې : مورې الله تعالی دي د نېکي جزا درکړي چي زه دي په ماشومتوب کي وپاللم. مور به يې په ځواب کي ويل: زويه الله تعالی دي تاته هم اجر در کړي چي په زوړ والي کي له ماسره نېکي کوې.

ابوهريره رضی الله عنه مجبور وو چي په مدينه کي پاته شي او له هغه ځايه چېرته ونه ښورېږي، تر دې چي هغه وفات شوه.

له هغه وروسته ابوهريره رضی الله عنه د سفر هوډ وکړ او په اسلامي خاورو کي يې قدم کښېښود، له مختلفو اسلامي ښارونو يې ليدنې وکړې کوفې، بصرې، دمشق او نورو ځايونو ته لاړ. هر ښار ته چي به رسېده، خلک به يې په چاپېر راټول شول. ابوهريره رضی الله عنه به ورته حديثونه ويل او هغوی به يې له خپل علم څخه فايده من کول.

وايي: خلک به يو بل ته سره ورغلل چي د شپې له خوا سره راټول شي، ابوهريره رضی الله عنه به يې په مېنځ کي ودرېد او تر سهار پوري به يې حديثونه ورته بيانول. هغه يوازي د مور له وفات څخه وروسته وکولای شول چي د حج په مراسمو کي برخه واخلي او په دې مراسمو له پوهانو او د حديثونو له

(c) ketabton.com: The Digital Library

مینه لرونکو خلکو سره ویني. هغوی هم له فرصت څخه استفاده کوله، تر څو چي به یې له علم او پوهي څخه څه په لاس نه وو راوړي له هغه څخه نه جدا کېدل.

ابوهریره رضی الله عنه چي له رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه څه اورېدلي وو، خلکو ته یې ویل خو د علم له څپرکو یې یوازي یو څپرکی له ځان سره ساتلی وو، ځکه د دې څپرکي ډېری حدیثونه د شر، فتنو او د راتلونکي او تېر وخت د پېښو په اړه وو چي خلکو ته یې تصور ګران وو. ابوهریره رضی الله عنه ډارېده چي هغه خلکو ته واوري وبه یې نه مني او نبوي حدیثونه به د دروغو تر نوم لاندي راشي، نو ځکه یې په غور سره دې ته ترجیح ورکړه چي دا حدیثونه خلکو ته ونه وایي. ابوهریره رضی الله عنه څو ځله خلکو ته وویل چي له هغه سره داسي علم دی چي خلکو ته یې نه دی ښوولی او څه چي دوی ته یې ویلي دهغه ټول علم نه دی، همدرانګه ویل به یې: پیغمبر علیه سلام دعلم دوه لوښي زما په اختیار کي راکړل، ما یو د خلکو لپاره خاص کړ او بل مي له ځان سره وساته، ځکه که هغه وو وایم غاړه مي وهل کېږي. ویل به یې د حدیثونو کڅوړي له ابوهریره رضی الله عنه سره دي چي تر اوسه یې نه دي خلاصي کړې.

د دې ستر عالم منظور تر هغه ورسته د اسلام امامانو وموند.

(c) ketabton.com: The Digital Library

امام ذهبي د ابوهريره رضی الله عنه ددې خبرې په خپل نظر کي دا سي ويلي دي: " زما په نظر ځيني احاديث چي د اصولو، فروع، مدح او ذم په باره کي وي او د فتنو د تحريک باعث ګرځي، پټول يې جايز دی خو کوم حديثونه چي د حلال او حرام په اړه دي په هيڅ وجه يې پټول جايز نه دي ځکه هغه حديثونه له ښکاره ځيزونو او هدا ياتو څخه دي."

امام بخاری له حضرت علی رضی الله عنه څخه نقل کوي چي فرمايي: " هغه احاديث د خلکو لپاره بيان کړئ چي په مطلب يې پوهېږئ او د هغو احاديثو له ويلو څخه صرف نظر وکړئ چي په مطلب يې نه پوهېږئ، ايا تاسو خوښوئ چي الله او رسول يې تکذيب شي؟"

حافظ ابن کثير وايي: دحديثونو هغه لوښی چي ابوهريره رضی الله عنه دخلکو لپاره بيان نکړ، په حقيقت کي د فتنو، مشکلاتو او هغو جنګونو په اړه دي چي د خلکو په مېنځ کي پېښ شول او يا هغه پېښې دي چي له هغو وروسته پېښېږي. که يې مخکي له هغو خبر ورکولای ډېرو خلکو به درواغ بلل او ريښتينې او صحيح خبره چي به يې ويله نه به يې منله. مثلا که يې ويل: تاسو ته وايم چي امامان به ووژني، د يوه او بل په مخ به توره وکښل شي زما خبره مو منله؟"

امام ابن حجر(شارح بخاری) له ابن منير څخه په نقل وايي: د ابوهريره رضی الله عنه هدف له دې خبرې(که احاديث روايت کړم ستونی به مي پرې شي) څخه دادی چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله ظالمان واوري چي هغه د دوی په کارونو انتقاد کوي او د هغوی هڅي ناپوهي بولي، ممکن غاړه يي ووهي.

ځينو ويلي دي: احتمال لري چي هغه حديثو د قيامت د علامو او يا په اخره زمانه کي د حالاتو د تغير او د فتنو د وقوع په اړه وي که څوک يې درک نه کړي نه يې مني او حتی هغه څوک چي پوهه نه لري په هغوی نيوکه کوي.

د حديثونو په روايت او حفظ کي د ابوهريره رضی الله عنه د شهرت له امله زيات شمېر خلک د حديثونو د زده کولو لپاره مدينې ته ورغلل او ورځ په ورځ يې شمېر زياتېده، تر دې چي اته سوه کسه ته ورسېد. د هغوی په مېنځ کي يو شمېر مشهور صحابه لکه انس بن مالک، جابر ابن عبدالله، ابن عباس، اثله بن الاسقع هم ليدل کېدل رضی الله عنهم. همدارنګه د اصحابو کرامو زامن او ستر تابعين لکه حسن بصری، سعيد بن مسيب (څوک چي لور يې ابوهريره ته واده کړه)، محمد بن سيرين، ابوادريس خولاني او ابو مسلم بن عبدالرحمن هم د هغه له شاګردانو څخه وو رحمة الله تعالی عليهم اجمعين.

پورتنۍ پېښې د مروان بن حکم توجه چي د معاويه رضی الله عنه له لوري د مدينې حاکم ټاکل شوی وو ځان ته واړوله او هوډ يې وکړ چي ابوهريره رضی الله عنه وازمايي او د هغه د ياد په اړه چي هغه يې په کراتو ادعا کوله چي "ګناه مي څه ده، چي ما ياد کړي او هغوی هېر کړی دي؟" ډاډ حاصل کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مروان د دې کار د سرته رسولو لپاره خپل پوه او ځيرک ليکونکی ابو الزعيزعه ته وويل: "غواړم ابوهريره رضی الله عنه وازمايم، نو ځکه زه هغه حاضروم او له هغه څخه حديث پوښتم، ته د پردې شاته ودرېږه او هغه حديث چې دی يې وايي يادداښت يې کړه."

ابوهريره رضی الله عنه راغی، مروان سوالونه ورڅخه شروع کړل چې رسول الله صلی الله عليه وسلم د پلاني مطلب په اړه څه فرمايلي دي؟ يا يې فلاني ته څه ويلي دي. ابوهريره رضی الله عنه هغه ډول ته وا چې د کتاب له مخې يې وايي حديثونه ورته ويل او ابوالزعيزعه همهغه يادداښت کول. اخر پوښتنه او سوال کول پای ته ورسېدل او ابوهريره خپل کور ته لاړ. يو کال وروسته، مروان ابوهريره خپل ځان ته راوباله او د تېر کال په څېر يې خپل ليکونکي ته وويل: تر پردې شاته کښېنه، زه هماغه تېر سوالونه ترې کوم، ته ځوابونه ورسره مقايسه کړه.

ابوهريره رضی الله عنه راغی. مروان وروسته او وړاندې هغه تېر سوالونه ترې وکړل. ابوهريره رضی الله عنه ځواب ورکاوو او ابوالزعيزعه خپلې ليکنې ته کتل. ويې ليدل چې ابوهريره رضی الله عنه له کمي او زياتي پرته هماغه کلمات بيانوي. هغه مهال ابوهريره رضی الله عنه د مروان کار ته متوجه شو او ويې ويل: ولې هغه د تېر کال مطالب پوښتې؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

مروان وويل:غوښتل مي تاوازمويم. دا وخت ابو الزعيزعه د پردې له شا څخه راووت او مروان ته يې وويل: اې اميره ! په الله قسم، له حديثونو څخه يوه کلمه کمه يا زياته او يا مخکې او وروسته نه وه.

مروان وخندل، د ابوهريره رضی الله عنه څېره پراخه او وځلېده. بيا ابوهريره رضی الله عنه مروان ته وويل: زه څو کاله له رسول الله صلی الله عليه وسلم سره وم. په هغو کلونو کې مې له هر څه ډېره مينه له دې سره وه چې له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه يوه خبره زده کړم او دعمر په همهغو کلونو کې پوه وم او ښه مې بلله چې هر څه رسول لله صلی الله عليه وسلم فرمايي، هغه ياد کړم. هغه صلی الله عليه وسلم هم راته دعا کوله. اې دعبدالمالک پلاره! په الله قسم، ټول هغه څه چې مې له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه اورېدلي دي تاسو ته نه وايم. دعلم يوه کڅوړه زما سره ده چې تر اوسه مې نه ده خلاصه کړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مديني امير

د مختلفو ښارونو مسلمانانو ورو، ورو د ابو هريره رضی الله عنه په فضيلت پوه شول. په ځانګړي ډول د مديني خلک، ځکه هغه د دوی لومړنی معلم شمېرل کېده. له دېرشو کلونو زيات وخت تېرېده چي ابوهريره رضی الله عنه هغوی ته د حديثونو په زده کړه مشغول وو. په خلکو ګران وو، هر ځای به يې د هغه ستاينه کوله او مرتبه يې لوړه بلله. څرنګه چي د رسول الله صلی الله عليه وسلم له غوره اصحابو څخه وو نو کله کله به په لمانځه کي د خلکو امام کېده هم.

مروان چي په مدينه منوره کي د معاويه رضی الله عنه حاکم وو هغه ته يې زيات احترام درلود، ځکه د هغه حفظ، تقوا او پرهېزګاري هغه حيران کړی وو. په کومو مسئلو کي چي به ورته مشکل پيدا کېده له هغه به يې فتوا او د نظر څرنګوالی غوښت او د هغه په اجتهاد به يې عمل کاوو. مروان خپل زامن عبدالعزيز او عبدالمالک ابوهريره رضی الله عنه ته وسپارل چي هغوی ته فقه ورزده او د دين له مسئلو يې باخبره کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه څه چي د ابوهريره رضی الله عنه مقام يې د مروان په وړاندي لوړ کړی وو، دا وو چي هغه په علم کي صادق او په عمل کي مخلص وو چي د الله تعالی له رضا پرته يې بل هدف نه درلود، نو ځکه يې د حق د خبري په کولو کي جرات درلود او د هيڅ ملامتي څخه نه ډاريده، څنګه چي خپله مروان ته يې په نيکي امر او له بدي نهي کوله، په کراتو يې هغه ته بې له ستړګي پټولو نصيحت او د هغه لپاره وعظ کاوو.

د مروان غلام ابومريم وايي: يوه ورځ مروان د مدينې د ښار په مېنځ کي ځان ته په کور جوړولو لګيا وو، زه نژدې ورسره کېنستم او د هغه د کار څرنګوالی مي کوت، په دې وخت کي ابوهريره رضی الله عنه هملته تېرېده، دهغوی په ليدلو يې وويل: کور ټينګ جوړ کړئ، اوږدې هيلي ولرئ، ژر به مړه شئ. مروان راته وويل: ابوهريره رضی الله عنه څه وايې؟ هغوی ته مي وويل،وايي: کور ټينګ جوړ کړئ، اوږدې ارزوګاني ولرئ، ژر به مړه شئ.

مروان د دې جملې له اورېدلو غلی شو، ابوهريره رضی الله عنه يو شمېر مهاجرينو ته په خطاب کي وويل: اې قريشو! په ياد راوړئ چي پرون څه واست او نن څه ياست. نن ورځ خلک تاسو ته کار کوي، د فارس او روم د سيمو د غلامانو لرونکي ياست، د سپينو اوړو ډوډۍ او غوښې خورئ، نو کوښښ وکړئ د حيواناتو په څېر يو او بل مه سره خورئ، نن ځانونه واړه وشمېرئ تر څو مو الله تعالی سبا ته لوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

وګرځوی. په الله قسم له تاسو هيڅ څوک نشته چي مقام يې يوه درجه لوړ شي او الله تعالی يې د قيامت په ورځ کښته رانه ولي.

بيا د مروان کور ته ننووت او ويې ليدل چي په دېوال باندي تصوېرونه ښکل شوي دي، ويې ويل: ما له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه واورېدل چي ويل يې: " الله تعالی فرمايلي دي: څوک دی ظالم له هغه چا چي جوړ کړي په څېر د هغه څه چي ما پيدا کړي دي، که رېښتيا وايي او کولای شي د عالم کوچنۍ ترينه ذره دي جوړه کړي که څه هم د غنم يا جوار دانه وي."

يوه ورځ ابوهريره رضی الله عنه په دارالاماره کي مروان ته ورغی، مروان د دروازې ساتونکي ته وويل: وګوره چي څوک دی؟ ساتونکي وويل: ابوهريره رضی الله عنه دی. مروان د داخلېدلو اجازه ورکړه، بيا يې وويل: " د رسول الله صلی الله عليه وسلم له احاديثو راته يو حديث روايت کړه." ابوهريره رضی الله عنه وويل: ما له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه واورېدل چي ويې ويل: " داسي ورځ به راشي چي ډېر اميران به داسي هيله لري چي کاشکي له اسمان څخه ځمکي ته رالوېدلي وای خو چي د امارت شغل يې په غاړه نه وای.

دې موضوع د ابوهريره رضی الله عنه مقام د هغه له علم او فقي سره د مروان په وړاندي لوړ کړ. له دې امله په ۴۵ هجري

(c) ketabton.com: The Digital Library

کال کي کله چي معاویه رضی الله عنه ، مروان د همدې کال د حج مسؤل وټاکه هغه ته یې وویل چي په مدینه کي خپل ځای ناستی حضرت ابوهریره رضی الله عنه وټاکي.

مروان د جمعې په ورځ منبر ته پورته شو او د مدینې د خلکو تر غوږ یې ورسوله چي هغه حضرت ابوهریره رضی الله عنه په مدینه کي خپل ځای ناستی پرې ایښی دی. خلک د دې خبري له اوریدلو خوشحاله شول، ځکه د مدینې خلکو حضرت ابوهریره رضی الله عنه ډېر خوښاوو، نېک اخلاق او ښکلې سیرت یې د ټولو خلکو خوښ وو.

ابوهریره رضی الله عنه د امارت دنده په غوره ډول سر ته رسوله، په لمانځه کي د خلکو امام وو. د جمعو په ورځو به یې هغوی ته خطبه ویله. د عدالت سیاست یې غوره کړ، د هغوی په جګړو کي به یې قضاوت او اختلافات به یې ورحل کول، د هغوی په منځ کي یې د یوه عادي کس په څېر ژوند کاوو.

امارت د هغه په اخلاقو او رفتار کي بدلون رانه ووست. تواضع، خاکساري، فاسدو او دنیوی مقامونو ته نه توجه یې ددې باعث شوه چي ټول یې په نېکي یاد کړي، هغه د پاک وجود او ښکلو اخلاقو څښتن وو. ښکلو لوبو او د دنیا د غولوونکو ښکارونو تحقیر او د الله تعالی د نعمتونو شکر د هغه د لویي او سترتوب حکایت کاوو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوه ورځ يې په نبوي مسجد کې د لمانځه له درېدلو وروسته خلکو ته په خطاب کې په لوړ غږ وويل: د الله تعالی شکر دی چې دين يې ټينګ او محکم کړ او ابوهريره يې وروسته له دې چې د غزوان لور ته يې د نس د مړولو او د سورلۍ د درلودلو لپاره کار کاوو، د خلکو امام وګرځاوو. اې مسلمانانو، په الله قسم! ما د هغوی خدمت يوازې د يوې ټوټې ډوډۍ او ددې لپاره چې په تياره شپو کې ما په اوښ سپور کړي، په غاړه واخيست، بيا الله تعالی هماغه ښځه زما مېرمن کړه.

کله به په خره سپرېده چې ځل يې درلود او د خرما د تارونو يو نری پړی يې په غاړه وو، ابوهريره رضی الله عنه د هغه په وسيله کارونه سرته رسول، کله چې به خلکو سپور يا پياده په داسې حال کې چې د خاشو پنډه به يې په اوږه وه وليد، ويل به يې: امير دی لار ورکړئ.

ثعلبه بن ابی مالک القُرظی وايي: ابوهريره مې په هغه مهال چې د مروان ځای ناستی وو په بازار کې په داسې حال کې وليد چې د سون د لرګيو کوده يې په شا وه کله چې يې زه وليدم ويې ويل: ابن ابی مالک د امير لپاره لار خلاصه کړه. ومې ويل: همدومره بس ده؟ بيا يې وويل: د امير لپاره لار خلاصه کړه.

يوه ورځ د ابوهريره رضی الله عنه يوه دوست ابو رافع، ابوهريره رضی الله عنه شام ته دعوت کړ، کله چې ډوډۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

کېښودل شوه ويې ويل: ابو رافع هغه هلک دی چې غوښه لري د امير لپاره پرېږده.

ابو رافع فکر وکړ چې په ډوډۍ کې يې غوښه وجود لري، خو کله چې يې وليدل، خواړه يې په غوړيو کې ميده شوي ډوډۍ ده په داسي حال کي چې خندل يې وويل: ابوهريره ته يو خوښ طبيعته سړی يې.

يوه ورځ د جماعت نه د راوتلو وروسته يو ځوان ورته راغی او ويې ويل: ولي يې ستا کنيه ابوهريره ايښې ده؟ ابوهريره ورته وکتل او ويې ويل: له ما څخه نه ډارېږې؟ ويې ويل: هو له تا نه ډارېږم. ابوهريره وويل: ما دخپل کورپسونه پوول، يوه وړه او صحرايي پشي مي درلوده چې د شپې مي د ونې لاندي پرېښوده او چې ورځ به شوه، هغه به مي له ځان سره صحرا ته بيوه او ساتېري به مي ورسره کوله، نو ځکه يې زما کنيه ابو هريره کېښوده.

کوچنيان به هم د ابوهريره له نيکي رويې، عاجزي او خوښو څخه برخمن کېدل، وايي: هلکانو به د شپې د کلاغ لوبه کوله، بې له دې چې هغوی متوجه شي، ابو هريره به په ارامي سره هغوی ته نژدې کېده او ناڅاپه به يې ځان د هغوی لوبي ته ننيوست، خپلې پښې به يې کښولې (غوښتل يې ماشومان وخندوي) هلکان به وېرېدل او تېښته به يې کوله.

مروان دوه ځلي ابوهريره رضی الله عنه په مدينه کي خپل ځای ناستی وټاکه او په دې وسيله يې هغه نازاوو، ځان ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

يې نژدې کاوو او د هغه د علم او کمال له امله يې ورته تحفه ورکوله.

معاويه رضی الله عنه هم د ابوهريره مقام لوړ ساته او له دمشق نه به يې ورته تحفې استولې. له دې سره سره ابوهريره رضی الله عنه نشوای کولای چې له اسلام سره د مروان په کوچني مخالفت غلی پاته شي، ځکه هغه يو صادق عالم وو، چې د الله د رضا او په اخرت کې د سرلوړي فکر يې کاوو. هغه مروان د ځينو کارونو له امله سپکاوو چې په هوښ راشي. کله به خبره دې ته ورسېده چې مروان به قهرجن شو، بيا به هم ابوهريره رضی الله عنه د حق د دفاع پرته بل څه نه ويل.

يوه روځ ابو هريره رضی الله عنه په دار الاماره کې مروان ته ورغی او ورته ويې ويل: تا د ربا (سود) بيعه حلاله کړې ده؟ مروان وويل: څه ډول؟ ابوهريره وويل: تا د محاکک [1] معامله (هغه چې روا نه ده) حلاله کړې ده، په داسې حال کې چې رسول الله صلی الله عليه وسلم د خوړو خرڅول مخکې له دې چې هغه په پوره ډول په لاس کې نه وي راوړل شوي منع کړي دي.

اخر معاويه، مروان له امارت څخه ليرې کړ او يو بل څوک يې د هغه په ځای غوره کړ، سره له دې د هغه مقام او لوړتيا د خلکو په وړاندې کمه نشوه، څرنګه چې ډېری خلکو په خاص

[1] - د محصولاتو خرڅول او اخيستل مخکې له دې چې په لاس راشي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډول بنی امیه وو ورته ډېر احترام درلود، ځکه د هغوی لاربنوونکی وو.

د مروان په وړاندې د حضرت ابوهريره رضی الله عنه دريځ په دواړو حالاتو يعني د امارت او له هغه وروسته کي په نيکي امر او له بدي راګرځول وو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرهېزګار عابد

د دې ستر صحابي لويه ارزو د علم طلب او د هغه نشر وو. په دې سربېره يې بله ځانګړتيا هم رلوده چي اهميت يې د علم له طلب څخه کم نه وو هغه هم تقوا او له الله تعالى څخه وېره وه، په دې ډول چي د الله تعالى د ذات وړ وه.

د الله تعالى د اطاعت په لار کي کوښښ، هغه ته نژدې کېدل، په نيکو کارونو عادي کېدل او نيکه رويه د دې ستر صحابي ځانګړتياوي وې. د ا ځانګړتياوي څه حيرانوونکې نه وې ځکه ټولو اصحابو له رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه زده کړې وې، يعني علم او عمل دواړه يې له رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه خپل کړي وو. خبره داده چي صادق عالم په خپل علم عمل وکړي، هغه په ځان عملي کړي تر څو د نورو لپاره نمونه واوسي. ابوهريره رضی الله عنه زيات عبادت کاوو، د تهجد لمونځ به يې ډېر وخت کاوو، اوږدې رکوعګاني او سجدې به يې ادا کولې، ډېر استغفار او تسبيحات به يې ويل. توبه به يې کښله او اوږدې دعاوي به يې کولې. د شپې به يې الهي دربار ته زاري او ژړاوي کولې، د دوشنبې او پنج شنبې ورځ به يې روژه نيوله او په هيڅ وجه يې دا روژې نه پرېښودې، شپه يې په دريو برخو وېشلې وه، دريمه برخه ويده کېده، بله دريمه به بيدار وو او عبادت به يې کاوو، دريمه دريمه برخه کي به يې هغه حديثونه چي ياد يې وو راتکرارول او په زړه به يې راوړل. خپله کور والا به يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دعبادت لپاره د شپې په هغې برخه کې راويښوله په کومه کې چې به يې عبادت کاوو.

ستر تابعي ابوعثمان وايي: اووه ورځې د ابوهريره رضی الله عنه مېلمه وم، هغه، ښځې او خادم يې شپه درې برخې کړې وه او د شپې هره برخه يې د لمانځه په کولو تېروله يعنې لومړی به يوه لمونځ کاوو، له هغه وروسته چې وخت به يې پوره شو بل به يې راويښاوو.

هغه په ورځ کې زر کرته د ښښنې غوښتنه کوله، ډېره دعا به يې کوله او ويل به يې: ډېر بخيل هغه څوک دی چې په سلام اچولو بخالت کوي او ډېر عاجز هغه څوک دی چې له دعا غوښتلو عاجزوي.

د ذي الحجې په لومړۍ لسيزه کې به ابوهريره رضی الله عنه او عبدالله بن عمر بازار ته تلل او تکبيرونه به يې ويل، خلکو به هم په يوه غبږ ورسره زمزمه کول. هغه د سهار د دوو رکعتونو په سنت لمانځه کې ډېر کوښښ کاوو او ملګرو ته به يې هم د هغو د کولو توصيه کوله او ويل به يې: د سهار دوه رکعته سنت لمونځ مه پرېږدی که څه هم اسونه مو په لغته وهي.

ابوهريره رضی الله عنه په خپل کور کې د لمانځه د کولو څلور ځايه درلودل:

۱- د کور د لويې دروازې تر څنګ(د لمانځه د کولو لپاره کوچنۍ کوټه)

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲ –په کور کي

۳ –په کوټه کي يې

۴ –د کور له دروازې سره نژدې

کله چې به له کور څخه ووت، په دې ټولو ځايونو کي به يې لمونځ کاوو، قران کريم يې زيات تلاوت کاوو، په ځانګړې ډول په لمانځه کي، د لمانځه په څومره او څنګه والي کي يې کټ مټ د رسول الله صلی الله عليه وسلم پيروي کوله.

ابورافع وايي: ما د ماخستن لمونځ په ابوهريره رضی الله عنه پوري ادا کړ، هغه په لمانځه کي د اذا السماء انشقت سورت ووايه او د تلاوت سجده يې ادا کړه. پوښتنه مي تري وکړه: دا کومه سجده وه؟ ويې ويل: په رسول الله صلی الله عليه وسلم پوري مي لمونځ کاوو، چي د اسجده يې ادا کړه. له هغه وروسته چي زه هم دې ايت ته رسېږم، سجده کوم.

د هري اونۍ په دوشنبه او پنجشنبه يې روژه نيوله، په مياشت کي يې درې ورځي نورې روژې هم نيوې، تر څو يې د حضرت رسول الله صلی الله عليه وسلم وصيت په ځای کړی وي.

ويل يې : خپل ملګري حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم ماته په مياشت کي د دريو ورځو روژه نيولو، د سهار د دوه رکعته سنت لمونځ کولو او تر خوب مخکي د وتر لمانځه د اداکولو توصيه کړې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حضرت ابو هریره رضی الله عنه د مجرد والي دوره ډېره اوږده او په کوزده کولو کي یې ځنډ وکړ، څرنګه چي ډاربېده په کبیره ګناه وانه وړي، همېشه به یې په مسجد کي دعا کوله چي الله تعالی یې د کبیره ګناه له کولو وساتي ترڅو یې دین سالم پاته شي. ویل شوي چي هغه به په جومات کي له الله تعالی د زنا، غلا او نورو کبیره ګناهونو څخه پناه غوښته چي تري ونشي. هغه ته وویل شول: ایا ډاربېږې؟ ویې ویل: زه څه امان لرم په داسي حال کي چي شیطان ژوندی دی، انسان چي د خوږ ژبوالي ترڅنګ د عمل شکر ادا نکړي، حقیقي عابد نه جوړېږي.

ابو هریره رضی الله عنه به هر وخت خلکو ته ویل چي مخکي څوک وو او اوس څوک دی او همېشه له هغه څخه د الهی نعمتونو د شکر اواز اورېدل کېده او دا کلمې یې زیاتي تکرارولې: "الحمد لله الذی هدیٰ ابا هریرة للاسلام، الحمد لله الذی من علی ابی هریرة بمحمد علیه الصلوة والسلام"

د عبادت او تقوا غوره ثمره، خوښ شوي او نیک اخلاق لاس ته راوړل دي، چي الله تعالی دا داوړه په ابو هریره رضی الله عنه لوروليوو، تر نورو زیات کورنۍ، خپلوان، همسایه ګان او ملګري د ښه چلند وړ دي، ابو هریره رضی الله عنه له دې ټولو سره، سره له خپلي مور سره ډېره نیکي کوله او څرنګه چي یې هغه له یمن څخه مدینې ته راوستلې وه، د

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغې په شرک يې ډېر فکر وکړ، اخر مسلمانه شوه. بيا يې ځان د هغې خدمت ته وقف کړ، مور يې تر څو چې ژوندۍ وه وربانديې ګران وو او ورڅخه راضي وه.

ابو هريره رضی الله عنه له خپلو اولادونو سره نيکه رويه کوله او ښه يې تربيه کړل. له خپلو غلامانو سره يې نېکي او ښه ګزاره کوله او هغوی ته يې پوه او علم ورښود. له ورونړو او ګاونډيانو سره يې هم نېکه رويه کوله او احترام يې ورته درلود، له هغوی سره په ورين تندي مخامخ کېده او په خوږو جملو ورسره غږېده.

په لنډ ډول ټول خلک يې خوښول او له هغوی سره يې مهرباني کوله، د ټولو خير غوښتونکی وو، خپل بدن يې د خلکو د تعليم او تعلم په خدمت کې کړی وو، هغوی ته يې په نيکې امر او له بدي يې راګرځول. د خلکو په وړاندې متواضع وو او په خپلو ښکلو کړنو يې هغوی خوشحاله ساتل.

دا ستر عالم په علم، شهرت او مقام باندي مغرور نه وو. ابن عباس ته چي له هغه نه ډېر وړوکی وو، ويل يې: ته له مانه غوره او عالم يې. ابو هريره رضی الله عنه ښښونکی او مهربان وو.

طغاوی وايي: په مدينه کي مي له حضرت ابو هريره رضی الله عنه سره واړول، د رسول الله صلی الله عليه وسلم هيڅ

(c) ketabton.com: The Digital Library

صحابي مې ونه ليد چې د هغه په اندازه د مېلمه خدمت وکړي.

حميد بن مالک بن خيثم وايي: له ابوهريره رضی الله عنه سره مې د هغه په ځای چې په عقيق کې وو، ناست وم، د مدينې خلک چې په حيواناتو سپاره وو هغه ته راغلل. هغه ماته وويل: زما مور ته ورشه، زما سلام پرې وايه او ورته ووايه چې ماته مېلمانه راغلي دي او ډوډۍ راته راولېږه. مور يې درې پاستې د وربشو ډوډۍ له يو څه غوړيو او مالګې سره په يوه کاسه کې را واچول او ماته يې راکړل. هغه مې په سر کېښود او هغوی ته مې راوړل، کله چې مو د غذا دسترخوان و غوړاوه، ابوهريره رضی الله عنه تکبير ووايه او ويې ويل: د الله تعالی شکر دی چې موږ يې په ډوډۍ وروسته له دې ماړه کړو چې له خرما او اوبو پرته مو بل څه نه درلودل.

حميد وايي: کله چې مېلمانه لاړل، ماته يې وويل: اې وراره! له خپلو پسونو سره ښه چلېږه. د پوزې اوبه يې ورپاکې کړه او په شپه کې يې سم ځای ويده کړه. په يوه ګوښه ځای کې لمونځ وکړه، ځکه پسونه د جنت له حيواناتو څخه دي. په الله قسم په خلکو به داسې وخت راشي چې د پسونو ښبنتن ته به خپله رمه د مروان له کور نه غوره وي.

د مروان کاتب، ابو الزعيزعه وايي: مروان سل دیناره ابوهريره رضی الله عنه ته ورولېږل، څه وخت وروسته يې يو

(c) ketabton.com: The Digital Library

کس وروا ستاوو او ويي ويل: ما سهوه کړې وه، هغه څه چي مي تا ته درا ستولي وو، ستا برخه نه وه، هغه بېرته را ولېږه.

ابو هريره رضی الله عنه وويل: د هغو پيسو يوه برخه راسره پاته ده، هر وخت چي زما برخه را ورسېده همدا ورڅخه کمي کړئ.

ابو الزعيزعه وايي: مروان غوښتل چي پوه شي، هغه پيسي ابوهريره رضی الله عنه نفقه کړې او که يې له ځان سره ساتلې دي؟

ابوهريره رضی الله عنه خپل مال د غلامانو د ازادولو او يتيمانو د پاللو لپاره صرف کاوو.

وايي يوه ورځ يې په خپله مېنځه چي ورڅخه نا راحته شوې وه متروکه پورته کړه څو يې تنبه کړي، بيا يې وويل: که د قيامت په ورځ قصاص نه واى، ته مي وهلې، خو اوس دي خرڅوم، چي زما مهم او عاجل ضرورتونه پرې پوره شي، ځه لاړه شه او د الله تعالى د رضا لپاره ازاده يې.

ابوهريره رضی الله عنه خوش طبيعته وو او د ښکلو ټوکو کول يې خوښول. د مثال په ډول: يوه ورځ يو ځوان ورته راغی او ويې ويل: اې ابوهريره رضی الله عنه روژه مي نيولې وه، ناڅاپه مي پلار په داسي حال کي راغی چي يو څه ډوډۍ او غوښه ورسره وه، بې پامه مي يوه اندازه وخوړه.

ابوهريره رضی الله عنه وويل: دا هغه خواړه وو چي الله تعالی تا ته ببښلې وه. ويې ويل: بيا کور والاوو ته ورغلم،

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغوی راته شیدې راوړي، په ناپامۍ کې مې وڅښلې.
ابو هريره رضی الله عنه وويل: تاته کوم مشکل نشته. ځوان وويل: بيا ويده شوم، کله چې راويښ شوم اوبه مې وڅښلې.
ابو هريره وويل: وراره! ته تر اوسه په روژه نيولو نه يې عادت شوی.

کله چې ابو هريره رضی الله عنه شتمن شو، پښمي او وريښمي جامې به يې کولې، سره له دې هم دنيا نشوای کولای چې هغه وغولوي او هغه همداسې له دنيا سره بې ميني او له اخرت سره يې زړه تړلی وو.

د پيغمبر عليه سلام او خلفای راشدينو د ژوند لارې يې غوره کړې وه او د رسول الله صلی الله عليه وسلم هدايات يې د خپل ژوند قانون او د کار کړنلاره ګرځولې وه. هميشه يې درسول الله صلی الله عليه وسلم دې وصيت ته پام کاوو چې ويلي يې وو: " اې ابوهريره! پرهيزګار اوسه چې تر ټولو خلکو عابد شې، قناعت ولره چې تر ټولو خلکو شکر کوونکی شې، څه چې ځان ته نه خوښوې نورو ته يې هم مه خوښوه چې مؤمن شې، له همسايه سره دې نيک چلند کوه چې واقعي مؤمن شې، کم خانده، ځکه خندا زړه مړ کوي." نو ځکه هغه دنيا ته پام نه کاوو او ټوله توجه يې اخرت ته وه.

هغه د دنيا خوندونه او ښکلا وې ناڅيزه بللې او ويل به يې چې ژر به رانه قبر کې پوښتنه وشي، د پروردګار لور ته به لاړ شم او زما د اعمالو محاسبه به وشي. هغه ځان او نورو ته په

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورځ کې دوه ځلې د قبر عذاب ورپه یاداوو. د سهار په مهال به یې ژړل چې شپه لاړه او ورځ راغله او د فرعون آل په عذاب اخته شو او په شپه کې به یې ویل ورځ لاړه شپه راغله او د فرعون آل په عذاب اخته شو.

هر چا چې به داغږ اوریده د دوږخ له اوره به یې له الله تعالی نه پناه غوښته، هر وخت چې به یې جنازه لیده ویل به یې: تاسو ماښام ځئ او موږ به سهار درشو. یا تاسو سهار ځئ او موږ به شپه کې درشو.

هغه همېشه د اخرت د حساب او کتاب په فکر کې وو او د الله تعالی له عذاب څخه ډارېده، دنیا ته یې کومه توجه نه وه او خلکو ته یې ویل: هیڅ فاسق دې په دې نه غولېږي چې الله تعالی ورته نعمت ورکړی دی.

كُلَّمَا خَبَتْ زِدْنَاهُمْ سَعِيراً

ژباړه: کله چې په مړ کېدو شي (اور) نو موږ به یې زیاتوو، په هغوی باندې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ابوهريره رضی الله عنه د ژوند وروستی ورځ

ددې ستر صحابي عمر ډېر، د پوخوالي له مرحلې څخه تېر او زړښت ته رسېدلی وو. هغه د پيغمبر عليه سلام له وفات وروسته د خپل عمر پنځمه لسيزه تېروله او عمر يې د رسول الله صلی الله عليه وسلم له وفات وروسته اوږد شوی وو. هغه د زياتو او سترو اصحابو د جنازو په مراسمو کي ونډه درلوده چي وروستنۍ يې د ام لمؤمنين حضرت عائشې رضی الله عنها وه چي په ۵۸ هجري کال يې له دې نړۍ سره مخه ښه وکړه، ابوهريره رضی الله عنه يې د جنازې په مراسمو کي برخه واخيسته او هغه يې تر وروستۍ منزل پوري بدرګه کړه، له هغه وروسته ابوهريره رضی الله عنه ناروغ شو، احساس يې کړه چي مرګ يې رانژدې شوی دی، غوره يې بلله چي اجل يې ژر راورسيږي او دعا يې کوله چي الله تعالی يې له ٦٠ هجري کال وړاندي په خپل لوري وبولي. ورو ورو يې حال خرابېده، ټول بدن يې سست او کمزوری شو، باور يې وکړ چي دا ناروغي د مرګ ناروغي ده او ژر به دنيا پرېږدي.

په مدينه منوره کي هم د اخبره خپره شوه چي د هغه وخت د اسلام ستر پوه او حافظ صحابي ناروغ شوی او د مرګ د

(c) ketabton.com: The Digital Library

شرف په حال کي دی. خلک يې له هر لوري پوښتني ته راتلل، د هغه لپاره يې د جوړتيا، سلامتي او اوږده عمر هيله څرګندوله، څو وکولای شي له هغه څخه نوی علوم زده کړي، ځکه ابوهريره رضی الله عنه داسي علم درلود چي هيڅ کله يې سرچينه نه وچېده.

په دې وختونو کي يې شاګرد ابوسلمه بن عبدالرحمن بن عوف پوښتني ته راغی، چي ويې ليدل د استاد حال يې ښه نه او درد يې سخت دی، نارامه شو، اوښکي يې له سترګو رواني شوې، هغه يې په غېږ کي ونيو او ويې ويل: يا الله! ابوهريره رضی الله عنه ته شفا ورکړې. خو ابوهريره رضی الله عنه وويل: الله! ما مړ کړې، ابوسلمه ته يې وکتل او ورو يې ورته وويل: "که مړ کېږې مړ شه، په الله قسم داسي وخت به راشي چي سړی به د ورور د قبر تر څنګ تېرېږي او هيله به کوي چي کاشکي دی د دې قبر څښتن وای."

يوه ډله خلک يې ليدلو ته راغلل، ابوهريره رضی الله عنه يې څېرو ته وکتل، اوښکي يې په سترګو کي راټولي شوې او په ژړلو يې شروع وکړه، هغوی د ابوهريره رضی الله عنه له ژړلو متاثر شول او يوه له هغوی څخه له ابوهريره رضی الله عنه څخه وپوښتل: ابوهريره! ولي ژاړې؟ ويې ويل: د سفر په اوږدوالي او کمې توښې باندي ژاړم، ځکه د داسي غونډۍ په مخ يم چي د ګړنګ څنډه يې يا د جنت مخ ده يا د دوزخ او زه نه پوهېږم چي ما به کوم لوري ته وغورځوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حاضرينو د هغه د خبرو له اوريدلو چي زړه يې د الله له ويري څخه ډک، نيکو کاره، صالح او داسي کس وو چي شيطان نه وي تېر ايستلی، حيران شول او د هغه له خبرو يې د عبرت درس واخيست.

اخر ابو هريره رضی الله عنه خپل زامن المحرر، محرز، عبدالرحن او بلال، همدارنگه غلامان او سعيد بن مسيب، مهم او لوی شاګردان يې را وغوښتل او هغوی ته يې داسي وصيت وکړ: کله چي مړ شم، ساندي مه راپوري کوئ، ځکه په رسول الله صلی الله عليه وسلم باندي چا ساندي ونه کړې، له شا مي اور ځای ته حرکت مه کوئ، په تلوار مي د هديرې په لور يوسئ، ځکه ما له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه واوريدل چي ويې ويل: کله چي د صالح سړي جنازه په تابوت کي کېښودل شي، وايي: ما ژر يوسئ، ماژر يوسئ. خو متاسفانه کله چي د ناصالح سړي جنازه په تابوت کي کېښودل شي وايي: په ما دي هلاکت وي! ما چېرته وړئ؟ ما چېرته وړئ؟ له هغه وروسته ابو هريره رضی الله عنه وژړل. چا ورته وويل: څه شی دي ژړوي؟

ويې ويل: "د سفر ليري والی او د توښې کموالی."

بيا يې زوی ته وصيت وکړ چي، په ذی الحليفه کي يې کور غلامانو ته ورکړي او له هغوی سره نېکي وکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ابوهريره رضی الله عنه د ژوند د وروستۍ ورځي سهار راورسېد، مروان بن حکم يې پوښتني ته راغی او ويې ويل: الله تعالی دي شفا درکړی اې ابوهريره!

ابوهريره رضی الله عنه سترګي خلاصي کړې، پورته لوري ته يې وکتل او ويې ويل: "الله! زه ستا ملاقات خوښوم ته هم زما ملاقات خوښ کړه."

مروان يې له څنګه ولاړ شو او ولاړ. څو شېبې وروسته يې مطمئنه روح له ملکوت اعلی سره پيوست شوه او له دې نړۍ يې مخه ښه وکړه. د همېشني او ارام ژوند د ښه راغلاست په لور يې منډه کړه او تاريخ د ۵۹ هجري کال په حوادثو کي په زرينو کرښو وليکل: (په دې کال د وسي، يمني ابوهريره رضی الله عنه، د حضرت رسول صلی الله عليه وسلم ملګری او تکړه شاګرد، د علم د لاسته راوړلو، د الله د عبادت او نيکو کارونو له کولو وروسته له دې فاني نړۍ سره مخه ښه وکړه. ټولو خلکو باندي وژړل او د هغه له جدايي څخه سخت غمګين شول).

د ابوهريره رضی الله عنه د وفات خبره ډېره ژر په مدينه او شا وخوا کي خپره شوه، خلکو خپل کارونه پرېښودل او د ابوهريره رضی الله عنه کورته چي په ذی الحليفه کي وو، په منډه لاړل، د هغه تابوت يې په ګرمي او سوځوونکي لمر کي په اوږو کړ او د نبوي مسجد په لوريې د جنازې د مراسمو لپاره يوووړ، خلکو د هغه د تابوت په وړاندي ارام حرکت

(c) ketabton.com: The Digital Library

کاوو. د ماسپښین د لمانځه وروسته یې نبوي مسجد ته یووړ. د جنازې د مراسمو په مخ کې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اصحاب او تابعین ناست وو، دوو صحابه وو عبدالله بن عمر او ابوسعید خدري چې له یو بل سره په څنګ روان وو، په کراتو ویل: د الله تعالی رحمت دې په ابوهریره رضی الله عنه وي.

خلکو د مازدیګر لمونځ ادا کړ، د حضرت ابوهریره رضی الله عنه تابوت یې څنګ ته راووړ، د مدینې امیر ولید بن عقبه امام شو او خلک ورپورې تر شا ودرېدل. خلک دومره زیات ول چې د جومات په انګړ کې نه ځایېدل، د جنازې لمونځ وشو، له لمانځه وروسته لومړی د حضرت عثمان رضی الله عنه زامنو دهغه تابوت د خلکو په ګڼه ګوڼه کې په اوږو کړ او د بقیع د هدیرې په لور روان شول، دا نوی مېلمه د مدینې په ستره هدیره کې چې د الله تعالی یو شمېر نېکو او نژدې بنده ګانو ته یې ځای ورکړی وو، خاورو ته وسپارل شو، خلکو په غم او ډېره ژړا له هغه سره خدای پاماني وکړه.

د بقیع پاکو روحونو د دې پاکې روح هرکلی وکړ او د هغه له حضور نه خوشحاله شول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حضرت ابوهريره رضی الله عنه ياد ژوندی پاتي شو

حضرت ابوهريره رضی الله عنه له سترو کارونو نه ډک عمر تېر او اسلام له هغه څخه ستر انسان جوړ کړی وو. په خپل وخت او وروسته له هغه یې، دنيا د خپل وجود له فيض نه فايده منه کړه او دی لاړ. هغه تر دې وړاندې له چوپان پرته بل څه نه وو او چا ورته پام نه کاوو.

رېښتيا چي اسلام د خلکو او اسلامي امت لپاره څومره ستر کارونه کړي دي؟ که اسلام نه وای، خلک مړه کېدل، ضايع کېدل او تاريخ هېرول، خو د اسلام په سيوري کي هغوی همېشني شول او نومونه يې د تل لپاره پاتي شول.

ابوهريره رضی الله عنه د اسلام له نابغه ګانو او لويانو څخه وو، چي له سره یې هدف مشخص کړی وو، هغه ته د رسېدلو په لار کي یې له هيڅ تکليف څخه مخ وانهړاوو او د هغه د لاس ته راوړلو لپاره يې سخت مشکلات وزغمل، اخر خپل هدف ته ورسېد.

هغه د رسول الله صلی الله عليه وسلم دژوند په دوران کي هر وخت هڅه کوله چي د رسول الله صلی الله عليه وسلم پوه شاګرد او د الله د دين پوه او فقيد عالم واوسي. نو ځکه یې هره شېبه له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه علم زده کاوو

(c) ketabton.com: The Digital Library

او يادا وو يې. د دې مهم کار د لاس ته را ولو لپاره يې لوړې، خوارۍ او ډېرې تنګلاسۍ وزغملې او ويې شو ای کولای له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه زيات او بابرکته علم زده کړي.

د رسول الله صلی الله عليه وسلم له رحلت وروسته همېشه په دې فکر کې وو، چې هغه علم چې يې زده کړی دی نورو ته ورسوي او عمر يې په دې لار يعنې د امت په خير خواهې او د اسلامي احکامو په بيان کې مصرف کړ. هغه هڅه کوله چې هغه علم چې يې زده کړی دی عمل هم ورباندې وکړي.

د رسول الله صلی الله عليه وسلم سيرت د خپل ژوند قانون وګرځوي، نو ځکه د علم په نشر او تبليغ بوخت شو او د دې هدف لپاره يې هر تور او سپکه زغمله. څو ځلې تر ازمايښت لاندې ونيول شو او کامياب ترې ووت. د علم په طلب او نشر کې يې نه يوازې د کاميابۍ لوی عامل هڅه او هاند وو بلکې اخلاص، صداقت او د الله تعالی د رضا حصول هم وو. بايد ووايو چې هغه علم د الله تعالی د رضا په خاطر نشر کړ او په اخرت کې يې سر لوړې همېشه په نظر کې وه. نېکمرغه ژوند يې وکړ او نېکمرغه ومړ. او که دا خبره چې وايي: (کلام الخلق اقلام الحق) يعنې د خلکو وينا الهي تقدير دی، سمه ده، ابوهريره په دې زمينه کې ستره ګټه او لويه کاميابي په لاس راوړې ده، ځکه د هغه د ژوند په مهال او له هغه وروسته يې د امت غوره خلک يعنې علماء، فقهاء، محدثين او خدای

(c) ketabton.com: The Digital Library

پالونکي په نېک نوم يادوي او نن ورځ يې هم هر ځای د خير يادونه کېږي.

سرور کائنات صلی الله عليه وسلم، ابوهريره رضی الله عنه ته وويل: "ګمان مي کاوه چي هيڅوک دداسي سوال د پوښتني لپاره له ابوهريره رضی الله عنه پرته مستحق نه دی.ځکه د حديثونو د زده کولو په اړه مي ستا سخت حرص ليدلی دی."

د حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم ملګری طلحه بن عبدالله رضی الله عنه فرمايي: په دي کي شک نه لرم چي ابوهريره رضی الله عنه دي له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه خبري اورېدلي وي او موږ دي نه وي اورېدلي.

ستر صحابي حضرت ابن عمر فرمايي: ابوهريره رضی الله عنه له ما څخه غوره دی، ځکه حديثونه چي بيانوي پرې علم لري. همدارنګه ابوهريره رضی الله عنه ته يې په خطاب کي وويل: ته تر موږ ټولو له رسول الله صلی الله عليه وسلم سره ډېر وخت وې او تر موږ ټولو دي د هغه صلی الله عليه وسلم حديثونه غوره ياد کړي دي.

ستر عالم ابو عبدالله الشافي فرمايي: ابوهريره رضی الله عنه له هغو ټولو خلکو چي د هغه په وخت کي يې حديثونه روايت کول د قوي حافظې درلودونکی وو.

اميرالمؤمنين امام بخاری فرمايي: له اته سوه زياتو عالمانو له ابوهريره رضی الله عنه څخه په نقل، احاديث

(c) ketabton.com: The Digital Library

روايت کول، هغه په خپل وخت کې له ټولو هغو کسانو چې حديثونه يې روايت کول د قوي ياد څخه برخمن وو.

امام ذهبي وايي: ابوهريره رضی الله عنه د هغه څه په ياد کې چې له رسول صلی الله علیه وسلم څخه يې اورېدلي يا ليدلي وي د هغه مبارک عين کلمات رانقل کړي دي او د غوره شخصيت لرونکی دی.

امام ابن کثير فرمايي: ابوهريره رضی الله عنه د قوي حافظې، خاص عبادت، صداقت او لويي څښتن وو. هغه د رسول الله صلی الله علیه وسلم د حديثونو معروف راوي او له حافظينو اصحابو څخه وو.

د بخاري شارح شيخ الاسلام ابن حجر وايي: ابوهريره رضی الله عنه له ټولو هغو خلکو نه چې د هغه په وخت کې يې حديثونه روايت کول، حافظه يې قوي وه او د اصحابو له جملې نه يوه هم د ده په اندازه احاديث نه دي روايت کړي، دا افتخار دده لپاره بس دی چې نوم يې لس ګونه زره ځله په اسلامي دېوانونو کې راغلی دی او له څوارلس پېړيو وروسته بيا هم د زرګونو علماوو او شاګردانو په ژبه د هغه نوم جاري دی.

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library